

Rest. J. Wyzi 1933

1

plau
alau
cul
colu
mer
neme
audau
min
one o
olau
olau
colu
olau
olau
ma
am
minim
fml
bile
uelia
dau

coland 2 Jacovus de Thery de paltronib	Magdalena	f 9	8 x d m	p x	d
coland 2 fiam p d n		f 10	8	m p	m p
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 11	8 x x	p	d
coland 2 feminem p r u p a n	Magdalena	f 12	8	m p	d
coland 2 p r u d e m a n g e t i o d v m g n a m a		f 13	8	p x	d
coland 2 Blaxx de roche habup viduo		f 14	8	p x	d
coland 2 Cambrin becheru a co. m. ma		f 15	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 16	8	p x	d
coland 2 Cambrin becheru a co. m. ma		f 17	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 18	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 19	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 20	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 21	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 22	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 23	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 24	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 25	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 26	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 27	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 28	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 29	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 30	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 31	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 32	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 33	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 34	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 35	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 36	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 37	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 38	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 39	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 40	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 41	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 42	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 43	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 44	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 45	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 46	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 47	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 48	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 49	8	p x	d
coland 2 de adixne fiam. co. m. ma		f 50	8	p x	d

Imperia agnoscuntur et sic cum hispanis amicitia fidelis agnoscuntur
bello vincti sunt cum amicitia vincti sunt unde et omnia, quoniam Imperia
cum sacerdotibus vincti sunt interducent

N. Inv. 520.

Rhetorica quaedam Procepta
D. Rhetorica ad Ciceronem

Genera causarum sunt quatuor honestum turpe
dubium et humile. honestum cause genus

uero contra parciadam Turpe genus intelligitur ou
aut honesta res oppugnatur aut defenditur turpis.

Cordiam duosunt genera principum
quod grece probemium appellatur. Et

ut beniuolos auditores h're possimus. Si genus cæ
m quo pō est monitū qd a p'ceptis quibz
et p'terā p'cedē q'uerimur t'm nō cōueniunt utramq'
dubium habemus abeniulencia principum cōst.

De mihi pfectus sit
moderna faciam no
verint intelligat

parrigida
fuerit de no velis hie
7 parricid velidit dicitur
B. 1. parricid velidit dicitur

Informatus est uero eundem die
mularum et confabulatur ob
seruare subter auditores an

infirmare em, est p. flum
 hoc est fructus sancti in
 gressu ad nam et p. sors
 per am

Alsi p[ro]p[ri]u[m] haberem
inducit nos ea d[omi]ne
et prudentia arguit
ut vnamq[ue] rem
magis ex m[er]ita q[uam] ex
simili inducatib[us] n[on]
auderem in hac op[er]a

vobis praece cum ip
 ay et in medicande
 tam libent qm nec
 prem minus qm o
 vone ad ipsum inue
 moderatim feni
 matius esse

^{quod displicat iudicari} ^{assumptum} ^{apud enim principis aut in hoc} ^{non possunt quomodo facimus animus}
Si turpe cause genus erit tunc in sinuacione utenda
^{erit de qua posterius dicemus nisi quid nacti eris}
^{quod aduersarios creando beniuolentiam captare possi}
^{mus} Si honestum genus erit tunc licebit recte uti

uel non uti principio. Si uti uolemus aut ed oportet
quare causa sit honesta aut breuiter quibus
transsumis nos et de rebus sumis dicturi exponere. Si principio uti
ope et salute afferre
et eo magis quoniam uolumus a lege aut a qua aut scriptura aut ab aliq
eius doctrina et op
nisi deceptis ita si firmissimo nre cause adiumentum principium cape
in timore ut non

habetur descendere in oportebit. Quoniam igitur doctem beniuolum
aut ad reuerentiam ad
unumquodqz confia possit apperiemus
quod hinc aquo id

Doales auditores habere poterimus si sumam
cause breuiter exponemus et sic attentos
eos faciemus. Nam doctis est is q attente uult audire

Et attentos habebimus si pollicemur nos de rebus
magnis nouis et inusitatis uerba factos
aut de rebus his que ad rem publicam ptnet aut ad
eos ipos qui audiunt aut ad degeum immortalium
religionem et pietatem aut et si rogabimus ut att
te audiant et si nro exponemus res de qbz dicti sumus

Beniuolos auditores facere quatuor modis
poterimus anra psona ab aduersariorum
neorum persona ab auditorum persona et arebus

^{apud enim principis aut in hoc} ^{non possunt quomodo facimus animus} ^{erit de qua posterius dicemus nisi quid nacti eris} ^{quod aduersarios creando beniuolentiam captare possi} ^{mus} ^{Si honestum genus erit tunc licebit recte uti} ^{uel non uti principio} ^{Si uti uolemus aut ed oportet} ^{quare causa sit honesta aut breuiter quibus} ^{transsumis nos et de rebus sumis dicturi exponere} ^{Si principio uti} ^{ope et salute afferre} ^{et eo magis quoniam uolumus a lege aut a qua aut scriptura aut ab aliq} ^{eius doctrina et op} ^{nisi deceptis ita si firmissimo nre cause adiumentum principium cape} ^{in timore ut non} ^{habetur descendere in oportebit} ^{Quoniam igitur doctem beniuolum} ^{aut ad reuerentiam ad} ^{unumquodqz confia possit apperiemus} ^{quod hinc aquo id} ^{Doales auditores habere poterimus si sumam} ^{cause breuiter exponemus et sic attentos} ^{eos faciemus} ^{Nam doctis est is q attente uult audire} ^{Et attentos habebimus si pollicemur nos de rebus} ^{magnis nouis et inusitatis uerba factos} ^{aut de rebus his que ad rem publicam ptnet aut ad} ^{eos ipos qui audiunt aut ad degeum immortalium} ^{religionem et pietatem aut et si rogabimus ut att} ^{te audiant et si nro exponemus res de qbz dicti sumus} ^{Beniuolos auditores facere quatuor modis} ^{poterimus anra psona ab aduersariorum} ^{neorum persona ab auditorum persona et arebus}

Exordium & Inchoatio
lingua in propria et
natura de principis
de Informatione
Intra aut per
modum lingua
Informatione
aut per
aut per
aut per

Ria sunt tempora quibus principia lin no
possumus. que diligenter consideranda sut.

Aut cum turpem causam habuimus hoc est cum ipsa turpi
animum auditoris a nobis alienat. Aut cum auiis

auditoris ex quo ius ei videtur ab his qui ante di-

Doct Inimicatio est pluri
periculis acerbis libere tang
debit orator exponit causam
nam et per inimicacionem
iustitiam aduocare Aduocatus enim
per hoc cause proprias defendit
Iocatur Aduocatus aut tunc
Mouet Aduocatus per hoc Com
paracione ut tunc de se habet
tunc per Comparacione ostendit
Oratoris officium ut in sum
pungit

te dixerunt. Si causa turpitudinem habebit eror-

diu potuimus his rationibus rem non hominem

aut hominem non rem non rem hominem non ho
^{sp}
 minem spectari aut illam non placere nobis uis qu

facta dicantur ab aduersarijs, et eē indigna aut

neſaria deinde cum duriſſimo auxilium niſi ſimul

anobis factum ostendemus. Aut aliquorum iudici

aut de maiore proferemus, deinde ad nostram cau-

pedentim accedemus et similitudinem conferemus

Item si negabimus nos de aduersariis aut de aliqua

re dipluros et tñ occulte dicemus interiectione uiboru

fegerit fidem auditoribus/neq; enim non facile fare po

terimus quoniam non sumus nesci quibus rebus fi

des fieri solcat) ergo si fidem factam cōputabimus

his rebus inprimis ad causam de eo quod ad
 faru dicto exordiemur. et ab eo maxime ad muni

*ab mittlern
Gestirnen*

ny: full opinion: Indus full 2

June 10th may 1st northy. f.

*fasciculus sing. hinc et argenteus
et n. d. d. inter p. p. p.*

[Faint handwritten notes at the bottom of the page, likely bleed-through from the reverse side.]

[illegible]

Exon in defensor
 nedin qui non quo pich
 vement affere vident
 sta ex o. d. p. 3. m. l. m.
 d. d. p. v. b. h. d. a. p. t. m. f.

negativ demotivierung in Ver
pflanzung auf andere ist Argu
ment. Es ist ein zentraler Punkt
für die Diskussion. In der
ersten Phase werden die

[Faint handwritten notes in cursive script, likely bleed-through from the reverse side.]

ne m'as pas en adis
me actione q' Jay perue
Confession d'adiz au h.
C'infirmité, hie e' en g.
p' 3 ad m'as a m'as

Nunc est profecti auspiteres
 fuerunt longam aequam
 aqua oratione audiendo

agendus sit docet

1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325
 2326
 2327
 2328
 2329
 2330
 2331
 2332
 2333
 2334
 2335
 2336
 2337
 2338
 2339
 2340
 2341
 2342
 2343
 2344
 2345

with 45 at 5.10.15
2.00 4.10 5.10 6.10
4.00 5.10 6.10 7.10

[illegible]

dixit aut dubitatione utimus quod potissimum de
 camus. aut qui loco primum respondemus cum admi
 ratione. Si fessi erunt audiendo ab aliqua querens
 mouere possit exordium ab apologetica fabula uerifi
 mili imitatione deprimere omni suspensione uersione sal
 tina superatione. collectione litterarum imitatione. p
 expectatione similitudine nouitate historia uersu
 aut ab allicuius interpellatione aut arrissione et si
 promissimus aliter ac pati facimus nos et dicturos
 non eodem modo ut ceteri solent uerba facturos quid
 alii soleant quid nos facturi breuiter exponimus.
Item insinuationem et principium hoc in
 terest. nam principium eiusmodi debet

eē ut statim apptis rationibus quibus preceptissimus
 aut beniuolum aut doctem aut attentum faciamus
 auditorem At insinuatō cuiusmodi debet ē ut oculte
 per dissimulationem eadem illa omnia confiamus
 ut in eandem comoditatem incidendi opere lenire
 possimus Verum hec tres utilitates tam et si in tota
 oratione sunt conpande hoc est ut auditores se sepe
 nobis attentos doctes et beniuolos prebeant tñ id p
 exordium oē maxime conpandum est.

Nunc ne qñdo uiaoso exordio utamur que
 uia sunt uitanda docebo. In exordie da
 S. Augustinus

[illegible]

(proben ferner) off die ferner aus dem Jahre 1777. Daraus ist zu fehen.
dass die ferner aus dem Jahre 1777. Daraus ist zu fehen.
am ferner polen aus dem Jahre 1777. Daraus ist zu fehen.
wegen der ferner aus dem Jahre 1777. Daraus ist zu fehen.

quod in secundo hanc exordii simplicitatem in talibus debet servari nam quod sententias alius
plures illarum que sagunt orationibus debet debet colore huius enim ad dignitatem orationis pertinet non
est autem oratorum oratorum comitatus Antiochus et de inveniunt quod aut ne inuicem haberi orationem per
motum pluribus ne et similitudine diffundamus tota cotinuant. Quare nihil inuicem na pium illud vocat
citatorum facies et illi et pessima gubernator quoniam dicitur postea egredietur inuicem et Cereus huius pro
Responsum de inveniunt sic fit verum hoc sunt certissima exordii que sumo opo. videri oportet
Vigare commune comitabile separatus longum translatum in contradictionem huius enim et in plures causas et
et comitari commune et quod nihilominus in hanc quia in contradictionem plures causas et inuenire comitabile
et quod ad aduersarios et semel mutata ex tota causa et in longum et in plures causas aut sententias
et quod talis et perit et patet et quod non ex causa dicitur et translatum et quod alius est in qua
quod sine causa et postulat et si quis dicitur faciat audire in contradictionem causa exordii et
tra inuicem et quod
eoz nihil est
quod causa de exor
dii et inuicem
hanc quod neq
nola neq
redet inuicem

causa seruandum est ut sciens sit sermo ut usitata
uerborum consuetudo ut non apparata ero et inde
atur. Cuiusmodi exordium quod in plures causas

et in talibus debet servari nam quod sententias alius
plures illarum que sagunt orationibus debet debet colore huius enim ad dignitatem orationis pertinet non
est autem oratorum oratorum comitatus Antiochus et de inveniunt quod aut ne inuicem haberi orationem per
motum pluribus ne et similitudine diffundamus tota cotinuant. Quare nihil inuicem na pium illud vocat
citatorum facies et illi et pessima gubernator quoniam dicitur postea egredietur inuicem et Cereus huius pro
Responsum de inveniunt sic fit verum hoc sunt certissima exordii que sumo opo. videri oportet
Vigare commune comitabile separatus longum translatum in contradictionem huius enim et in plures causas et
et comitari commune et quod nihilominus in hanc quia in contradictionem plures causas et inuenire comitabile
et quod ad aduersarios et semel mutata ex tota causa et in longum et in plures causas aut sententias
et quod talis et perit et patet et quod non ex causa dicitur et translatum et quod alius est in qua
quod sine causa et postulat et si quis dicitur faciat audire in contradictionem causa exordii et
tra inuicem et quod
eoz nihil est
quod causa de exor
dii et inuicem
hanc quod neq
nola neq
redet inuicem

et accomodari quod uulgariter dicitur. Item inuicem
est quod nimum uerborum apparatis est compositum aut
nimum longum est. Et quod non ex causa et in
uideatur et quod separatum uocatur in quo etiam
translatum concluditur ut proprie cohereat in sententia
narrationis et quod neq beniuolum neq doctilem
neq attentum faciat auditorem. At de exordio satis
dictum est deinceps ad narrationem transeamus

Narrationum tria sunt genera. Unum
quo exponimus rem pestam et unumquo
trahimus ad nostram utilitatem uiuendi ea quod
pertinet ad eas causas de quibus iudicium futurum
est. Alterius generis est narrationis quod intercurrent
aut fidei et contrariis aut transitionis aut
aliquis apparationis aut laudationis ea. Tercium gen
est id quod a causa aui remotum est in quo in exor
ceri conuenit quo comodius illas superiores narratio
nes in causis tractare possimus. Eius narrationis duo
sunt genera unum quod in negotiis alterum quod in
personis positum est. Id quod in negotiorum exposicio
ne ponitur tres habet partes fabulam historiam et argu

Ph. I. in quod dicitur in exordio
et in talibus debet servari nam quod sententias alius
plures illarum que sagunt orationibus debet debet colore huius enim ad dignitatem orationis pertinet non
est autem oratorum oratorum comitatus Antiochus et de inveniunt quod aut ne inuicem haberi orationem per
motum pluribus ne et similitudine diffundamus tota cotinuant. Quare nihil inuicem na pium illud vocat
citatorum facies et illi et pessima gubernator quoniam dicitur postea egredietur inuicem et Cereus huius pro
Responsum de inveniunt sic fit verum hoc sunt certissima exordii que sumo opo. videri oportet
Vigare commune comitabile separatus longum translatum in contradictionem huius enim et in plures causas et
et comitari commune et quod nihilominus in hanc quia in contradictionem plures causas et inuenire comitabile
et quod ad aduersarios et semel mutata ex tota causa et in longum et in plures causas aut sententias
et quod talis et perit et patet et quod non ex causa dicitur et translatum et quod alius est in qua
quod sine causa et postulat et si quis dicitur faciat audire in contradictionem causa exordii et
tra inuicem et quod
eoz nihil est
quod causa de exor
dii et inuicem
hanc quod neq
nola neq
redet inuicem

et in talibus debet servari nam quod sententias alius
plures illarum que sagunt orationibus debet debet colore huius enim ad dignitatem orationis pertinet non
est autem oratorum oratorum comitatus Antiochus et de inveniunt quod aut ne inuicem haberi orationem per
motum pluribus ne et similitudine diffundamus tota cotinuant. Quare nihil inuicem na pium illud vocat
citatorum facies et illi et pessima gubernator quoniam dicitur postea egredietur inuicem et Cereus huius pro
Responsum de inveniunt sic fit verum hoc sunt certissima exordii que sumo opo. videri oportet
Vigare commune comitabile separatus longum translatum in contradictionem huius enim et in plures causas et
et comitari commune et quod nihilominus in hanc quia in contradictionem plures causas et inuenire comitabile
et quod ad aduersarios et semel mutata ex tota causa et in longum et in plures causas aut sententias
et quod talis et perit et patet et quod non ex causa dicitur et translatum et quod alius est in qua
quod sine causa et postulat et si quis dicitur faciat audire in contradictionem causa exordii et
tra inuicem et quod
eoz nihil est
quod causa de exor
dii et inuicem
hanc quod neq
nola neq
redet inuicem

Omnia hanc etiam At se
Phorem etiam hanc etiam
et in talibus debet servari nam quod sententias alius
plures illarum que sagunt orationibus debet debet colore huius enim ad dignitatem orationis pertinet non
est autem oratorum oratorum comitatus Antiochus et de inveniunt quod aut ne inuicem haberi orationem per
motum pluribus ne et similitudine diffundamus tota cotinuant. Quare nihil inuicem na pium illud vocat
citatorum facies et illi et pessima gubernator quoniam dicitur postea egredietur inuicem et Cereus huius pro
Responsum de inveniunt sic fit verum hoc sunt certissima exordii que sumo opo. videri oportet
Vigare commune comitabile separatus longum translatum in contradictionem huius enim et in plures causas et
et comitari commune et quod nihilominus in hanc quia in contradictionem plures causas et inuenire comitabile
et quod ad aduersarios et semel mutata ex tota causa et in longum et in plures causas aut sententias
et quod talis et perit et patet et quod non ex causa dicitur et translatum et quod alius est in qua
quod sine causa et postulat et si quis dicitur faciat audire in contradictionem causa exordii et
tra inuicem et quod
eoz nihil est
quod causa de exor
dii et inuicem
hanc quod neq
nola neq
redet inuicem

Narrationum tria sunt genera. Unum
quo exponimus rem pestam et unumquo
trahimus ad nostram utilitatem uiuendi ea quod
pertinet ad eas causas de quibus iudicium futurum
est. Alterius generis est narrationis quod intercurrent
aut fidei et contrariis aut transitionis aut
aliquis apparationis aut laudationis ea. Tercium gen
est id quod a causa aui remotum est in quo in exor
ceri conuenit quo comodius illas superiores narratio
nes in causis tractare possimus. Eius narrationis duo
sunt genera unum quod in negotiis alterum quod in
personis positum est. Id quod in negotiorum exposicio
ne ponitur tres habet partes fabulam historiam et argu

et in talibus debet servari nam quod sententias alius
plures illarum que sagunt orationibus debet debet colore huius enim ad dignitatem orationis pertinet non
est autem oratorum oratorum comitatus Antiochus et de inveniunt quod aut ne inuicem haberi orationem per
motum pluribus ne et similitudine diffundamus tota cotinuant. Quare nihil inuicem na pium illud vocat
citatorum facies et illi et pessima gubernator quoniam dicitur postea egredietur inuicem et Cereus huius pro
Responsum de inveniunt sic fit verum hoc sunt certissima exordii que sumo opo. videri oportet
Vigare commune comitabile separatus longum translatum in contradictionem huius enim et in plures causas et
et comitari commune et quod nihilominus in hanc quia in contradictionem plures causas et inuenire comitabile
et quod ad aduersarios et semel mutata ex tota causa et in longum et in plures causas aut sententias
et quod talis et perit et patet et quod non ex causa dicitur et translatum et quod alius est in qua
quod sine causa et postulat et si quis dicitur faciat audire in contradictionem causa exordii et
tra inuicem et quod
eoz nihil est
quod causa de exor
dii et inuicem
hanc quod neq
nola neq
redet inuicem

Repletus Venter non facit libenter

Signe de la qui obtient 800000
ad 1000000 par an

1794

quoque in provinciam intelligatur. Et omnino non modo

id quod obest sed etiam qd non obest neq; prodest neq;

innuat satis est praeferre et nobis aut sepius idem r

dicamus hoc modo ab athenis meo artani uespero ad

uenit fumo ubi aduenit fecit infidias uirgini. infid

as postea fecit cum in loco adtulit.

Em illuade narrabimus fuit quicquid

gestum primum erit ita omniū expone

illis et facilius ac temporum ordinem conservabis

ut gestas res erunt aut potuisse periri debuntare et huius

erit considerandum ne quid praeiudice nequid noue

nequid contorte nequid ambigue dicamus neq in

aliam rem transcamus ne ab ultimo repetamus ne

longe proficiamus nequid quod ad rem ptineat p[er]tinet

teamus et si sequemur ea que de breuitate precepta

funt Nam quo brevior est eo dilucidior et cogniti

facilior narratio fiet.

Et similis narratio erit sicut mos ut opio

ut in hoc lit na po tulat dicemus si spacia tempore

personarum in dignitates, confiliorum rationes, locoru

opportunitates constabunt ne repelli possit aut tempo

is patium fuisse aut causam nullam aut locum vdo
 fm Jacop Vt si ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ <

utrum non fuisse aut homines ipsos facere aut pati. 10
 potius Ne. C. *utrum non fuisse aut homines ipsos facere aut pati. 10*

Quia res etiam nihilominus hec omnia

(suppl. m. 1) ist abgelesen; ferner m. 1;
(m. 2) ist ferner m. 1; f. 2 v. 1)

My dear friend

De prima narratione porro
tate precepti nunc ad istud
transit ostendendum quod ad
modum quo sententia ista
narratio illius aut adverte
re debemus quod in ista narra
tione illa dicitur precepti quod
in brevis et quod in primo
apud narrationis ad in fine
et ad in medio sunt dicta
narratio

ambigue
 f. l. h. e. m. l. y. e. n. v. p. i. n.
 d. m. t. p. l. e. m. e. n. t. s. d. u. b. i. t.
 f. e. t. v. t. p. d. i. n. t. s. p. t. a. t. s.
 n. o. m. i. b. u. s. i. n. d. i. c. t. i. s. l. l. o.
 d. i. n. t. s. p. t. a. t. s. d. i. c. t. i. s. e. n. t.
 v. i. n. t. i. s. v. i. n. t. i. s. p. o. s. s. e.

Concludet illa Ingenti
omnis que brevis nardus
rursus propheta et in aplo
fuerunt per annos deo in
de quibus prospectus est
brevis et cito gregem
annum donis terribis fide
les sine separari pe
nos de corde morat

[illegible]

D. E. ...
... Empfinden Sie
... in der ersten Phase
... nur / und
... stellen

Quo si pinguis rei
 navandae pinguis
 et remoritur abor-
 tiva repensentia
 nobis in ex-
 b. l. t. t. nobis
 natusque sit a
 tu et tunc debemus
 pinguis in a feda
 claudia gaudet ubi
 A fuge tunc
 laomedonte quat
 tpe pinguis beligi
 erat

Requint her ad puerum
 ridens in se salutem
 que tunc parat cotor
 te et vobis in phren
 tribz minime pte ee
 possit

Nunc ad verisimilem
transitus foret quod
ultima veritatem
et periculis propit
tigitur quo pariter cre
dibilium immunitatem
facere possumus et aut
loquimur in fide
quod audietur
nobis foremum ca
autem que forem an
dubium fore possunt
in hoc seculo pluri
verum et transiens
de quibus dicitur
transit aut omnes ad
fidem argumeta
tiones quibus da li
tissimatis que qua
horum in hoc seculo
et quis quod nobis
habet amplius mi
quomodo quod de
est veritatem et de
non igitur hoc seculo
et hinc et tunc

Wm. 2
Gallons and 1/2
Gallons

In omnibus causis in quibus
commencit ab in continu
te sequitur distributione ex
vbi debemus hoc modo p
desiderat negant aduersari
in patris mei voluntate clari
mestis luce oras et le 22
rationis iurice oras et oras
sit C in oratione p publici
quibus la ex potest quis
lo ueniet et quod in contu
diuersa sit statim subuortit
distributione his et ibi ne
gamus te p ppeu neu
possidere ex edicto p
in eo sequitur tanta iura
fina. Causas utique iura
piora posularet ut bene
p possideres deinde ex
edicto oras te potest ne
potuisse postremo ne posside

6

Ca. simpliciter ex
ponimus quibus rati
diximus. Sumus est
ple. qua agendum
e. Invenit in hac
causa de furto
Et pariter uno
om. ppe. Cui ex
ponimus quod dix
turus sumus

De tunc orationis p[ro]p[ri]e
tam p[ro]p[ri]e egrediens narra-
tionem et dimissione de qua
ta et quanta nunc p[ro]p[ri]e
se tradidimus se p[ro]p[ri]e
C[on]firmatione / 13 et reser-
vatione attentis aut redit
audientes a regi magni
tudine f[aci]e s[er]mone p[ro]p[ri]e
et p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e / p[ro]p[ri]e in q[ui]b[us]
duabus p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
dicit Cetera em p[ro]p[ri]e ab q[ui]b[us]
hui[us] p[ro]p[ri]e et m[od]o om[n]i
no d[icit] videri p[ro]p[ri]e
em p[ro]p[ri]e f[aci]e n[on]a
dicit d[icit] aliquid C[on]fir-
matione in q[ui]b[us] audi-
tores animu[m] tenent om[n]i
p[ro]p[ri]e C[on]firmatione et dep[re]-
catione f[aci]e imp[er]at orationis
q[ui] e[st] v[er]u[m] v[er]u[m] p[ro]p[ri]e

Costituno e prima
 deo igitur ad Constituentem
 que exstant in terra
 et in mari omnia q
 in terris sunt deus
 in eodem constit
 crunt ex his test
 Quibus inter se con
 ventibus verba sunt
 nati q. u. de pulve
 ris ad incrementu
 pugnana. Mox q
 p. u. n. c. i. l. i. b. r. o.
 i. n. f. i. n. i. s. q. u. a. p. t. i. a. c. o. n. f. i. n. i. s.
 u. o. s. f. i. c. t. e. l. e. u. s. i. p. a.
 u. l. t. i. m. i. s. p. u. l. s. a.
 u. n. i. u. s. p. u. n. i. c. o. s. t. i. t. u. t.
 u. o. s. n. o. l. l. e. u. a. n. t. i. d.
 t. e. a. s. q. u. o. s. e. x. p. r. i. m. a.
 c. o. n. f. i. t. i. o. n. e. m. a. n. s. i. s. t. i. t.
 u. o. d. u. a. n. t. i. n. t. e. l. i. c. i. t.
 i. n. e. c. o. s. t. i. t. u. o. n. e. m.
 h. i. c. m. o. d. o. t. e. s. t. i. f. i. c. a. t.
 p. r. o. n. o. n. e. p. r. o. n. o. n. e. m.

Omnia dixit p. Expressione
atione atq. refutatione cogi-
tione q. d. hanc non est certum
a q. qua obvenit non tam p. u.
f. u. t. u. r. a p. u. de i. n. u. e. r. e.
c. o. n. f. u. r. m. a. t. i. o. n. e. p. o. t. a. d. d. e. n. t.
q. u. i. d. e. s. e. l. t. o. t. u. m. n. o. d. e. t. u.
p. u. s. n. u. s. l. e. s. t. u. m. n. u. s.
p. u. s. m. a. g. n. i. s. e. n. t. e. s. e. l. t. u. m.
f. a. r. e. a. p. p. a. r. e. t.

Quod autem constitutum erat
huic lino modo sit in
firmone tu et exemplo ap-
te incipit

ut ostendimus tres sunt coniectural legitima et iudicialia

9. *Phrynosoma macleayi*

per infamia
Nam gage auctore
hunc et illu se
mulus se aut diffi
per d. de rap?

h. a. refiro a sponte vocare
at auferre e in coem
ne vocare utroq. go. stare
potest

De sermone genèi cōstitutur
omnes dicē lūppel quā pmo
diffinit sermōe cōplet pond

^{Constitutio}
Conjecturalis constitutio est cum de facto
^{exemplum de}
 controuersia est hoc modo. Ajax in filia
^{exemplum de}
 postq[ue] rex sauit q[uod] scasset p[er] insaniam gladio inu-
^{exemplum de}
 buit. Vixis int[er]uenit occisum conspicatur corpe p[er]
^{exemplum de}
 tellum cruentum coluit. Tunc int[er]uenit cum fratre
^{exemplum de}
 occisum et inimicum fratris cum gladio cruentato
^{exemplum de}
 iudit[ur] capitis arastit. hic quoniam conjectura ueru[m]
^{exemplum de}
 queritur de facto erit controuersia et exco[n]stitu-
^{exemplum de}
 tio causa conjecturalis nominatur.

Legitima constitutio et cum in scripto aut
ex scripto aliquid controuersu nascitur.
Ea diuiditur in partes sex scriptum et sententias leges controu.
ambiguium definitionem translatione et roanane.

Ex scripto et sua controuersia nascitur cu
uidetur scriptoris uoluntas cum scripto ipso
dissentire hoc modo. Si lex sit que iubet eos qui pp.
tempestatem nauem relinquere omnia pdere et
eorum nauis ee cetera que in nauis sunt si nauis con
seruata sit qui remanserit in nauis. Magnitudine
tempestatis omnes preceiti nauim relinquerunt.
In scapham conscenderunt preter unum egrotum.
Is pp morbum exire et fugere non potuit casu fortui
tu nauis in portu incolumis delata est. Egrotus pos
si det illam nauim petii ille ciues fuerat hec constitui.

Her Confessio
 scripta est hoc
 die magab. 14.
 symptoma motus
 alius. In motu
 nec symptoma
 subiecta est q
 in nam hanc
 necesse est q
 dat q dependi
 gra p hanc. rat
 in aut hoc dappi
 dappi nec dappi
 dappi p hanc q
 erat dappi
 dappi hanc q
 dappi hanc q
 dappi hanc q

SEPTEMBER

[illegible]

^{Quia pro lege non refertur}
 sine propria lege uenit in iudicium quo tñ ab alijs
 legibus similitudine quadam ^{in nunc cap 9} rincipali. Et huius
 modi lex est si furiosus ^{aliquis} existet agnatorium gentiliuq;
^{in iudicio} ieo pecunia potas ^{est} esto. Est lex qui parentem necasse
 iudicatus ^{in aqua} erit. Is obuiolatus et obligatus ^{ex lege} corio deue
 hat in profluentem. Et est lex si pater ^{in aqua} fa. intestatus
 moritur pecunia familiaq; eius agnatorium genti
 liumq; esto. Et est lex pater familias ^{in aqua} uti pecuniaz sup
 familia legauerit ita ius esto. Malleolus iudicatus
 est matrem ^{longo} necasse eaq; dampnato statim folliculo
 lupino ^{longo} os inuolutus est consolee lignee in pedibus du
 cte sunt et in carcerem ductus est. Qui defendebat
 eum tabulas offert in carcerem testamentum ipso p'sente
 conscribunt testes rite affuerint de eo supplicium
 paulo post sumitur. Hi qui heredes erant testameto
 hereditatem ^{in lege} adierunt. frater minor malleoli qui eu
 oppugnauerat in eius periculo suam uocat heredi
 tatem lege agnationis hic certa lex in rem nullas
 affertur et tñ multe affeceruntur ex quibus ratio
 anatio nasci quare potuerit aut non potuerit aucto
 ritate testm facere. Constitutio est legitima ex ratio
 anatione. Quoniam huiusmodi partes ^{quales et q} ecnt legi
 time constitutionis ostendimus nunc de constitu
 aione iudiciali dicamus:

MALLEOLUS IUDICATUS
 Ex his legibus intelligit
 talis rationem et matri
 dedit is furiosus hereditatem
 ea malleoli matri dedit
 legem furiosus fuit et testam
 fur conditio non potuit na
 legem si quis furiosus qu
 tet agnorum gentiliuq; l
 co potestas et go persona
 ex lege et lege agnationis
 deus dedit matri legem
 videtur debet na potuit
 malleoli matri dedit et pater
 familias eodem testam
 lege pater familias uti sup
 familiaq; lege sua lega
 uerat ita luit esto

Lege Agnationis
 Quia si potest
 matriq; testam
 matriq; familia
 agnorum esto

Quoniam partes
 quales et q

Nunc de ultima causa
non videtur. Tunc tamen
ab hactenus tunc quia
videtur se separant. Tunc
alio in qua et hactenus
natura aut iura aut per
hoc queritur hanc in sua
partem dicitur absoluta et
assumptiva. Quam pariter
exponit. Intelligitur hanc
de ab ipso Tunc

Iudicialis instantio est cum factum convenit
sed iure omni iura factum sit queritur. Et
constitutionis parte sunt due quorum una absoluta altera
assumptiva nominatur

Absolute est cum id ipsum quod factum est ut ni-
hil aliud modi. Minus quidam nominatur
autem poctam compellat ut in cenaculo meo actus iura
tum agit hic nihil aliud defendit quam nominare licere
eum cuius nomine scripta dentur agenda

Assumptiva pars est cum per se defensio infirma
est sed assumpta extracha re comprobatur
Assumptive partes sunt quatuor concessio remotio ciminis
translatio et eximius comperatio

Concessio est cum reus postulat sibi ignoscere ea diu-
ditur in purgationem et deprecationem pur-
gatio est cum consulto negat se reus fuisse. Ea diu-
in prudentiam fortunam necessitudinem. Imprudens
ut ille qui de illo securo qui diu occiderat supplicium
sumpsit cum fratre est ante quam tabulas testamenti appe-
tuerit cum his seruis testamentum manumissus est.

Fortunam ut apio ad tribunum plebis tempore plu-
vie de exercitatus admissione. Necessitudine ut
ille qui ad diem comectus non venit quod eum aque
introduxissent.

Assumptiva pars est per se
reus querens vel infir-
ma per se. Et assumptiva
assumptiva pars est per se
reus querens vel infir-
ma per se. Et assumptiva

Assumptiva pars est per se
reus querens vel infir-
ma per se. Et assumptiva

Assumptiva pars est per se
reus querens vel infir-
ma per se. Et assumptiva

Assumptiva pars est per se
reus querens vel infir-
ma per se. Et assumptiva

Assumptiva pars est per se
reus querens vel infir-
ma per se. Et assumptiva

1. *Consp. maculatus*
 2. *Consp. maculatus*
 3. *Consp. maculatus*
 4. *Consp. maculatus*

Gaupompilius cum agnus obfideretur neq; fugere illo
 modo posset uenit cum hostium duabus in colloca-
 tionem ita discessit ut ut impedimentum inq; erit
 et exeratum abduceret. Sauius ee dixit admittere ip-
 dimenta q; exeratum cum exeratum eduxit impedi-
 menta reliquit arripitque magis stat. Quae con-
 tritiones et constitucionum partes sunt uidetur ostendisse.
 Nunc quomodo eas et qua uia tractari conueniat de-
 monstrandum est si prius apicimus quid oporteat ab
 ambobus in causa destinari quo ratio communis totius
 oronis conferatur. Constitutione igitur statim repta
 querenda est ratio que causam facit et continet deffen-
 sionem hoc modo ut docendi causa in hac potissimum
 causa consistamus. Horestes cum fateatur se occidisse
 matrem nisi attulerit facti rationem puerit et deffen-
 sionem hoc modo ut dicendi causa in hac potissimum
 causa consistamus. Ergo affert causam que nisi inter-
 cederet nec causa quidem eet. Illa enim inquit prem-
 meum occiderat ergo ratio est ea que continet deffen-
 sionem sine qua nec parua quidem pot dubitatio re-
 morari dampnationem. Inuenta ratione firmam etum
 querendum est id est quod continet accusationes qd
 affertur contra rationem deffenfionis. de q; antea dictu
 est idq; constituitur hoc modo. Cum usus fuerit horestis

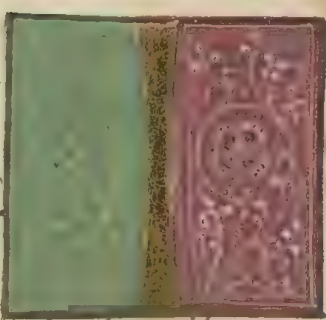

In hunc finem...

hac que tibi danda est... tardius hoc q' studes... in causam maturabimus... officio et nro inte studio minus accumulatisime...

In hunc finem... libri...

In hunc finem... N primo libro hereni breuiter ex... ponemus quas...

Et cum quia nec de omnibus rebus... terat et de maximis rebus...

In hunc finem... libri...

Ausum enim tria sunt genera demo... stratiu deliberatiu et iudiciale...

In hunc finem... libri...

In hunc finem... libri...

[illegible]

locos omnes argumentandi
in coniecturali senten-
tione in seipsum dividit. Quas
omnes omnes sententias con-
munit et morose pe-
nit singula distribuitq;
tam vna ratione q;
conferenda alijs et lo-
tutandi in coniecturali
causa habet possum

DE PROBACI

G. e. i. n. m. e. n. t. a. l. i. t. e. r. a. t. u. r. a. t. i. o. n. e.
 u. n. d. e. q. u. a. n. d. i. g. r. a. m. m. i. s. s. i. m. a. t.
 t. u. m. i. t. a. t. i. o. n. e. t. u. l. e. r. a. t. i. o. n. e. m. u. n. d. i.
 p. e. t. t. o. r. u. m. l. i. b. e. r. t. a. t. u. m. t. r. i. b. u. i. t.
 m. u. n. d. i. t. a. t. i. o. n. e. q. u. i. n. t. o. t. a. m. o. r. e.
 m. u. n. d. i. t. a. t. i. o. n. e.

Quod Solinus Cesar frequenter dixit
salutaris f. vultus. In regni di
ca vultus. f. f.

*Infamia est contra bonam
fidei in iudiciis aut tunc
perditionis divulgatio.*

I N causa concubinae et fornicationis interdictum et excommunicationis

debet ut nihil actum nihil ^{ad nullam causam} dicitur ^{propter} causam aut
habitu ^{propter} nihil denique factum sine causa pueri. Diffe-

^{offic} ^{degenerand} ^{confectura} ^{confectura}
 bre cum attenuatione ^{propter} omnis ^{confectura} ^{confectura}
 ratio in sex partes distributa est. Probabile est quod in

Signum argumentum. Consecrationem et approbationem
 horum unumquodque quid valeat ostendimus

Notabile est per modum probatur reo expedit
 peccare et a simili turpitudine hominum nullo
 abfuisse. Id dicitur in causam et causa est quod
 induit eum ad maleficium commodorum sunt aut eo

modorum imitatione. Itaq; cum queritur nunquid
modum malicio aperierit nū bonore nū piamant
nū

huiusmodi libidinis uoluerit explere. Aut nunquid

incomodum iutauerit nū inimicias nū infamiam

modi ^{p^{er}itiam} cupiditatem ostendet aduersarii inuitationem.

incomodi formidine augebit deffendi aut negabit

fuisse causam si poterit aut eam uehementer extrema
7. 7. 7. f. 7. 7.

temolumenti ex aliqua re puerit in suspicionē mai

17

Forat quibus am
lateralis nervus
ne debet me per
les quemat d'ap
lar. & eand

Et cum Vlysses
 finisset per imp. Vlysses
 in mare per hostiam
 qd. in explorandum
 fuit x athenienses
 defecit in plures
 naves qd. naves
 plures fuerunt in
 peritiam in illis

I have just received
 your letter of the 10th. I
 am very glad to hear
 of your success in
 the business of the
 day. I am sure you
 will continue to
 prosper. I am
 ever your friend,
 J. M. Smith

21 aliquam
 Venerabilis
 fratri Jacobi fomes
 quem nō mortalem
 sed peccatū regis

doret nunc quod
Defensori Agentu
sit et Constat
eē dicit que ampo
tor obyerit

Nota el
 notarial
 que me
 tra el m
 mis de
 a 5 años
 a none
 Re
 In p
 Que si
 Via

11 m. 1st
m. 1st
for m. 2^d
m. 2^d

Cred.
 i omi
 pson
 a d
 Con
 inden

6/30
vol. 1. 2.

ul vry gen
gmaring
de vryen

iulianus y
 moros it
 re v nno
 lict. defen
 lict. gno
 et v do
 lict. ero
 lict. v v
 vna pcep
 dantill

denotati

Answer written after a long
sitting in the
study at Cambridge.

A Casp. Tam amabilem quā
defensorem arguere deest nūc
ap. p. admittit Argumēta
6. Sumere Jure que fr. Beng. Nans
Baria. Jap. cap. 1. Curatio
H. fortuna. Lat. in. i. t. a. n.
H. d. a. r. q. e. t. h. y. v. u. t. y. f. a. r. t. e. d. u.
ta Casp. a

[illegible][illegible][illegible]

I have been thinking of writing you lately
 but have been so busy that I have not
 had time. I am well and hope this
 letter will find you the same. I am
 ever your affectionate friend,
 B. Johnson.

Jaret mit gund
 defasori agenda
 1st

loco communis e quo
quid fieri qua anset
de concedit ubi

Secunda pars orationis
conclusionis Confessionis
Colano dicitur p qua con
guit Aliquis astutiam
Ranone maxima lumen
pug ee ut aut ipse id
circa ferret Quia id
Comodu sibi respectu alie
vix fore aut magis
qz fore libet aut quia
alter facit no potuit
qua ut ait qz no tm
hominu inter se opati
milia spectantur s et
amare etqz inuicem
milibus dicit ea Cat
in Petronio de Inuentione
sic dicit Colano e ora
tu ve cu se similes
dine confertis

Tercia pars signa e
signa et tunc pntur
sunt e subspn aliqui
cadit et quiden pntur
quod ex ipso signis pntur
dicit quod aut antequam
dicit aut in ipso negotio
aut sit sit scilicet et in
Indigne testimonio et quam
dicit confirmat et tunc
or non calor ex potest
et tunc pntur dicitur
dicitur pntur pntur
et Colano in pntur
et pntur et voluit
mitem aqua e de pntur
pntur mitem pntur
et pntur mitem pntur

Loco comuni utitur cum moribus credi non oportere. C
nihil eorum fieri poterat utitur utitur et dicitur
et dicat non ee de moribus eia apud confiteas sed de crimi
nibus aduersariorum apud iudices dicere

Sollano est cum accusatur id quod eduxit
fuisse demonstrat utitur utitur utitur
si aduersarium utitur utitur utitur
non potuisse aut utitur utitur utitur
se cum alia longe comodiora p apud iudicem hoc loco
defensor ut demonstrat oportet utitur utitur
fuisse aut alius quoq id quo ipse infimuletur facere
potuisse utitur utitur utitur

Signum est p quod ostenditur idonea pfinendi
facultas fuisse quesita id diuiditur in partes
ser locum tempus spatum omis omis fuit
et spm colligitur Locis quorum utitur utitur
semper defectus aut tunc cum id tunc sit in loco
sit sollando sicut an propianus p blinis aut pntur
fuit quomodi loc utitur utitur utitur
aut ex aliis ee possit hocum quid ico quid accipit
toti conueniat pntur non pntur utitur utitur
causa posset posita utitur utitur utitur
acta pntur debent utitur aut facile comprobabit extra utitur

Orator est vir bonus dicendi peritus

De oratore
liber primus

Oratoris est ratio
et bene dicendi
peritus

Cum

Secundum quod
liber primus
de oratore
liber primus
de oratore

De oratore
liber primus

non nro nullo admento ee s potius in mro in p d

no to omnes enim illi amphibologicas aucipant

etiam eis que parte ex altera suam nullam possunt

incapere hinc ita dicitur in eis molesti

tes et scilicet eum odiosi cum obscuri interpretes sunt

et dum eum et quid dicit loqui solent infortissim

et reliquos loqui sapienter et ita dum meliuit ad

cendo ne quid ambiguum dicant nome suu peonua

re non possunt acum horum p ueliles oppriones redit

in s rones non uoles u fellemus in p fignam

hoc interdecet non alienum fuit ut huius infame

gaculum discipuli am contempneremus

Cum diffinitionem autem primam afferemus

breuiter uocabuli diffinitionem huiusmodi ma

gestatem is minuit qui ea tollit ex quibus rebus au

tas implitudo constat hic sunt ea que capiunt fusi

giu populi et consilia magistratus Nampe agitur in

populi consilio et magistratum fusi agio tribasti

um pontes p uabasi licet in agestatem is minui

qui amplitudinem ciuitatis detrimento affiat Ego

non affea s prohibui detrimento etraeuim enim

conseruau libidini maiorum uisti Magistraten

omunem interire non passus sum paim i qitit

Nam ob id
et sic quid

De oratore
liber primus

De oratore
liber primus

De oratore
liber primus

De oratore
liber primus

De oratore
liber primus

De oratore
liber primus

De oratore
liber primus

De oratore
liber primus

Absolutum in spirituali iustitia meo tenore
per nos quam nos disposuisse et firmasse
factam est ducimus sine ulla assensu potestate
fionis mea convenit queri iure ne sit factum in eo ca

ut sciretur an non deinde utrum casu ne sciret.
an culpa nam qui se p unū aut amorez aut iracū
dum s. p. t. r. i. c. t. s. i. n. i. u. t. a. u. d. i. t. r. e. s. i.
cisse non r. p. r. u. d. e. r. a. m. p. r. e. f. d. u. d. e. b. a. t. e. s. i. m. f. e. l. l. i. m.
eē constet. Cum in fortunam ea confertur et ea re
diffusor igitur eo dunt opp. e. e. i. n. d. e. m. c. i. r. r. i. a. l. l. i.
uidebuntur consideranda que de necessitudine p. s. p. t. a.
sunt et enim omnes iste tres ptes purgationis inter se
p. n. i. u. e. s. u. n. t. a. t. i. b. i. o. m. n. e. s. e. a. d. e. m. p. r. e. c. e. p. t. a. s. i. r. e. p. o. s. s. i. t.
accomodari.

Oa communes in his causis accusatoris contra
eum qui cum se peccasse confiteatur tñ orōne
m. i. a. s. d. m. o. r. e. t. u. r. d. i. f. f. e. r. s. o. r. i. s. d. e. h. u. m. a. n. i. t. a. t. e. m. a. n.
suetudine uoluntate in omnibus rebus spectari con
uenire que consulto facta non sunt ea in fraudem ei
non oportere.

DEprecatione utemur cum fatebimur nos peccas
se neq id imprudenter aut fortuitu aut neāo
fecisse dicimus et tñ ignosca nobis postulabimus. Hic
ignoscendi cō queretur ex his locis si plura aut ma
iora officia q̄ maleficia uidebuntur constare. Si qua
uirtus aut nobilitas erit in eo qui supplicabit si qua
spes uisū erit futura. Si sine supplicatio decepit si ille
ip̄e supplex mansuetus misericors in potestatibus

ad bonum fuisse si quis precium non edo non con-
litate. si officio et recto studio comotus fuerit Si ali de
causa alius quoque ignotum est sinibul ab eo praui a
nobis futurum uidebitur. Si eum dimissum feceri-
mus. Si nulla aut a nostris ciuibul aut ab aliqua
ciuitate uituperatio ex ea re suscipietur

Loci communes de humanitate fortuna miseri-
cordia rerum comutatione his locis omnibus
ex contrario utetur. is qui contradicit cum amplifica-
tione et numeratione peccatorum. Hec iudicialis
causa fieri non pot ut in libro primo est. diuis si q
pot uel ad senatum uel ad consilium uenire non iussa
est supersedenda. Cum a nobis crimen remouere nollemus
aut in rem aut in hominem nei peccati cam transfferes
Si causa in homine conferetur. querendum est pimum
potuerit ne tui qntum reus demonstrabit is inquē causa
conferetur et quonā modo aut honeste aut sine peri-
culo potuerit asistere Si maxime ita fit non ea re oadi-
reo conueniat qd' alieno inductu fecerit. deinde in
coniecturalem controuersiam trahetur et queretur un-
consulto factum sit si causa peccati in rem quēdam con-
feretur et hec eadem et omnia fere que de necessitu-
dine precepimus consideranda sunt

Quoniam satis ostendisse uidetur quibus argu-
mentacionibus in unoquoque genere cause iu-
dicialis uti conueniret. consequi uideretur ut doceamus
quidnam sunt per argumentaciones ornari quid sit ac-
admodum dispositio inueniuntur est inuentum ex parte et
propter et propter rationem. haec rationes sunt ut neque diuina
et facta sit in eisdem locis aut ordinem. nec eodem idem eadem
reuelamus neque incoherens argumentacionem relinquo
neque incommode ad aliam deinceps transeamus. Itaque et
hac ratione ut memissimus posuimus quid in unoquoque loco
diximus. et auditor totius huius in uniuersis argu-
mentacionibus distributionem percipere. et mittere poterit
Ergo absolutissima et perfectissima argumentacio est
que in quinque partibus distributa sit expositionem rationis
rationis. confirmacionem exornacionem et complexione.
Proposicio est per quam ostendimus summatim quid sit
quod probare uolumus. Ratio est quae demonstrat
uerum esse id quod intendimus breui subiectione. Ra-
tionis confirmacio est quae pluribus argumentis corro-
borat breuiter expositam rationem. Exornacio est quae uti-
mur ad extremum rerum honestande et locupletande
in confirmata argumentacione. Complexio est quae
comprehendit breuiter colligens prius argumentaciones.
His igitur quinque partibus ut absolutissime utemur.

hoc modo tractauimus argumentationem.

CAusam ostendimus fuisse uirum qui interfecit
oratem inimicum enim acerrimum de medio
tollere uoluit a quo sibi non iniuria summum periculum
reuebat. Expectabat illius morte sibi salutem comparere.
Conseueuerat si iure non poterat iniuriam quam inimico
exitum machinari. Cui rei mors indigna pallamedis testi
monium prebet ergo et metus periculi eum ui timere orabat
quo summum supplicium uerebatur et consuetudo peccandi
natis suscipiendi remouebat dubitationem. Omnes enim
cum minima peccata aliqua cum causa suscipiant cum
uero illa que multum maxima sunt maleficia aliquo certo
et olumento inducti suscipere conantur similes indu
unt in peccatum peccantur spes si cum plures faciant contra
minarunt imperii cupiditate si multa leue conpendium
sic inde maxima comutarunt cui mirum uidebitur istud
maleficio per acerrimam formidinem tempasse. Virum
fortissimum integerrimum inimicissimum persequentissi
mum iniuria lacessitum ira exatatum. Homo timidus
ocens conscius sui peccati infidiosus inimicis icollumē
ēē noluit cui tandem hoc mirum uidebitur. Nam cum
feras bestias uideamus allacres et erectas uadere. ut
alteri bestie noceant non est incredibile putandum istis
quoque animum ferum crudelem atque inhumanum cupide

querem sequenti
tertio folio

uidebat. n. icollumē
se icollumē. orationem

Domini Quod cum de
ad Confessione deponere
dixit agendum est nunc
quod in ipso Confessione
fieri debet nunc dicit
cum nostra lege quod
nuda atque inuoluta est
Confessione ad legem
pluribus voluntatibus
ad causam notam et hanc
in voluntatem est

natura
 Ut quæ naturaliter
 ut longius fluit
 vbiat p q' vnde

Confutatio Lucro Opinioni
aliquorum

[illegible]

Sanctum in se scriptum per quod dicitur il
 plures sententias ubi possit hoc modo inueni
 dum est perit fit ut ambiguum quod in se dicitur
 quando scriptum fit sed quod aduersum dicitur et
 in se perit scripto: si non voluisse ostenderi dicitur
 deinde id quod nos: et patet ut si e possit et transire
 et recte lege more natura bono et equo fieri posse quod
 aduersum interpretatur ex contrario recte
 in se scriptum in ut illorum non solum non fit
 Sunt quidam qui abundantius ad hanc causam
 dicitur ubi non interpretatur et cognoscitur in apudologiam

Exemplar of the original
manuscript, written
in black ink.

ca quod Tunc
mensuris 2 in 20
quod 2 mensuris 20
mensuris

not legi sunt do
minum. Vnde mox
que in hys pot
tatem indicat hinc
legi atrogare tur
E. Cu dominus in
sonus potestas / scribit
hys coram e

Verfasser
für die
Exposition
ist.

p. 10
 p. 11
 p. 12
 p. 13
 p. 14
 p. 15
 p. 16
 p. 17
 p. 18
 p. 19
 p. 20
 p. 21
 p. 22
 p. 23
 p. 24
 p. 25
 p. 26
 p. 27
 p. 28
 p. 29
 p. 30
 p. 31
 p. 32
 p. 33
 p. 34
 p. 35
 p. 36
 p. 37
 p. 38
 p. 39
 p. 40
 p. 41
 p. 42
 p. 43
 p. 44
 p. 45
 p. 46
 p. 47
 p. 48
 p. 49
 p. 50
 p. 51
 p. 52
 p. 53
 p. 54
 p. 55
 p. 56
 p. 57
 p. 58
 p. 59
 p. 60
 p. 61
 p. 62
 p. 63
 p. 64
 p. 65
 p. 66
 p. 67
 p. 68
 p. 69
 p. 70
 p. 71
 p. 72
 p. 73
 p. 74
 p. 75
 p. 76
 p. 77
 p. 78
 p. 79
 p. 80
 p. 81
 p. 82
 p. 83
 p. 84
 p. 85
 p. 86
 p. 87
 p. 88
 p. 89
 p. 90
 p. 91
 p. 92
 p. 93
 p. 94
 p. 95
 p. 96
 p. 97
 p. 98
 p. 99
 p. 100
 p. 101
 p. 102
 p. 103
 p. 104
 p. 105
 p. 106
 p. 107
 p. 108
 p. 109
 p. 110
 p. 111
 p. 112
 p. 113
 p. 114
 p. 115
 p. 116
 p. 117
 p. 118
 p. 119
 p. 120
 p. 121
 p. 122
 p. 123
 p. 124
 p. 125
 p. 126
 p. 127
 p. 128
 p. 129
 p. 130
 p. 131
 p. 132
 p. 133
 p. 134
 p. 135
 p. 136
 p. 137
 p. 138
 p. 139
 p. 140
 p. 141
 p. 142
 p. 143
 p. 144
 p. 145
 p. 146
 p. 147
 p. 148
 p. 149
 p. 150
 p. 151
 p. 152
 p. 153
 p. 154
 p. 155
 p. 156
 p. 157
 p. 158
 p. 159
 p. 160
 p. 161
 p. 162
 p. 163
 p. 164
 p. 165
 p. 166
 p. 167
 p. 168
 p. 169
 p. 170
 p. 171
 p. 172
 p. 173
 p. 174
 p. 175
 p. 176
 p. 177
 p. 178
 p. 179
 p. 180
 p. 181
 p. 182
 p. 183
 p. 184
 p. 185
 p. 186
 p. 187
 p. 188
 p. 189
 p. 190
 p. 191
 p. 192
 p. 193
 p. 194
 p. 195
 p. 196
 p. 197
 p. 198
 p. 199
 p. 200
 p. 201
 p. 202
 p. 203
 p. 204
 p. 205
 p. 206
 p. 207
 p. 208
 p. 209
 p. 210
 p. 211
 p. 212
 p. 213
 p. 214
 p. 215
 p. 216
 p. 217
 p. 218
 p. 219
 p. 220
 p. 221
 p. 222
 p. 223
 p. 224
 p. 225
 p. 226
 p. 227
 p. 228
 p. 229
 p. 230
 p. 231
 p. 232
 p. 233
 p. 234
 p. 235
 p. 236
 p. 237
 p. 238
 p. 239
 p. 240
 p. 241
 p. 242
 p. 243
 p. 244
 p. 245
 p. 246
 p. 247
 p. 248
 p. 249
 p. 250
 p. 251
 p. 252
 p. 253
 p. 254
 p. 255
 p. 256
 p. 257
 p. 258
 p. 259
 p. 260
 p. 261
 p. 262
 p. 263
 p. 264
 p. 265
 p. 266
 p. 267
 p. 268
 p. 269
 p. 270
 p. 271
 p. 272
 p. 273
 p. 274
 p. 275
 p. 276
 p. 277
 p. 278
 p. 279
 p. 280
 p. 281
 p. 282
 p. 283
 p. 284
 p. 285
 p. 286
 p. 287
 p. 288
 p. 289
 p. 290
 p. 291
 p. 292
 p. 293
 p. 294
 p. 295
 p. 296
 p. 297
 p. 298
 p. 299
 p. 300
 p. 301
 p. 302
 p. 303
 p. 304
 p. 305
 p. 306
 p. 307
 p. 308
 p. 309
 p. 310
 p. 311
 p. 312
 p. 313
 p. 314
 p. 315
 p. 316
 p. 317
 p. 318
 p. 319
 p. 320
 p. 321
 p. 322
 p. 323
 p. 324
 p. 325
 p. 326
 p. 327
 p. 328
 p. 329
 p. 330
 p. 331
 p. 332
 p. 333
 p. 334
 p. 335
 p. 336
 p. 337
 p. 338
 p. 339
 p. 340
 p. 341
 p. 342
 p. 343
 p. 344
 p. 345
 p. 346
 p. 347
 p. 348
 p. 349
 p. 350
 p. 351
 p. 352
 p. 353
 p. 354
 p. 355
 p. 356
 p. 357
 p. 358
 p. 359
 p. 360
 p. 361
 p. 362
 p. 363
 p. 364
 p. 365
 p. 366
 p. 367
 p. 368
 p. 369
 p. 370
 p. 371
 p. 372
 p. 373
 p. 374
 p. 375
 p. 376
 p. 377
 p. 378
 p. 379
 p. 380
 p. 381
 p. 382
 p. 383
 p. 384
 p. 385
 p. 386
 p. 387
 p. 388
 p. 389
 p. 390
 p. 391
 p. 392
 p. 393
 p. 394
 p. 395
 p. 396
 p. 397
 p. 398
 p. 399
 p. 400
 p. 401
 p. 402
 p. 403
 p. 404
 p. 405
 p. 406
 p. 407
 p. 408
 p. 409
 p. 410
 p. 411
 p. 412
 p. 413
 p. 414
 p. 415
 p. 416
 p. 417
 p. 418
 p. 419
 p. 420
 p. 421
 p. 422
 p. 423
 p. 424
 p. 425
 p. 426
 p. 427
 p.

et fuisse aliter
 Fuisse. Iam si
 Vires. Iamque
 Te. Velle. quid
 Comma. si. et
 Iam. Iam.

Quinta
e talis ad
filiis de quibus
inductus
per que
filiis ad quos
ne et qd
zona a
no an qu
tu avertit
ap. li (v)

1. *Agave*
 2. *Yucca*
 3. *Yucca*

Viel
Jahre
wieder
Viel
Freude
Die
mich

Mach

Handl.

Ad horum p[ro]p[ri]um est ex
tempore et non ex
natura

Ad hoc

Ad hoc

quod non habet

Ad hoc

tatio. Tempus quoque queritur quia parum anni. quia
hora nocte an die quia hora die quia hora factum

et dicatur et cuiusmodi temporibus. Spargitur ita co
stans sicut ne longum fuerit ad am rem tempore
dam et ponitur in se sicut ad am rem tempore
fuerit ad am rem tempore

Quia pars sicut
in tempore sicut
tempore sicut
tempore sicut

queritur idonea ne fuerit ad eam rem ad horum dam
an illa melior que aut preterita sit aut non expectata

Quia pars sicut
in tempore sicut
tempore sicut
tempore sicut

Spes p[ro]p[ri]a hoc que fuerit spectabitur hoc modo si
qua supradicta sunt fiona conareunt. Si preterea ex
altera pte uires peria. consilium scia. apparatio

debitur fuisse. Ex altera pte imbecillitas inopia
impedientia inaffirmatio demonstrabitur fuisse. p[ro]p[ri]a
poterit utrum inaffirmatio an affirmatio

Quia pars sicut
in tempore sicut
tempore sicut
tempore sicut

ARgumentum est p[ro] quod res coarguitur. et
ribus argumentis et magis firma suspicio
in diuinitate in terra tempora. preteritum instans
consequens. In preterito tempore oportet considerare.

Quia pars sicut
in tempore sicut
tempore sicut
tempore sicut

ubi fuerit ubi uires sit. in iussus sit. nunquid
apparuerit nunquid conuenient nunquid dixerit
nunquid habuerit de consensu de adiutoribus de adu

Ad hoc

Ad hoc

Ad hoc

[illegible]

Et si quis in loco perire conuenientem fuerit
 fecit aut in loco inopere in instar
 nunquid iussus sit cum faceret nunquid precipitus
 nor in aliquo crepitus auditus nunquid demig
 sensu populi in aspectu auium tactu
 quis horum sensus poterit conflare suspicionem in conse
 quenti tempore si aliquid in loco
 si quod videtur aut si
 cum factum est hoc modo si timore uel linore decollora
 ma corpus est mortui significat eum ueneno nequatur
 a quo factum sit hoc modo si tellum si uestimentum si
 diuisi huiusmodi relictum sit aut si uestigium reor
 si in uerimentis si in colloco compr henfus aut in
 his fuerit transito negotio quo locutus est dicunt
Consequutio est cum queritur que signa nocetis
 que in nocentis consequi soleant. Amulius
 dicit potuit aduersarium cum ad uentum
 se expalluisse titubasse constanter locutum ee conadis
 se pollitum ee aliquid que signa consue st si reus ni
 hil eorum accusator dicet eum usq; adeo premeditatu
 fuisse quid si et si in uenientem considerat si
 resisteret et responderet que signa confidentie non inoe
 sunt deffensor si ptimuerit magnitudine piali no
 peat motum ee dicet si

ad inimica praeiudicium profectum praesertim cum i bestiis
 nullam neque bonam neque malam rationem videamus in
 illis praeiudicium esse. Si ergo pollicaris sum me daturum causam qua i ductis
 ulxres necesse est ad malum et i inimicorum occu-
 rimam rationem et praeiudicium metum intercessisse demonstraui
 non est dubium quin confiteatur eam malefici fuisse.
 Ergo absolutissima est argumentatio ea que ex quibus
 partibus constat set ea non semper necesse est uti. Sed cum
 conplexione supersedendum est. Si res brevis est ut que
 facile memoria comprehendatur cum exornatio preter-
 mittenda est si parum locuplex ad amplificandum et
 exornandum res esse videtur. Sin et breuius aut argumen-
 tatio et res tenuis aut humilis cum exornatione et con-
 plexione supersedendum est in omnibus argumentationibus
 de deo et de rebus publicis postremis huiusmodi expositio volubilis
 est. Ergo amplissima est argumentatio quique partita bre-
 uissima et tripartita. mediocri sublata aut exornatio
 aut conplexione quod tripartita.

Quod sunt quatuor in argumentatione
 unum quod ab adversario reprehendi potest
 aliquid pertinet ad rem aliquid quod in adiungit
 cum est in non rediget reprehensione que sunt que
 confuturi reprehensione si exemplum subicero diluade.

intelligere poteris. Hec cognitio uiciosarum argumenta-
tionum duplicem affert utilitatem. Nam et uicium in
argumentatione uitare admonebit et ab aliis non
uitatis comode reprehendere docebit. Quoniam igitur
ostendimus perfectam et plenam argumentationem
ex quinque partibus constare in unaquaque argumentatione
que uicia uitanda sunt consideremus ut ab his uiciis
recedere ac aduersariorum argumentationes hac
receptione in omnibus partibus temptare et ab aliqua
parte labefactare possimus.

Expositio est uiciosa cum ab aliqua uel a minore
parte ad omnes confertur id quod nec neatio
omnibus est attributum ut si quis exponat hoc modo
omnes qui sunt ex paupertate malunt maleficiis parari
diuitias maleficio quam officio paupertatem tueri. Si quis
hoc modo exposuerit argumentationem et non curet
querere qualis sit ratio aut rationis confirmatio ipse facile
reprehendimus expositionem cum ostendimus id quod
in aliquo paupere improbo sic id in omnes pauperes falso
et iniuria conferri. Item uiciosa est expositio cum id quod
raro fit fieri omnino negamus hoc modo. Nemo potest uno
aspectu neque preteriens in amorem incidere nam cum non
nemo in amorem deuenit uno aspectu et cum ille neque
dixerit nihil omnino differt raro id fieri dum modo

potuerit ne iura in eum locum ueniret ad defensionem eo-
 cessellereur argumentatio coniecturalis aliqua probabili
 causa de qua ante dictum est. his locis ita tractat accu-
 sator loco comini utetur in eum qui inutile utili pposui-
 rit cum statuendi non habuit potestatem defensor cont-
 eum qui cō equum censeat rem pñciosam utili prepoi-
 uerit. Item accusator pñciosam et simul queret
 ab accusatoribus et audiabitis pñciosam quid facturi ēent pñ-
 in eo loco fuissent et tempus locum rem deliberacone sua
 reponet ante oculos.

Translatio criminis est cum a reo facti cā i alio
 crimen transfertur. In qua primo querendu
 est iure ne crimen in alium transferatur deinde specta-
 dum est et q̄ magnum sit illud peccatum quod i alium
 transfertur atq̄ illud quod reus suscepisse dicatur deinde
 oportuerit ne in ea re peccare in qua ante peccauerit alio
 deinde oportuerit ne iudicium ante fieri deinde cum
 factum iudicium non sit de illo crimine quod in alium
 transfertur oportuerit ne de ea re iudicium fieri quicquid
 in iudicium euenerit

Locus communis accusatoris est contra eum
 qui plus censet iungit iudicium nāc oppor-
 tere et ab aduersariis peramandatur accusator quod
 facturis sit si idem ceteri faciant ut de indampnatis

supplicium sumant quod eos idem fecisse dicat. Quid
si idem accusator facit. donec uenisset dissensus cor
peccati atrocitatem profferet an quos crimen transset
rem locum tempus ante oculos ponet ut illi qui au
diunt existiment aut non potuisse fieri aut non uen
uisse rem in iudicium uenire.

Concessio est per quam nobis ignoscimus postulamus.
Ea diuiditur in purgationem et deprecationem.
purgatio est cum consulto a nobis factum negatur.
Ea diuiditur in necessitudinem fortunam et in uen
denam. de his primum partibus ostendendum est
deinde ad deprecationem reuertendum est. Primum
considerandum est nunc per culpam uentum est in
necessitudinem nunc in culpam ueniendi necessitudo fe
cerit. deinde querendum est quo uix illa uitari pot
est ac leuiari. deinde is qui in necessitudinem cum con
fert expertus ne sit quid contrafacere aut excogitare
posset. deinde nunquid suspensiones ex coniecturali
constitutione trahi possent que significant id consulto
factum esse quod necesse accidisse dicitur. deinde si ma
xima necessitudo quempiam fuerit conueniet ne ea
satis idoneam causam putari. Si autem inpruden
cia reus peccasse dicet primum queretur utrum potue
rit scire aut non potuerit. deinde utrum data sit opo

Ex de consuetudine forensi dicta erunt
Credendum est quod si aliquis
non habet in se consuetudinem
etiam quod habet et forensi potest

Si illi non
sunt in se
etiam quod
non habet

Deinde dolori credere
Hic ad idem ad idem dolori
etiam quod non habet
etiam quod non habet

Finem dolori futurum
Ex de consuetudine forensi dicta erunt
Credendum est quod si aliquis
non habet in se consuetudinem
etiam quod habet et forensi potest

Ab argu
Hic ad idem ad idem dolori
etiam quod non habet
etiam quod non habet

dictum si p... consuetudinem forensi dicta erunt
coniectura tri... aduersum aduersum
conem idem in...
questiones ut quare...
falso in questione propo...
Quo in loco si id positum sit aut si...
inderi aut aliquo simili signo pap...
ad idem non oportet...
impenosior sit...
in possit...
aut fili...
maxime...
eunt...
coniectura...
Ab argumentis et signis et ceteris locis quibus augetur
suspicio dicere hoc modo conuenit cum multis conuenit
argumenta et signa qu...
autem non...
et signis et...
modo si...
posse...
vel...
et ceteris...

disputatio de
quod ad finem
etiam quod non habet
etiam quod non habet

huc lura ē a iudina
ad quatuor exempla
aduenit et quod in
seculis iudicabit
Oculus hoc. In p
velut iudicabit aduina
vult em legumina
quatuor ut. Quod si
ma. Iste alius. Iste
et. Et. Iste. Iste
I. Iste. Iste. Iste. Iste
I. Iste. Iste. Iste. Iste
Iste. Iste. Iste. Iste. Iste

Et si ad hanc ^{floridior} rationem preceptonis assiduitate exercitatur
^{aplicat} nos accommodaremus. Nunc ad legitime constitutionis
 partes transgrediamur. ^{gladius qui semper}

[illegible]

Locus autem is, si contrarium quidam fuerit
non videtur ad huiusmodi sententiam referri.

populus cum leges confabulatur
 in magistratu inter regem et regem
 suffragis suis aliquid populus
 iubet et regem confirmat
 hoc sanctum est

§ 16

populus cum leges confabulatur
 ex quibus partibus natura legi
 litato equo et bono pacto. Natura
 quod cognationis aut pietatis causa conseruat
 quo iure parentes aliteris et liberi a parentibus conseruat
 luntur. lege ius est id quod populi iussu sancitum
 est quod genus est ut in ius eas conuocaris. Consue
 tudinem ius est id quod sine lege eque ac si legitimum. Nam
 per utilitatem est quod genus est id quod argentario
 culum expensum ab eo cuius expensum recte possis. In
 duntum est id de quo sua lata est aut decretum
 interponitur. Ea perducenda sunt et aliud alii iu
 dia aut pretori aut consili aut tribuno plebis pla
 ctum sit et fiet unde eadem re sepe aliud aliis de
 creuerit aut iudica uult quod genus est. M. iudex
 d. i. ius pector uelatus quoniam. huiusmodi mandati
 ageretur iudicium redidit ut h. des procuratoris
 iussu ad prof. quendam causam. Item nullius colu
 index absoluit iniuriarum cum quibusdam eu
 actum potam nominauerat cond. impia. ut Ergo
 q. possint res simili deo diffimile iudicate proffe
 ri cum id usu uenerit iudicem cum iudice. temp
 cum tempore numeru cum nuio iudiciorum profe
 retur. Ex equo et bono ius constat quod ad utilita
 tem et bonum coe iur. p. tinere quod genus ut maior

§ 16
 iussu
 natura

Ex h. i. ius sine nate
 § 16 iussu
 iussu iussu. Consue
 iussu iussu iussu iussu
 Ex i. iussu iussu iussu

§ 16
 iussu iussu iussu iussu
 iussu iussu iussu iussu
 iussu iussu iussu iussu
 iussu iussu iussu iussu

annis xl et is cuius moribus causa est cognitionem det
ex eo quod nouum ius constitui conuenit ex tēpo
re et hominis dignitate. Ex pacto ius est si cui iter
se pepigerit si quid inter quos conuenerit pacta sūt
que legibus obseruande sunt hoc modo ut rem pan
gunt paciscantur orōnem in comicio aut in foro
aut ante meridiem causam coruato. Sunt iterū
pacta que sine legibus obseruantur ex conuentu
que deuere prestare dicuntur. his igitur partibus
iniuriam demonstrari ius confirmari conuenit.
Idq; in absoluta iuridicali. Idq; in assumpta iuri
dicali faciendum ēē iudicatur.

Cum ex comparacione quēretur utrum satis
fuerit agere id quod reus dicit se fecisse aut
id quod accusator dicit oportuisse fieri primum
queri conueniet utrum fieri fuerit utilius ex compa
racione hoc est utrum uenustius facilius conduabi
lius. deinde oportebit queri utrum ne oportuere
iudicare utrum fuerit utilius an aliorum fuerit
utilius faciendi potestas. deinde interponetur ab
accusatore suspicio ex constitutione coniecturali
quē putatur non ea rōne factum ēē quo melius
deteriori anteponeretur sed dolo malo negotium
gestum ēē de aliqua probabili causa. deinde quē

aliquando fieri aut posse fieri intelligatur. Item uiciosa
 est expositio in od. p. d. d. si res tendens omnes
 res non habuisse et aliquam rem non habuisse
 mus hoc modo. Qm igitur hominem constat ee occisi-
 nee est aut a predonibus aut ab inimicis ee occisus
 aut a te. q. ille testis heredem faciebat predones in illo
 loco nunq nisi fuerint inimicum nullum habebat.
 Relinquat ergo p. d. d. si res tendens non ab inimicis
 occisus est qm alteri non erant alteros non habebant ut
 ut sit interfectus. Nam in huiusmodi expositione rep-
 bense one uariis p. d. d. os p. d. d. res quos illi dicit po-
 tuisse suscipere maleficium ostendimus ueluti in hoc ex-
 am dicit necesse est aut a predonibus aut ab inimicis
 aut a nobis occisus ee dicimus potuisse aut a familia
 aut a coheredibus iuris. Cum hoc modo illorem collectio-
 nem disturbaucimus nobis latorem locum defende-
 di relinquimus. Item uiciosa est expositio que constat
 ex falsa numeracione ut si cum plura sint pauca
 dicamus hoc modo. diuersi sunt iudices que hoies
 ad maleficium impellunt luxuria et auaritia. Quid
 mor inquit quispiam quid amicitia quid religio.
 quid metus mortis quid impati cupiditas quid
 diuersa alia multa. Item falsi est enumeracio si pau-
 ca sunt pla dicamus hoc modo. tres res sunt q hoies

sollitant metus cupiditas et egritudo satis enim fuerat
dixisse metum et cupiditatem quoniam egritudinem cum
utraq; coniunctam esse necesse est. Item uiciosa est expo-
sicio que longe nimium repetitur hoc modo omnium
malorum stulticia est mater atq; materies que preceteris
inmensas parit et dicitur in meo s. 3. 07. p. 1. a
tes infinite immoderate sunt hec paruit auaricia. Aua-
ria quoq; hominem ad quodlibet maleficium impet-
lit ergo inducti auaricia aduersarii unde hoc inter se
facinus admiscent. hic id quod extremum est dictum
satis fuit exponere ne et nium et alios poetas mutem.
quibus hoc modo loqui concessum est utinam ne in
more pellio securibus cesse cecidisset ab ingene ad terras
trabes ne ue nim naus incobans exordium cepisset q
nunc nominatur argo. quia argini delecti uiri neai
petebant pellem illam inauratam arietis colchis ipe-
rio regis pelide p dolum nam nunq heramea errans
medea efferret pedem de domo nam hic satis erat dicere
si id modo quod satis eet curassent poete utinam ne
era mea errans efferret pedem de domo medea animo
ergo amore sania. ergo hic quoq; ab ultima repeti-
tione in expositionibus magnopere supersedendum
est non enim reprehensione sicut alie q plures sed
sua sponte uiciosa est.

uiciosa est

Vlaoſa rō eſt que ad expoſitionem non eſt accomo-
 data uel q̄ n̄ ſon̄at ad p̄dicatorem.
 Infirmum quoq̄ nō rō oſendit ut ē quomodo
 expoſitum eſt uelut apud plautum auri am caſtigare
 ob meritam noxam. Inuane eſt facilius. Verum i cūate
 utile ac conducibile hec expoſicio eſt. Videamus que
 rō aſſeratur. nam ego amicum meum hodie non caſti-
 gabo pro comiſſa noxa ex eo quod ip̄e facturus eſt. nō
 ex eo quod conuenit fieri utile quid ſit raciocinatur.
 Vana rō eſt que ex falſa cauſa conſtat hoc modo amor
 fugiendus non eſt nam ex ueriffimā naſci ut amica-
 ſia aut hoc modo philoſophia uitanda eſt aſſert enim
 ſe uideam atq̄ deſidam. Nam hec rationes iſ falſe
 eent expoſitiones quoq̄ eorum uicias ē conſiderare.
 Item q̄ infirma eſt rō que non necciam cām aſſert
 expoſitionis ueluti paucunius inſanam fortunam
 cetam et brutam p̄bent philoſophi ſaxiq̄ inſtare
 globos p̄dicunt et uolubilem q̄ quo ſaxum ip̄ile-
 rit ſors ea cadere fortunam aucipnat. Cetamq̄ ob eē
 eam ēē irceant q̄ nihil cernit quo ſeſe aplicet inſana;
 ut aut q̄ atrox incerta inſtabilisq̄ eſt breuior q̄
 dignum neq̄at in t̄no nocere. Sunt aut̄ alii p̄hi qui
 contra fortunam negant nullam miſeriam ēē atq̄ hu-

postulat

nam in rationem si temeritate amittitur, non potest
idcirco non facile aut ut ce quibus res experiendo edocet.
velut hostes modo fuit rex modo factus est medicus, in
fragio nempe res ista contingit et id non forte aut fortu-
na contingit. Nam hic pancauius infirma ratione utitur
cum ait uerius esse temeritatem quam fortuna res agi. Nam
utraq; periculi opprobrio fieri potuit ut is qui rex fuit
medicus factus est. Item infirma ratio est quod inus do-
neam quam res subicit causam exceptioni hoc modo utilis
est sapientia perit et sapientes perit periculum tollere
confueuerunt. Item utile est amicos ueros habere ut habeas
cum quibus conlocari possis. Nam in huiusmodi rationibus
non inmensa nec absoluta sed extenuata ratione expositio
confirmatur. Item uiciofa ratio est que alii expositioni
potest accommodari ut facit pancauius qui eandem affecti
rationem quam ceca eadem quam bruta fortuna dicitur

In confirmatione rationis multa uitanda uitanda
nam nostra et obseruanda in aduersariorum ratione
sunt uiciorum interea diligenter consideranda est et
accurata confirmatio rationis totam uehementissime
improbat argumentationem. Utuntur igitur studiosi
in consideranda ratione duplici conclusione hoc modo
iniuria abste indigna afficiat patet. nam si improbum

Si inoffensum affertur coram iudice locabas : si
 Si in est probus aut me talem inuitam iurum cogis re
 linquere que hoc modo conducentur . aut ex contra
 rio conuertentur aut ex simplia parte reprehenduntur
 ex contrario hoc modo nullax te nata affiat iniuria si
 probus est locauit . sin autem est improbus diuorcio libe
 rato . et ab iure odit . et si in pte reprehenduntur si
 ex duplici conclusionem altera pars diluitur hoc modo
 nam si improbum trespontem existimabas aut me huius
 locabas nupais dixi probum erravi post agnoui et fu
 gio nunc cogniti . non reprehendo si huiusmodi co
 clusionis duplex est acutior illa superior facilioe hec
 posterior ad excogitandum . Item uiciosi est narratio
 nis confirmatio cum ea re que plures res significat ab
 unius pro certo unius rei signo hoc modo necesse est
 qm paller egeotasse . aut necesse est peperisse qm substi
 net puerum infantem nam hec sua sponte signa certa
 non hnt si non cetera quoq; similia concurrant q
 si concurrunt non valent huiusmodi signa ad arguent
 suspicionem . Item uiciosum est quod dicitur in aliis
 locis . Item qm qui dicit id quod in adversarium
 dicitur pot conuenire hoc modo miseri sunt qui uxo
 res ducunt at tu duxisti alteram . Item uiciosum est
 quod uulgarem ht defensionem hoc modo . Iracundia

ductus peccauit aut adoleſcentia aut amore huius
deprecationes ſi probabuntur impune etiam maxime
peccata dillabuntur. Item uiaſum eſt cum id pro
certo ſumitur qd' inter omnes non conſtat q' etiam nūc
concordia eſt hoc modo. Etenim de quibus q' per uis
motus ſuperum atq' inferum pacem inter ſe conciliāt
conferunt concordiam. Item uiaſum eſt quod non ſi ac
atq' actio negotio dia uidetur hoc modo. In mentem
mibi ſi ueniſſet quiritēs non miſiſſem ut in hunc locū
reſ ueniret nam hoc aut hoc faſſem ſi nictū tunc hec
ro fugit. Item uiaſum eſt cum id quod in ipſo delicto
poſitum eſt tū aliqua deſenſione leui tegitur hoc modo
Cum te expectalunt omnes eſt ſolentisſimo in regno uide
qui cum eum deſertus eſt ab omnibus ſummo patido
ſolus ut reſtitutum pario. Item uiaſum eſt quod in alia
partem ac dictum eſt poſt accipi. i. huiusmodi ut ſigs
poſes ac fauoſus in conaone dixerit. Saceris eſt uti reſ
q' uti in aliis legibus nā et hoc tam et ſi poſſit rei agi
de cauſa poſt ſine malicia dia tū pp' potētiā eius qui
dicit id non dicitur ſine atreoti ſuſpitione. Item ui
roſum eſt falſis aut uulgaribus diſſinitionibus uti
falſe ſint huiusmodi ut ſi quis dicat iniuriā eū
nullā niſi que ex pulſatione aut conuiſio conſtet.

scilicet sunt quemlibet dominus in aliam rem trahi
 ei possunt ut si quis dicat quadruplator ut breui
 scribam capitalis est est enim improbus et pestifer o
 nis nam nihilominus quadruplatoris q̄ facis q̄ sta
 ri aut proditoris attulit diffinitionem Item uicium
 est per argumentum scilicet id quod in disquisitione po
 suum est ut si quis quon furti arguat dicat eum e
 improbum uicium si iudicem ei rei testimonium
 eē q̄ sibi furtum fecerit Item uicium est contro
 uersiam in controuersiam discedit hoc modo non
 conuenit consores istum nobis satisfacere ex eo quod
 ait se non potuisse ad eē ita ut uirtus fierat quod
 ad exercitum non uenisset id ne triburo militib;
 diceret hoc ideo uicium est quia non expedita aut
 iudicata res est sed impedita est et inuicem contrauerfia
 posita ex loco profertur Item uicium est cum id
 de quo summa controuersia est parum expeditur et
 quasi transactum sit hoc modo apte facit dictio si in
 telligas tali dari arma qualis ipse fuit qui gessit ui
 bet potiri si nos studeamus p̄gamo que mea profiteor
 eē me n̄ equū est ut fratrem armis mihiq; ad
 iudicarer uel q̄ propinquus sum eius uel q̄ uirtut
 sum similis Item uicium est sibi ipm in sua co
 differre et contra ea que ante dixerit dicere hoc

modo Quia causa hunc accusari ne quō tñ disputando
evolvere nam si ueret quid eum accusari quid id
parui auditu existimet non incomoda rōne iudetur
sibi ostendisse q̄i non accusaret quid postea quid aut
nunc ego te a sumō detexam exordio Item iuciosum
est quod ducitur contra iudias uoluntatem aut eorū
qui audiunt si aut partes quibus illi student aut
hominis quos illi caros hñt ledantur aut aliquo hu
iusmodi iucio ledatur auditoris uoluntas Item iu
ciosum est non omnes res confirmare quas polliatus
sis in exp̄ficiōne Item uicandū est ne de alia
re dicatur cum de alia controuersia sit inq̄ cuiusmō
iucio considerandum est ne aut ad rem addatur qdā
aut quispiam de re detrahatur aut tota causa mu
tata in aliam causam deuiuetur ut apud pacū meto
cum amphione quorum controuersia cum de musica
introducta est disputatio insipientie rōnem et uirtu
tis utilitatem consumitur Item considerandum est
ne aliud accusatoris criminatio contineat aliud
defensoris purgatio purget quod sepe consilio mlti
arce faciunt angustis causis coacti. Vti cum quis
confiteatur in iudicio iuramentum praestare ab imperatori
bus sepe nūō dicat apud exeretum donatum se esse
hoc si diligenter in aduersariorum ore obseruare

minus deprehendimus sepe et in huiusmodi deprehen-
 sione ostendimus eos de ea re quid dicant in lib.
 Item uicium est artem aut scientiam aut studium
 quodnam uitupare propter eorum uitam qui in eo sunt
 et sunt uicium qui in eo sunt et sunt uicium
 et sunt uicium et sunt uicium. Item uicium est
 ex eo quod perperam factam constat esse putari unde
 a quo homine factum est hoc modo mortui de fine
 mortui timore per eum corpore de collaratum consue-
 ce ergo necatus est ueneno deinde si sit usque ad eo
 in eo occupatus ut multi faciunt uenerunt danti
 auicio non mediocri conflictetur non enim ne si
 queritur sed a quo factum. Item uicium est in re
 componendis alteram rem esse re de realiter non fac-
 uent enim aut negligenter disputare ut si cor-
 porator utrum sit salus populi sit uicium
 et utrum sit non que comoda sit in altera re aut
 et non que iam altera comoda sit etiam de
 pater si periat autem que minima sunt et est
 Item uicium est in re componendis aliter re
 effere etiam de re autem rem uitupare et
 alteram rem laudis quod genus si quia et
 utrum maior honor habendus sit an alius his
 in uicium et per per et per illo rem in eo per se

squi dicit alteros laudat non minus si quis
proponas alteros iutuperas si quis iutuperas
magis laudaueris aliquam alteris ptem laudaueris
bias ne cupide contra ueritatem puteris pugnasse
item uicofum est de nomine et uocabulo illius rei co
trouersiam statuere q̄ rem consuetudo optime potest
iudicare uelut sulpius qui interceserat ne exiles
quibus causam. l. non licuisset reducerentur. Sed
idem posterius iutata uoluntate cum eadem lege
probatum n̄ f̄ ferre dicebat pp̄ nōminum comuta
tōnem nam non ut exiles s̄ in erectos / dūcere uo
bat proinde quasi id fuerit controuersia quo illi
nomine appellarentur a populo romano deinde
quasi non omnes quibus ab aqua et igne interdictū
est exiles appellarentur uerū fortasse illi ignoscemus
si cum nōm fecit nos tū intelligamus uicofum ēē n̄
tū d̄ controuersiam pp̄ nōminum mutationem
Quoniam exortatio constat ex similibus et cre
ditur iudicatis rebus et amplificadonibus
et ceteris rebus quae pertinent ad exaugendam et locū
plestandam argumentationem quae sint in his et his
uicofis consideremus. Simile uicofum est quod ex ali
p̄te est aīssimile nec hēt p̄tem rōnem comperationis
aut sibi. ip̄i obest qui affert. Exemplum uicofum est

quod realiter si aut falsum est ut reprehendatur
aut improbum ut non sit iniutandum aut maius
aut minus q̄ res postulat Res iudicata uiciose
propter hoc si aut dispudat profutur de re de
quā non sit contraria aut si improba aut eius
modi ut plene aut maior idonee res iudicate ab
ad asperis uisus sint Item uiciosum est id
quod ad refutandum confitetur de eo argu
mentum et plene factum facere esse non id in
augeri oportet Item uiciosum est id augeri quod
conuenit doceri hoc modo ut si quis arguat quem
hominem occidisse et ante q̄ satis idoneas argum
tationes attulerit augeat peccatum et dicat nihil
indignius esse q̄ hominem occidere non enim ut
indignum sit an non sed factum tantum ne sit
queritur

^{1. 11}
Complexio uiciosa est que non quodq̄ p̄mum
dicitur est p̄mum completitur et ne
non lauit et cōd idit et dicit non et nun q̄ mo
re cum a consonis aliquid inquit at mō
ligatur quid p̄positum in argumentatione sit qd
deinde ratione quid confirmatione quid tota argu
mentatione demonstratum

Quia Argu-
mentum

De oratore
tractatus
lib. 2. de oratore
c. 2.

Conclusiones que apud grecos epilogi nunc
tripartite sunt: nam constant ex numera
tione amplificatione et conclusionem. Enumeratio
est per quam colligimus. comiseratione. Quatuor
locis uti possimus. et alio quibus in principio fin
narrationem fin sumissimam argumentationem
in conclusionem. Enumeratio est per quam colligimus
et comouemus quid ad idem. Et ex ordine
quidquid est dictum. et sic ut audire sine
more mandauerit ad idem quod ipse meminerit re
ducatur. In qua est curandum ne aut ab exordio aut
narratione repetatur. orationis enumeratio ficta eni
et dicta opera compati oro in debetur esse artificiali
significandi ingenio. et dicendi et in more esse
et de enumeracione enumeracionis fin ordinis
et diuisione. deinde ordine et breuiter exponende res
sunt que tractate erunt in confirmacione et confutacione

Secunda pars
de oratore
lib. 2. de oratore
c. 2.

Amplificatio est res que plerumque communis
gacionis auditorum causa ponitur. loca co
munes ex decem preceptis comodissime sumuntur ad
arguendum. et inueniuntur. Ceterum locus abunde
ritate ut cum memoramus quante cure ea res fuerit
diis immortalibus aut maioribus nostris regibus

Plurimum est
significandi et
dicendi. et in
more esse. et
de enumeracione
enumeracionis
fin ordinis
et diuisione.

Ve s. in est d'oeuf qui laye par l'ouvenier pour s'en gémir et rémédier n'oulatoy
ff. v. l. m.

auctoribus rationibus hominibus sapientissimis
 suavit. ^{1. amplificatione} ^{2. de bonis rebus libere}
 sancatum sit. Secundus locus est cum consideramus
 illas res de quibus cum maxime ad quos po-
 nor utamur ad omnes quod antecellunt est
 ad superiores quod genus hoc sunt acribus
 auctoribus locus rationis sumatur an ad pares
 est in eisdem paribus ac corporis fortunarum potes-
 ad inferiores qui omnibus rebus huius antecellunt
 Tercius locus est quo per auctoritatem quid sit euen-
 si omnibus idem comoda datur et ex re neglecta osten-
 demus quid periculorum atque incommodorum co-
 sequatur. Quartus locus est quo demonstratur si
 huius sit remissum multos alacres ad malefici-
 um futuros quos adhuc spectatio iudicii et mo-
 rat. Quintus locus est per quem ostendimus si
 semel aliter indicatum sit nullam rationem fore qui
 incommodum mederi aut errantem iudicium corri-
 gere possit quo in loco non incommodum erit uti cete-
 rarum rerum comparatione ut ostendamus alia
 res posse aut consilio corrigi aut iustitate sed
 alius rei aut leniende aut corrigende nullam
 esse adiunctionem suam. Sextus locus est cum
 ostendimus re consilio factam et admodum admodum

^{et f. 10}
 facinorosi et nullam esse excusationem imprudencie.
 sed iustam deprecationem esse paratam
^{Contra}
 locus est cum ostendimus ceteri summum scelus
^{Contra}
 uel repharium trapiam esse quod genus qualis est
^{est}
 iniuria nullo modo aut aliquid eorum
 causa bella suscipiuntur et cum hostibus de uita
 dimicatur. Octauus locus est quo ostendimus non
^{est}
 uulgare sed singulare esse malum
^{est}
 uim inuictam quod motu uisus et
 candum est. Nonus locus qui constat ex peccatorum
 comparacione quasi cum dicimus maius esse ma-
^{est}
 leficiu[m] super te regnu[m] q[uam] secum ledere quod
 alterum prope existat alterum propter inmoderata[m]
 supbia[m] fuit. Decimus locus est per quoniam omnia
 que ingerendo negotia sunt acta queque rem confect
 solent exponemus acriter et uim et diligenter
 ut agi res et geri negotium uidebitur rerum co-
 sequenciam enumeratione

^{est}
Misericordia commouebitur auditoribus si
 uariam fortunarum commutationem di-
 cimus si ostendimus in quibus commodis fuimus
 quibus in incommodis fuimus conuersione si que
 nobis fuerint sunt per nos oblati inuis et
 miramur et ostendimus si supplicabimus et

[illegible]

namque in cupiditatum Prudentie partibus uti-
 mur in dicendo si comoda cum incomodis conferemus
 cum alterum sequi. Alium in parte coartabimur. Aut
 si aliqua in re coartabimur. aliquid cuius rei disciplina
 habet si in parte petimus hanc et quoniam aut quicquid rei
 fieri oportet ostendimus. Aut si ad id quod quipiam
 cuius rei gerere aut presentem aut auditam memoriam
 habere poterimus // Iustitiae partibus utemur si aut in ore
 aut supplicium dicemus inferri ostendere. si oportere
 si ostendimus bene meritis gratiam reddere convenire
 Si demonstrabimus male meritis ulcisci oportere et si
 eadem magnopere censebimus conservandam. si leges et
 mores civitatis eoque dicemus conservari oportere.
 si sociates et amicitias studiosi dicemus et fructum
 convenire. Si quod ius in parentes deos parem nata
 comparaverit id religiose collendum demonstrabimus.
 Si hospitia, clientelas agnationes affinitates consue-
 tudas esse dicemus. si nec precio vel gratia vel metu nec
 periculo nec similitate aut a recta. si de re cum
 de iure dicemus in quibus quilibet in re
 statui. his itaque huiusmodi partibus iustitiae si quaz
 rem in concione aut in consilio facendum esse censebimus
 iustum esse ostendimus et contrariis iniustam. Ita
 fiet ut in hisdem locis et ad suadendum et ad dissuadendum

^{Confunde}
simus comparati. Si fortunamur retinere de ea quod
facendum esse dicemus ostendimus res altas et ^{et si forte condeamus} magnas
satis oportere et ^{et si forte condeamus} et item res humiles et indignas
viris fortibus viros fortes preterea contempni oportere
nec idoneas dignitate sua iudicare. Item aulla re ^{et si forte condeamus}
nesta potius aut ^{et si forte condeamus} et item res humiles et indignas antiquiores ^{et si forte condeamus}
et appeti. et item res humiles et indignas. antiquiores ^{et si forte condeamus}
mortem turpitudinem dei nulli adori cogit ^{et si forte condeamus}
officium recedatur nullius pro ^{et si forte condeamus}
mitas quodlibet pro patria parentibus hospitibus ^{et si forte condeamus}
hys rebus quis iustas ^{et si forte condeamus} et item res humiles et indignas
et auemlibet afferre laborem. Modeste partibus utem ^{et si forte condeamus}
si nimias libidines honoris pecunie similium ^{et si forte condeamus}
utoporetur us ^{et si forte condeamus} et item res humiles et indignas
diffinemus si quod ad cuius satis sit ostendimus et ^{et si forte condeamus}
nimium progredi disuadebimus et modum ^{et si forte condeamus}
rei statuimus huiusmodi partes uirtutis sunt ad au ^{et si forte condeamus}
quide si siuadebimus ut attenuande si ab his de orat ^{et si forte condeamus}
nemo erit qui censeat a uirtute recedendum uerum ^{et si forte condeamus}
ut res non huiusmodi esse dicatur ut uirtutem possi ^{et si forte condeamus}
mus egregiam experiri aut in contrariis rebus potius ^{et si forte condeamus}
quod in his rebus uirtus constare ostendatur. Item si quo ^{et si forte condeamus}
pacto poterimus quod is qui odiat uisum notabit

non de modestioribus rebus sed de imperiis et
 principatibus etiam quoniam per ducem appellatur
 et imperium et potentiam et odiosam scientiam. Ipsi de
 modestioribus rebus modestiam esse cum nos imperiam
 dissolutam negligentiam esse dicimus quoniam illi fore
 modum nominaverit eam nos gladiatorem et
 inconsideratam appellavimus temeritatem lauda-
 bile si quod consuetudinem et profuerit con-
 sequentem commutaverit. Sed nec modo si pro-
 utimus recto non quod hec partes quod utique subin-
 untur sub vocabulo recti hoc honestas commemo-
 rationem dicit non solum sed et per recto laudabile
 nascitur tamen indicandum scilicet quod per recto laudabile
 ab illo neque enim solum laudis et cum rectum per
 et tenet sed solum consequatur. Valdeominus pla-
 cet magis recti consequendi voluntos cum igitur
 recte demonstratum et laudabile demonstrabimus aut
 ab idoneis hominibus aut si quibus honesti ordi-
 ni placeat quod de auctoritate ordine improbatum aut
 aliquibus solum aut omnibus civibus et civis cum
 civibus per se nos cum huiusmodi dicitur
 locum sit in consulatione brevitatem operis de
 est totius orationis causa

Si ring
Gemma ps. con
ps. con

Si vult
et ad propri
et ad propri
et ad propri
et ad propri
et ad propri

Carroll et al. 1981, p. 10

Ergo si in hac sententia non est
finitio uel ab hisdem rationibus quibus
in iudicio non est finis et non est
dum coram iudice exponitur quoniam huiusmodi casus
finitus est utilitatis et ad dandum iudicium
atque honestam si uterumque poterimus hostes de iudicio
perhibemus nos ad id ad hoc finem ut
alterum eorum demonstraturum si plures quibus
dicturi sumus ostendimus at si nostram rationem
tunc et dicimus diuisione rationum ut in hoc con
siliis non quod in docendo rei dilucidande et
magnificande ea deum appellabimus id in dando
honestius consilium appellabimus. Si rationes
hæc sententiam rectam esse dicemus omnes præ rectitudinem
incident quadripertitis ratione diuisione utemur si
non incidet quod erunt tunc exponemus in dando
In confirmatione et confutatione utemur locis quos
ante confidimus ostendimus confirmandis et
locis confutandis ut enim unde loca quos ante
ostendimus confirmandi sunt ita contra eum sunt
confutandi argumentationis attisuriose tractando
uno de solibus partibus si si addit ut in consil
ratione alteri abuta ratione alteri ab honestis rationibus
sic ut in deliberatione eorum qui apertis accessi

^{utrum}
 debet et quid agat qui in maiorem suadet
 eorum locum. Nihil enim utilius est in
 columitate uirtutibus non enim uti posse qui suas
 rationes intuto non collocuit deos quidem non esse
 auxilio ut qui se pro filio et periculum mutant
 honestum non oportet estimari quod non salutem
 pariat qui rei tute rationem honestam proponet huius
 locis utetur uirtutem nullo tempore relinquenda
 esse et dolorem si is timeatur uel mortem si ea formi
 detur dedecore et infamia leuiorem esse considerare
 que sit turpitudine consecuta et non in mortalitati
 nec eternam incolumitatem consequi nec esse explo
 ratum illo uitato periculo in aliud periculum uen
 turos uirtute uel ultra mortem proficisci esse precla
 rum fortitudinis fortunam quoque esse adiuncto sole
 re cum tute uiuere qui honeste uiuat non qui in
 premia incollumis fit et eum qui turpiter uiuat
 incollumem in perpetuum esse non posse. Conclusionibus
 facsimilibus in his et in iudicialibus causis uti
 solent nisi quod in his maxime uidetur quod plu
 rima rerum ante gestarum exempla proferre

Nunc ad demonstratiuum cause genus tran
 seamus. Quoniam hec causa diuiditur
 in laudem et uituperium quibus ex rebus laudem

constituerimus ex contrariis rebus erit vituperatio
comparanda. laus igitur potest esse rerum exteriorum
corporis et animi rerum exteriorum sunt ea quae
casu aut fortuna secunda et aduersa. dicitur possit
ut genus educatio diuitiae potestates glorie ciuitas
amicicia et huiusmodi quae sunt et ea quae his con
traria sunt corporis sunt ea quae non corpori attri
buitur comoda aut incomoda ut uelocitas uires dig
tas ualitudo et quae his sunt contrariae erit igitur
hec confirmatio et consutatio uobis et huiusmodi
consens. In hac causa principium exordium sumet
aut antea aut ab eis de quo loquimur aut ab eis
qui audierint persona aut a re. Antea si laudabimus
aut officio facere quod causa necessitudinis intercedat
aut studio quod eiusmodi uirtutis sit ut omnes
moneant. debent uelle quod rectum sit aut ex alio
rum laude ostendere qualis ipsius uel noster animus
sit. Si vituperabimus aut merito facere quod ita
etiam sumus aut studio quod utile putemus
ab omnibus inimicam maliciam atque nequiciam
cognoscere. Aut quod placeat ostendere id quod nobis
displicet ex aliorum vituperatione. Ab eis per
de quo loquimur si laudabimus dicimus uirtutes
nos et illius factis uobis consequi non possumus

Thom. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

omnes homines illius uirtutes predicare oportere
 ipsius facta omnium laudatorum eloquentiam ante
 re si uituperabimus ea quae in eis conueria
 paucas uerbis conuictatis dici posse dicemus ut pau-
 lo super exempli causa demonstratum est Ab auditorum
 persona si laudabimus dicemus quoniam non apud gratos
 laudemus nos monendi causa pauca dicturos aut
 si non gratos ut talem uirum uelint cognoscere
 poterimus quoniam in eodem studio uirtutis sint apud quos
 laudemus atque ille qui laudatus fuerit aut sit spe-
 re nos facile his quibus uolumus huiusmodi facta
 probaturos gratia uituperatio quoniam norint pauca de
 eius nequitia nos esse dicturos si ignorarent potius
 ut agnoscant illius nequitiam ut uitare possint
 et quoniam dissimiles sunt qui laudant atque ille qui ui-
 tuperatur sperare nos illius uitam uehementer impro-
 baturus. Ac rebus ipsis incertos esse quid potissimum
 laudemus ueteri necum multa dixerimus plura
 pretereamus et quae similes sententias habebunt. quibus
 sententias sumuntur ex a uituperatione principio tota
 aliqua harum quas ^{conuenienter} enarrauimus ^{conuenienter} conuenienter narra-
 non erit illa quae necesse consequatur sed si qua in
 deest cum aliquod factum eius de quo loquimur
 nobis narrandum sit cum laude aut uituperatione

Tunc ad offitium de
 p. 1. et quod uirtutis
 et uirtutis et p. 1.
 47-54.

proponendi de primo libro repetetur divisione
hoc unum exponitur quod si res sunt laudabiles
aut vituperabiles deinde ut quoque quoque tempore
res gestae ordiendi dicimus ut quod quod tunc
contemneretur intelligatur sed exponere oportet
cum in istis atque in istis deinde in istis atque in istis
moda corporis ut in istis animi rerum quod ob
animo sint tractata demonstrare oportebit ordinem
hunc adhibere in demonstrando quod in istis Ab
utronas ut in istis si genus in laudabile quod in istis
notus sit in bono genere parem aut excelsiorem
fuisse presidium in vituperatione si in istis
ipsum in suis non in maiorum meritis fuisse
presidium in vituperatione si bono genere de decore
suis fuisse maioribus suis si malo tamen in istis de
detrimendo fuisse Educatio in laude bene et bene
quod in bonis disciplinis per omnem priorem fuisse
educatum in vituperatione contra se inde traxisse
apte A corporis commodis a natura in laude si sint
dignitas atque forma laudi fuisse eam non quae ad
modum ceteris detrimento atque diuturni si in istis
atque in istis egregia honestas generatorem
et industriis dicimus fuisse compuncta si in istis
do et peripatetico de genere et temperantia in istis

Divisione
de istis quod
sunt in istis
aut in istis
aut in istis
aut in istis

in uituperacione si erunt hec corporis comoda male
 his p[er]sum d[ic]atum que casu atq[ue] natura tamq[ua]m qui-
 libet gladiator h[ab]uerit si non erunt preter formas
 omnia ip[s]ius culpa et intemperancia e[ss]e dicemus
 deinde reuertemur ad extraneas res. et his con-
 uirtutes ac uicia que fuerint considerauimus
 diuicie an paupertas fuerit et que potas que gloria
 que amicitie que inimicie et q[ui]d fortiter immu-
 nis gerendis fecit cuius causa suscepit inimicias
 qua fide beniuolencia quo officio gesserit amicitias
 in diuiciis qualis aut in paupertate cuius modi fue-
 rit quemadmodum habuerit in potestatibus geren-
 dis animum si interierit cuiusmodi eius mors
 fuerit cuiusmodi res sit eius mortem consecuta ad
 omnes aut res in quibus animus hominis maxime
 consideratur erunt ille quatuor uirtutes a com-
 dande ut si laudemus aliud iuste aliud fortiter aliud
 modeste aliud prudenter factum e[ss]e dicemus. Si
 uituperabimus aliud in modeste aliud iniuste ad-
 ignane aliud stulte factum e[ss]e dicemus. p[er]spicu-
 est iam in mirum ex hac dispo[n]tione q[ua]dmodu[m]
 sit tractanda tripartita diu[er]sio et laudis et uitu-
 peracionis si illud etiam assumpserimus non necesse
 esse nos omnes parentes has in laudem aut uitup[er]are

transfere ppter ea quod sepe non inadiunt non sunt
necessaria dictu. Quia ppter ea que summissime inadi
buntur legere oportet. Condis oribus huius
utemur enumeratione ad exitum cause in ipi. Causi
buntur et crebas amplificationes interponimus procos
communes nec hoc genus causi eo quod aro. itudu
in uita negligenciais comendandum est neq. sum
id quod pot. uideri a mderet. facer dunt. si il q. do
non oportet uelle q. aacomodatissima poss. f. ac. et
si separatim hec causa minus sep. tractetur. ac. m. uidi
ca. b. is. et. m. del. b. et. uis. causis sep. en. gr. e. partes
un. fantay. la. idis. et. uim. per. a. conis. quare in hoc q. q.
aus. gr. e. r. or. rik. l. r. d. u. s. t. e. r. e. f. e. r. e. n. d. u. m. p. u. t. a. u. i. t.
Nunc absoluta a. nobis. difficillima parte rethorice
hoc est inuentione prepolita atq. ad on. e. causi. gen.
aacomodata. t. m. p. is. est. ad. ceteras. partes. rethorice
orationis. profi. s. de. r. e. c. e. p. s. de. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. d. i. c. e. m. u. s.

Quoniam dispositio est p quam illa inueni
mus in ordine regiminis incerto quoq.
loco pronuntietur uidendum est cuiusmodi coe
ros in disponendo huc conueniat. Genera disposi
tionum sunt duo unum ab institutione artis
perfectum. Alterum ad causam temporis aacom
datum. Ex institutione artis disponimus t. m.

hic dicitur
dispositio
7. 1. 2.

hic dicitur
dispositio
7. 1. 2.

hic dicitur
dispositio
7. 1. 2.

hic dicitur
dispositio
7. 1. 2.

hic dicitur
dispositio
7. 1. 2.

hic dicitur
dispositio
7. 1. 2.

^{libro} sequemur eam ^{libro} preceptionem quam in libro primo ex
 posuimus. ^{libro} hoc est utamur principio narratione di
 uisione ^{libro} Confirmatione ^{libro} Confutatione ^{libro} et conclusionem
 Et hunc ordinem quemadmodum preceptum est
 ante per ordinem sed singulas qualis argumentatio
 nis partes disponemus ^{libro} quodmodum in secundo libro
 20. in ^{libro} expositionem ^{libro} rationem ^{libro} rationis ^{libro} confirma
 tionem ^{libro} rationis ^{libro} exortationem ^{libro} conclusionem. h igitur
 duplex est ^{libro} expositio ^{libro} una ^{libro} per orationes ^{libro} altera ^{libro} per argumē
 tationes ^{libro} ab institutione artis profecta. Est autem
 alia ^{libro} dispositio ^{libro} que cum ab ordine artificioso recedat
 est ^{libro} oratoris ^{libro} iudicio ^{libro} ad ^{libro} tempus ^{libro} acomodatur ^{libro} ut si anar
 ratione ^{libro} de re ^{libro} incipimus ^{libro} aut ^{libro} ab aliqua ^{libro} firmissima ^{libro} ar
 gumentatione ^{libro} aut ^{libro} aliquarum ^{libro} tractuum ^{libro} recitatione
 ac si secundum principium confirmationem utemur de
 inde ^{libro} narratione ^{libro} aut ^{libro} eiusmodi ^{libro} promissionem ^{libro} ordinis
 facimus ^{libro} quorum ^{libro} nihil ^{libro} nisi ^{libro} causa ^{libro} postulat ^{libro} fieri ^{libro} oportet
 bit nam si uehementer aures auditorum obtuſe ui
 debuntur atq. animi defatigati ab aduersariis mlti
 tudine uerborum poterimus principio siſſe dēre et exor
 diri ^{libro} cām ^{libro} aut ^{libro} anarratione ^{libro} aut ^{libro} ab aliqua ^{libro} firma ^{libro} ar
 gumentatione ^{libro} deinde si comodum erit quod nō semp
 necesse est ad principii sententiam reuert. licebit Si cā
 nostra ^{libro} magnam ^{libro} difficultatem ^{libro} uidebitur ^{libro} hēc ^{libro} ut ^{libro} neo

31
et a plerisque ad valde
eē utilitatem in confirmatione firmaverimus audacit
nam comode inveniaciones et congrue uerborū elogi
aones et paruum cause artificiose dispoīaones et eorū
omnium diligens memoria sine pronunciacone nō
plus q̄ sine istis rebus pronunciacone sola ualere poterit
quare et quia nemo de illa re diligenter scripsit nam
omnes putauerunt posse de uoce et uultu et gestu dillu
cū de scribi cum hie res ad sensus nostros p̄tinerent quia
ea pars magnopere a nobis ad dicendum companda
est non negligenter uidetur tota res consideranda.
Diuiditur igitur pronunciacone in uocis figuram et
corporis motum.

Figūa uocis ē ea q̄ suū quēdā
possidet hūm rōne et industria comparit.
Ea diuiditur in tres partes magnitudinem firmitudi
nem et molitudinem. Magnitudinem uocis maxime
cōperat nā non nihil huic auget et maxime conseruat
firmitudinem uocis maxime comperat nā non nihil
ad auget et maxime conseruat exercitatio declamatio
nis. Molitudinem uocis hoc est ut eam torquere in dice
do pro nostro comodo possumus maxime conseruat
exercitatio facit exercitatio declamationis. Quapp
de magnitudine uocis et firmitudinis parte qm̄ aliā
nā altera cura comparatur nihil ad nos attinet.

(qui p[ro]p[ri]e q[ui]bus
rebus et a q[ui]bus
sunt delectantur)

(op[er]e) comoveri ut nisi ab his qui non a[ut]i sunt artificia
r[ati]o curande u[er]bas petatur De capte firmitudinis
que seruiatur r[ati]one declamacionis et de mollitudine
u[er]bas que maxime negia est oratori qm ea quod
moderacione declamacionis comperatur dicendu
iudetur

Arteries est receptum
spiritus in h[uius] rebus que
ad similitudinem in q[ui]bus
spiritus est minus et minus
spiritus est minus et minus
spiritus est minus et minus
spiritus est minus et minus
spiritus est minus et minus

Firmam ergo uocem maxime poterimus in
dicendo conseruare si q[ui] maxime sedata
et depressa uoce principia dicimus nam leduntur
arterie si ante q[ui] uox permixta est leui uoce articula
more completur et interuallis longioribus uti con
ueniet recreatur enim sp[iritu] uox et arterie reatado
quiescant et continuu clamorem remitte et ad
sermonem transire oportet. Comutationes enim
faciunt ut nullo g[ra]ue uotis effuso in omni uoce in
tegrissimis et acutis uocis exclamaciones debemus
euitare. Ictus enim fit et arterie uulnerantur ac
culta atq[ue] attenuata nimis exclamacione et si q[ui]
splendor est in uoce consumitur uno clamore vni
uersus et uno sp[iritu] continentur multa dicere con
uenit in extrema or[ati]one fauces n[on] coalescunt rete
ne complentur et uox que tractata est uarie redi
atur in quendam sonum equabilem atq[ue] constanter
Quia sepe rerum nature grana quedam iure debet

ut² uelut accidit in^here. Nam que dicimus ad uocē
 conseruandam posse eadem attinet ad suauitatē
 pronuntiationis ut quod nūc uox profit idem au-
 ditoris uoluntate probetur utile est ad firmitudinē
 uocis sedata uox in principio quid enim isamius q̄
 clamor in exordio cause interitalla uocem confir-
 mant eadem senas continiores reddunt et audito-
 ri spaciū excogitandi relinquūt. conseruat enim
 uocem continui clamoris remissio et uarietates qdē
 auditorem maxime delectat cum sermone animi
 eius retinet aut exultat clamore acuta exdama-
 fauces et uocem uulnerat eadem ledit auditorem
 hēt illiberare quidam et ad muliebre uox feracior
 potius q̄ ad uirilem dignitatem indicendo acuto
 datum. In extrema orōne comūes uox remedio est
 uox. Quid hec eadem nōne animum uehementissime
 calefant auditoris in totius conclusionē cause. Qm̄
 igitur hec res uocis firmitudini et pronuntiationis
 suauitati profunt profunt de utraq̄ re simul erit
 in p̄ncipia dictum de firmitudine que uisa sunt
 de suauitate que coniuncta fuerunt cetera suo lo-
 co paulo post dicemus

Solitudo igitur uocis qm̄ omnis ad rectores
 p̄ceptionem p̄tinet diligencius nobis cōsi-

deranda est. Eam diuidimus in sermonem et contencio-
nem amplificationem. Sermo est oratio remissa et fini-
tima quotidiane locutioni. Contencio est oratio acris et
ad confirmandum et confutandum accommodata. Am-
plificatio est oratio que aut in iracundiam inducat ut ad
misericordiam trahit auditoris animum. Sermo
diuiditur in partes quatuor dignitatem demonstratio-
nem narrationem et locutionem. Dignitas est oratio
cum aliqua grauitate et uocis remissione. Demostro-
phica est oratio que docet remissa uoce quomodo quid fieri potue-
rit uel non fieri. Narratio est rerum gestarum aut
proinde gestarum explicatio. Locutio est oratio que ex aliquo
que ex aliqua re aliquem risum prudentem et libera-
lem potest comparere. Contencio diuiditur in continuatio-
nem et distributionem. Continuatio est orationis enun-
ciande acceleratio clamorosa. Distributio est in contem-
patione oratio frequens cum raris et breuibus interuallis ac-
celerata. Amplificatio diuiditur in ^{in aliquibus} coartationem
et ^{in aliquibus} conuersionem. Coartatio est oratio que aliquod
peccatum ^{in aliquibus} amplificans auditorem ad iracundiam pro-
uocat. Conuersionis est oratio que ^{in aliquibus} incommodum ^{in aliquibus} amplifi-
catione animum auditoris ad misericordiam producit.

^{Quod dicitur} Quia igitur multitudo in tres partes diuisa est et hee partes
^{in aliquibus} ipse sunt in partes octo alias sunt diuise harum octo

parum que cuiusq; idonea pronuntiatio sit demos-
trandum uidetur. Cum sermo erit in dignitate
plenis faucibus q; sedatissima uoce uti conueniret.
Ita tñ ut ne ab oratoria consuetudine ad teagoras
transcamus. Cum aut sermo est in demonstratione uoce
paulatim attenuata crebris interuallis et diuisioni-
bus oportet ut in ipa pronuntiatione ipas eas res q; q;
demonstrabimus inferere atq; inspectare uideamur in
animis auditorum. Cum aut est sermo in narratioe
tunc uocum uarietate opus est ut quicquid pacto
gestum sit ita narrari uideatur strenue quod uolu-
mus ostendere factum eē celeriuscule dicemus ut aliud
ociose retardabimus. Deinde modo acriter tñ clementer
meste illacriter in omnes ptes comutabimus ut uerba.
Ita pronuntiationem si qua incidunt in narratioe
dicta rogata responsa si que ad miserationes de quibus
narrabimus dilligenter animum aduertemus ut oīū
psonarum sensū atq; animum exprimamus uoce.
Sin erit sermo in iocatione leuit' reme bona uoce
cum pua significatione risus sine ulla suspitione inue-
cobatinationis leniter oportebit as mone serio terque
ad liberalem iocum uocem. Cum autem contendere
oportebit qm id aut p continuationem est aut per
distributionem faciendum est in continuatione audito

mediocriter sono uocas uerbis in continuan dis uoce;

quoq; adiungere oportebit et torquere: sonum ac cele
riter cum clamore uerba conficere ut inde uolubilem

orōnis uociferacionem consequi possit. In distributione

uocem abinis fauibus et exclamacione q̄ clarissima

adhibere oportebit et q̄ntum spaciū p̄ singulas exclama

ciones sumpserimus tm̄ inter singula interualla spaciū

confirmare iubetur. In amplificationibus cū cohera

cione uoce attenuissima utemur clamore leui sono eq̄bili

comutationibus crebris maxima celeritate. In conq̄stio

ne maxime utemur uoce depressa uoce inclinatio cre

bris interuallis longis spaciis magnis comutationibus

De figura uocas satis est dictum. nunc de corporis

motu dicendum erit.

Motis est corporis gestus est uultus modera

cio quedam que probabiliora reddat que

pronuntiantur. Conueniet igitur in uultu pudore

et acrimonia ēē In gestu nec uetustatem conspici

dam nec turpitudinem ēē nec aut in stōnes aut

operari uideamur. ēē Adeasdem igitur partes

inquas uox est distributa motus quoq; corporis ēē

uidetur esse acomodata. nam si erit sermo cum

dignitate stantes in uestigio leui dextre motu loq

oportebit illaritate tristitia mediocritate uultus

ad sermonis suas a comodata. Si erit in demonstra-
 sermo paulatim corpus aceruibus dimittemus na-
 hoc est datum nobis a natura nunq̃ proxime tunc
 uultum admoveamus ad auditores si quam rem
 docere eos ut uehementer uestigare uelimus fin erit
 in narratione sermo idem p̃nto poterit idoneus eē
 qui paulo ante demonstrabatur indignitate. Si erit
 sermo in iocacione uultu quandam illaruitatem debe-
 mus significare sine comutatione gestus. Sin contenti
 per continuationem brachio celeri molu uultu ac
 aspectu utemur. si contemp̃to fiet p̃ distributionem
 porrectione celeri brachii in ambulatione pedis dexte-
 rara sup̃plausione. ac et defixo aspectu utemur. opor-
 tebit. Si utemur amplificatione p̃ cohartacionem
 paulo tardiore et consideratione et gestu conueniet
 uti similius ceteris rebus atq̃ in contemp̃tione per
 continuatione sermo plangore et capitis ictu non
 nunq̃ sedato et constanti gestu m̃sto et turbato uultu
 uti oportebit. Non sum nescius quantum suscep-
 rim negotii qui motus corporis exprimere uerbis et
 militari scripta conatus sum uoces. Verum necōsisus
 sum posse fieri ut de his satis comode scribere possē nec
 id fieri non possē hoc quod feci f̃cū iutile putanduz
 p̃ea q̃ hic amouē uolumus quid oporteret reliquē

Aug 4th 1882

Stent
bon
glir

nece hec magis aut minus in hac re q̄ in ceteris arti-
bus sit ut ingenio doctrina preceptione natura ni-
rescat. Q̄ et in illis qui natura meliores sunt utilis
erit hec institutio quod tunc paulo post poteris intelli-
gere et si illi fieri ingenio suo non in preceptione mo-
deratim iusta tā dare q̄ is qui minus ingenii
beat adiuumento uelimus ēē. Nunc de artificiosa
memoria loquamur. Constat igitur artificiosa me-
moria ex locis et imaginibus. Locos appellamus eos
qui breuiter p̄fecte insignite aut na aut manifesti
absoluti ut eos facile naturali memoria compre-
hendere et amplecti queamus ut edes int̄ colum-
angulū fovee et alia que his similia sunt. Imagi-
nes sunt quedam forme et note simulacra eius rei
quā memisse uolumus quod genus equi leones
aquile que possint totius mundi utinam magni-
tudini dñari quorum memoria si uelimus hęc
imagines eorum in certis locis collocare nos oportebit.

Nunc cuiusmodi locos inuenire et quo pacto rep̄re
et in quibus locis imagines constituere oporteat
ostendemus. Quāmodum igitur qui lras scit possit
id quod dictum est scribere et recitare quod scrip-
serint ita q̄ i comedi dicerēt possint quod audierūt
in locis collocare et eis memoriter pronunciare.

Nam loca cere aut carte similim sunt imagines
literis ^{si miles fmg} dispositio et collocatio imaginum scriptarum
pronuntiatio. mēsse multos nobis locos possimus
Item putamus oportere hos locos ex ordine hēre ne quo
perturbatione ordinis impediamur quoscūque quo
to q̄ loco libet uel a superiore uel ab inferiore
parte ymagines sequi ut ea que mandata locis
erunt uidere et proferre possimus. Nam si in ordine
stantes notos q̄ plurimos uiderimus nihil nostra
interfit. Vtrum a summo an ab imo an a medio
nomina eorum dicere incipiamus ita in locis collo
catis eueniet ut inqualibet pte quoq̄ loco lice
bit imaginibus comoti discedē possimus id quod
locis mandauerimus q̄ placet ex ordine locos com
parare et locos quos simpserimus egregie comeditari
opportebit ut in perpetuo nobis ēē possit. Nā ima
gines sicut littere delentur ubi nihil utemur loca
tamq̄ cera remanē debent et ne forte in nūō locorū
falli possimus. Quantum quoq̄ placet quod genus
si in quinto loco manum auream collocemus
in decimo loco aliquem notum cui prenomē sit
decimo deinde facile exit deinceps similes notas
quinto quoq̄ loco collocare. Item commodius est
in derelicta q̄ celebri regione locos comparare p̄p̄ea

frequens ambulatio hominum conturbat et infir-
 mat imaginum notas solitudo confectat integras
 simulacrorum figuras prope dissimili forma atque
 compandi sunt ut distincte interdiceret possint
 nam si quis inter calupnia suspenderit conturbabitur
 similitudine locorum ut ignoret quid in quo loco
 collocavit et magnitudine modica et mediocres locos
 habere oportet nam et preter modum loca amplius
 imagines reddunt et nimis angusti sepe videntur
 non posse capere imaginum collocaiones et tunc nec
 minus illustres nec uehementer obscuros locos habere
 oportet ne aut exerceantur tenebris imagines aut splen-
 dore perfilgeant. Interualla locorum mediocria ualent
 inferre paulo plus aut minus pedum trecentum. Nam
 ut aspectus ita et cogitacio minus ualet siue minus
 procul remoueris siue uehementer prope admoueris
 id quod oportet uideri. Si quod facile est ei qui paulo
 post amouerit quous multos et idoneos locos compare-
 re et si quis ad istos satis idoneos inuenire se non
 putabit ipse sibi constituat pro qua uolet multos lice-
 bit. Cogitacio enim quous regionem potest amplecti et
 inuasitum loca cuiusdam ad suum arbitrium fa-
 bricare et arbitrari quous licebit si hac prompta
 copia non erimus contenti nosmetipsos cogitare.

intra regionem constituere et idoneorum locorum
comodissimam distinctionem comparere. De locis
satis dictum est nunc ad imaginum rationem
transeamus.

Omniam ergo rerum similes imagines
esse oportet ex omnibus uerbis uos met
nobis similitudines colligere debemus. Duplices
igitur similitudines esse debent una rerum altere
uerborum. Rerum similitudines exprimentur tri
summatim ipsorum negotiorum imagines comparantur.
Uerborum similitudines constituuntur cum unius
cuiusque nominis et uocabuli memoria imagine uocatur.
Rei totius memoriam sepe una nota et imagine
notatur. Rei totius memoriam sepe una nota et
imagine simpliciter comprehendimus hoc modo ut
si accusator dixerit a reo hominem necatum ueneno
et reditus animi arguerit et eius rei multos di
xerit testes et confisos esse et si hoc primum ubi ate
deferendum nobis expeditum sit memorasse uellemus
in primo loco rei totius imaginem conformabimus
egrotum in lecto cubantem faciemus illum ipsum
de quo agemus si formam eius detinebimus si
eum non cognoscimus aliquem egrotum non de
minimo loco sumemus cito in mentem non uenire

posset et rerum ad lectum eius asstueremus dextra potulū
 et sinistra tabulas. medico testiculos arietinos tenē. hoc mō.
 et testum hereditatis et ueneno necati memoria hęc pote-
 rimus. item deinceps cetera cœmina ex ordine in locos
 ponemus et quocumque res memisse uollemus si forma-
 rum dispositione ut imaginum diligenti uocatione ute-
 mur facile aqua uollemus consequemur memoriam.
 Cum uerborum imaginibus similitudines exprimere
 uolemus plus negotii suscipiemus et magis ingenium
 nrm acciperimus in duos hoc modo facere oportebit.
 tam domi ulacionem reges atreide parant in loco consti-
 tuere oportet manus ad celum tollentem domiciū
 cum aregibus marciis locis collatur habuerit iam do-
 mi ulacionem reges in altero loco ephesophum et abm
 sternari ephigemam ad uagantem agamenonē mene-
 laum hūit atreide parant hoc modo omnia uerba
 erunt expressa. Ss hec imaginum confirmatio tñ ualet
 si naturalem memoriam exusitauerimus hac uocatione.
 ut uerbo pōito ipi nobiscum primum transeamus
 bis aut ter cum uersum deā imaginibus uersū expri-
 mamus hoc modo necē suppediabitur doctrina nā
 ex utraq; altera est superata minus erit firma ita tñ
 ut multo plus indoctrina atq; arte presidii sit quod
 dicere non grauemur nisi merueremus ne cum ab.

instituto nostro recesserimus minus comode seruaretur
hec dillicada breuitas preceptionis. Nunc quoniam solet
accidere ut ymagines partim firmes sint et ad demon-
strandum uel ad mouendum idonee sint et partim
imbecilles et infirmes quibus memoria possint excutere quod
de causa utraque fiat considerandum est ut cognita tam
quam uitemus et quas sequamur imagines scire possi-
mus docet igitur ipsa nos natura quid fieri oporteat nam
si quas res inuita uidemus paruas usitatas quotidianas
eas meminisse non solemus propterea quod nulla nisi noua uel
admirabili commouetur animus. At si quid uidemus
aut audimus egregie turpe aut honestum obliuiscimur
plerumque. Sed que acaderint in puericia meminimus
optime sepe nec hoc alia de causa potest accidere nisi quod
usitate res facile memoria elabuntur insignes et noue
diutius in animo manent. Ex ortu enim solis cursus et
occasus nemo admiratur propterea quod quotidie fiunt et edipsi
solis homines mirantur quod raro accidit at solis edipsis
celestibus magis mirantur quam lune propterea quod hee celebriores
sunt decet igitur natura si uulgari et exusitate non exusita-
ri nouitate uero et insigni quodam negotio commoueri.
Imittetur igitur ars naturam et quod ea desiderat
inueniatur si quid ostendit sequatur nihil enim est quod
aut a natura extremum inueniret aut doctrina primus

Sed rerum principia ab ingenio profecta sunt. Inerita
 comparatur al' disciplina. Imagines igitur nos in eo
 gñe oportet constituere quod genus mane in memo-
 ria solidissime p't id quod accidit si que maxime notas
 similitudines constituamus. Si non mutas nec ita gas
 sed aliquid agentes ymagines ponemus si egregias
 pulcritudinem aut aliquam turpitudinem eis atei-
 buerimus si aliquas res exortabimur ut si coronis
 aut ueste purpurea quo nobis notior sit similitudo
 aut si quam rem de formabimus turpem u'sciueret
 aut ceno oblitam aut rubrica dilucidatam iudicamus
 quo magis sit insignita forma aut si ridiculas res
 aliquas imaginibus tribuamus nam ea res quoq'
 facit ut facilius mēisse difficile est possimus nam
 quas res ueras facile meminimus eas quoq' fictas
 et diligenter notatas mēisse difficile non est Sed aliud
 facere oportebit ut identitatem primos locos quoq' ima-
 ginum renouandorum celeriter cā non peruenimus
 Scio plerosq' gregos qui de memoria scripserunt fecisse
 ut multorum uerborū ymagines conscriberent aut
 hi qui eas adiscere uelent paratas hērent ne quid
 inquerendo opere confunderent quorum rationes
 aliquod de causis improbamus primum quidem qd'
 multorum innumerabilium multitudine ridet

^{Si} sit nulle uerborum imagines collocare. Quanti enim
 poterunt hoc ualere. ex infinita uerborum copia mo
 aliud uerbum significasse oportebit. Deinde cum uolumus
 ab industria quemq̃ remouere. ut ne quid ipe querat
 cum nos illi omnia parata quesitaq̃ tradamus. pra
 si multitudine alia alius magis conuenientur. nam
 ut sepe formam si quam similem copiam dixerimus
 esse non habemus assensores q̃ alij uideantur aliud siem sit
 imaginibus ut quae nobis dillicenter nota sint. haec parum
 uideantur. insignes q̃ sibi quicq̃ subueniet. si o ima
 gines comparare. postremo preceptoris est docere quod
 modum quicq̃ conueniat queri aut aliquid aliud
 non omnia quae eius generis erant exempli causa subice
 quo res possit esse dillicatior ut cumq̃ de probemius
 querendis disputemus rationem rationem demus querendi
 non nulle probemiorum genera conscribemus sic ar
 bitremur. de imaginibus fieri conuenire. Nunc ne
 forte memoriam uerborum aut nimis diffiale aut
 parum utilem arbitreris et iparum memoria rerum
 contentus sis et quod utiliores sint ut plus habeant
 facilitatis admonendus q̃ uerborum memoriam
 non improbemus. Nam putamus oportere eos q̃
 uelint res faciliores sine labore et modestia facile
 meminisse in rebus diffalioribus esse ante exercitatos

long. At aucton
habeat in om
posuerit loqu
exemplum tenet
plz habent au
horitate et po
v. s. s. a poela
oratore dilige
qua si a nobis
sumat

ponere exemplum uidetur esse arrogancia illa uide reli
quere et ad sua deuenire propterea exempla testio
morum locum optinent et enim quod admoneret et
leniter fecerit precepto exemplo sicut quodam testi
monio comprobatur. Non ergo ridiculosum sit ut
aliquis in lite aut in iudicio domestico pugnet testi
monio et sui ipsius testimonio ut enim testimonium
sic exemplum rei confirmande causa sumitur non
ergo oportet hoc nisi approbatissimo sumi ne quid
aliud confirmare debeat egeat id ipsum confirmationis
et enim necesse est aut sua maxime probent aut
negent optima esse exempla que approbatissimis oratoribus
aut poetis sumpta sunt. Si se omnibus anteponat
intollerabilia arrogancia sunt si quos sibi imponat
ut eorum exempla suis exemplis non putent prae
non possunt dicere quare illos sibi anteponat. Quid
igitur ipsa auctoritas antiquorum nam tu res
probabiliores tu hominum studia ad imitandum
allacora reddit. Imo erigit omnium cupiditates
et accuit industriam cum spes iniecta est posse mu
tando aut gratiam aut crassi consequi facultatem
postremo hoc ipsum summum artificiosum est res ua
rias et dispares in tot poematibus et orationibus
sparsas et uage disiectas ita diligenter eligere ut

exemplum d. supponit
u. g. m. l. a. m. s.

Confirmacionem ualidior
Adungit. Hanc na
necesse e. Inq. aut e
omnibus ante ponat q
suis utit. exemplis
Aut exempla ab alijs
sumpta negent se bona
Quod utruq. feruat
In graue Turbulent uinu

locus e. ab utroq. uidet
et quatuor reperta est
ut exempla ualidior
que et re. p. l. u. l. o. r. e.
Pecunia et credit am
mos atq. erigit animos
Ad imitanda.

long. auctoritas et potestas
Atq. quia magis ualidior
fortissime. Cu. quid ex uarijs
poematibus et orationibus
in h. p. banda que scribit. el.
Sic exempla et que dispa
ras erat in uarijs. f. d. g. t.
long. p. l. u. s.

Similitudinem suam
exponit arguere
tanquam

modesta de uideamus ne nimium inuulter et
pueriliter proferatur nam si tacere aut scribere
nihil modestiam est cur quicquid scribunt aut loquunt
sine aliquo fine scribent aut quo sedius omnia scri-
bunt impediuntur modestia quasi si quis alius ad
olimpiatum uenerit cursum et uenerit ut conuictetur
imprudens dicat esse illos qui curreceperint ipse in
carcerem stetit et narret aliis quod ladas aut bonus
consai soni cursitant Sic ipsum cum in artis circuli
discederunt illos qui in eum est artificii elaborarent
aut facere in modesto Ipsi aliquem antiquum oratorem
aut poetam laudant aut scripturam sicut in studiū
rethorice artis prodire non audeant non auspicere
hoc tamen uerborum ne qua in re laudem modestie ueniat
Einea ipsa re sint imprudentes Quid enim uis alios
inquiet artem tuam scribis gignis uerbis propterea
nouas eas ipsa confirmare non potes ab aliis exempla
inde ne facias imprudenter qui tuo nomine uelis
libare laboribus laudem nam si eorum uoluntaria
penderint antiqui oratores et poete et suum quicquid
de libris tulerit sius nihil in istis quod suum uelint
esse relinquatur at exempla quoniam testimoniorum similia
sunt Item conuenit ut testimonia ab hominibus pro-
batissimis sumi primum omnium exempla ponantur

Augustinus
de sermone

Concedendo carere dial
significat autem tam bonum uerbum
conuenit fieri quia est bonum
quodam equi melius ad laudem
dum
ladas et bonus uolens in
bono et propositi cursum de
ladas sed aut solus prima
palma uolens ladas quod
adipus est quia ita est
canis pulvis uolens
et in arena periculis
pedibus nulla reliquias inde
ita uolens

Ex se igitur

Similitudinem
suam exponit
arguere tanquam

Similitudinem
suam exponit
arguere tanquam

Veris ab inco-

h. et aliquid
et aliquid
et aliquid

Argumentatione ad uelantem
et aliquid
et aliquid
et aliquid

quod est exemplum
in hoc exemplum

hoc non confirmandi neque testificandi ^{ut se declarat} sed demonstrandi non enim cum dicimus ^{colorem} esse exornationem que uerbi causa constat et similiter desinentibus uerbis et ponimus hoc exemplum accuso ^{quia} et possumus et debemus non testimonium collocamus sed exemplum hoc interest inter testimonium et exemplum exemplo demonstratur id quod dicimus cuiusmodi sit testimonio ita est illud quod nos dicimus ^{placuit} confirmatur ^{de ueritate} preterea oportet testimonium ^{et est probum} cum re conuenire aliter enim rem non potest confirmare ^{concordare} at si quod faciunt cum re non conuenit quid ita quod qui pollicentur se artem scribere et exempla proferunt ab hiis plerumque qui pollicentur artem nesciuerunt cum quis enim qui possit id quod de arte scripserit comprobare non aliquid scribat ex arte contraque faciunt quod pollicere uidentur nam cum scribere artem instituit uidentur dicere excogitasse quod alios doceant cum uero scribunt ostendunt nobis quid excogitauerint hoc ipsum difficile est excogitare inquit eligere de multis ^{simul} Quid diatis ^{exemplum dicitur} difficile utrum laboriosum an artificiosum Si laboriosum non est preclarum statim enim sunt multa laboriosa siue si facias in continuo oleum nisi forte etiam si uestra manu fabulas aut orationes totas si transgressi sibi gloriosum putaretis Si istud artificioso regnum diatis uidete ne nos insueri rerum

Alia ratio est per longum
ante hanc per se hanc
est et hanc per se hanc
definitio est admodum

maiorum uideamini si nos res parua sicuti magna
 delectat nam isto modo eligere quidem rudis nemo
 poterit sed sine summo artificio multi quisquis enim
 de arte audiunt paulo plus in electione presenti oia
 uidere poterit que de arte dicuntur sed facere nemo
 poterit nisi erudit. Ita quod si de tragediis heni ue-
 lis sententias elligere aut si de pecuniariis pyodos neos
 non si quia plane rudis id facere nemo poterit cum
 feceris te literatissimum putes ineptus sis preterea quod
 id facile faciet qui uis mediocriter literatus. Item si ai
 ex rōnibus aut poematibus eligeris exempla que certis
 signis artificii notata sint qd rudis nemo facere possit
 artificiosissime te scasse putes errēs preterea qd isto signo
 uidemus te nihil scire intelligemus. Quod si artifi-
 ciosum est intelligere que ex arte sint scripta multo est
 artificiosius ex arte ipm scribere qui enim ipse scribit
 artificiose ab aliis comode scripta facile intelligere
 poterit qui eliget facile. Qui uero non indiget facile
 continuo ipse facile uel comode scribit et si est maxime
 artificiosum alio tempore utatur ea facultate nō tñ
 parē ipi et gignē et profferre debent postremo in eo uiz
 artificii consumat ut ipi ab aliis potius sint eligendi
 qd aliorum boni electores eē presumentur. contra ea que
 ab aliis dicuntur qui dicunt alienis se exemplis uti.

Exemplo pñt qd quod
supius dixit

De uodis aut qd postea
comprehensio potat et
Clausulam a breui

Ex alio simile qd nō
ex laudis ac gloriā qd
Hys exempla at pñp
ta oia sumi

Concedis Inquit pñt qd
eē que artificiose ab aliis
scripta sūt cognoscere multo
tō artificiosius eē scribere
aut oportet qd arte scribi

?

Quod uultus ē argumen-
tus In fine pñt qd pñp
Concedi debet ut pñp et
gendi ab aliis uidemus qd
Alios tñc elige exempla
laudemus

entane omnino
breues sunt de vita
que aut qd sit aut
aut ea oportet in
ista breuius oñe
parit

esto Inquit concedam
aliquos exempla ut
dixi et q. in no. fano
in ea ego aduersarios
Iurare ab uno non
a multis sum exem
pla

Confirmatio Rationis sua
Inquit q. pulch. ne desin
tur ab uno an a plu
ribus omnia an aliq.
Ab uno aliqui lo. sequi
Poss. no. si ab uno
Omnia posse consequi
Se. spectabit ipse lo. sp.
consequet. et omnia a se
quatur. Logice. Contra
dixit. et nullum ex
empla. appen. p. h. et no.
p. h. et no. omnia lo. sequi
a. h. et no. et in omni
se. distinet. no. lo. sedet
p. h. et no. et p. h. et
Constat. erit

oportere satis est dictum: Nunc separatim que dia
^{aduersus} possunt consideremus ^{et unapke} dicamus igitur eos enim ideo q
^{Contra arti. Glau} alienis utantur exemplis peccare p. magis eos delinque
^{q. a multis ex. p. h. et} q. a multis exempla firmat Sed de eo q. postea diximus
^{ex. aduersus} ante uideamus Sed concedere aliena oportere. sume
^{et necessitate} exempla uincerem ^{ab uno sumi} illos unius oportet primum
q. contra hec nulla staret eorum rō licet enim hoc elige
^{que eis placet} rent et probarent quemlibet quis in omnes res suppedi
^{ex. p. h. et no. fano} taret exempla uel poetam uel oratorem cuius auctoritate
^{magis sua e} intereretur deinde interest magis eius qui dicere uult
^{Ab aliquo} utrum unum omnia ante omnia uult uenit S. aliu
^{Ab et ab alio} aliud putet consequi posse Si enim putabit posse penes
^{quod unus omnia facit} unum omnia consistere ipse quoq. ad omnium nitet
^{q. separabit illi se similes fore} facultatem si id desperauerit in paucis se ercebit ipis
^{se. p. h. et no. fano} enim contemptus erit nec mirum cum ipse preceptor artis
^{ba} omnia penes unum omnia consistere ipse quoq. ad
^{ex. p. h. et no. fano} omnium nitetur scilicet reperire non potuerit Allatis igit
^{ex. p. h. et no. fano} exemplis acacione agreas a teio a sapione agaba portu
^{ex. p. h. et no. fano} na crasso antonio ceterisq. Item sumptis aliis exemplis
^{ex. p. h. et no. fano} apoetis et istoriarum scriptoribus necē erit qui dicet pu
^{ex. p. h. et no. fano} tare cām ab omnibus omnia ab uno paucis ius potius
^{ex. p. h. et no. fano} se sumi Veruntius aliauius se ēē similem satis hēbit
^{ex. p. h. et no. fano} omnia que omnes habuerunt solum huc se posse diffidet
^{ex. p. h. et no. fano} ergo inutile est ei qui discere uult non putare unum

Concludit

igitur nemo in hanc non incidet ^{veniet} ^{eveniam} ^{autem} ^{signum} ^f ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

Alia ratio (ut sumi
 exempla amantur ne
 dicantur quod si quis
 improbare autem et
 nihil probare velit
 vult hoc ad lumen
 tu quod nemo adur
 omnes aut partes
 si duc consensu sit

Opusculum anallu et
 ab uno summa ex
 pla et

Prima ratio et ex
 plura ratio quod a
 fore aut affluere de
 ipso autem et de
 et quod ipse pro fare
 tempore autem et
 multitudine et laetitia

cum id quod aliis pollicentur ab aliis querant. Siquis
fontes maximos penitus absconditos apuisse dicat.
et hoc si cui q̄ maxime loquantur neq̄ hēat qui sitz sedet
non uideatur. Isti cum non modo dominos se fontū
sed etiam se ip̄os fontes dicant et omnium debeāt rigore
ingenia putant fore ridiculum si cum id polliceantur
arrestant ip̄e societates. Chales alifipo statuas facere non
isto modo didicit cum lisipus caput ostenderet tralo-
nis brachia p̄ritelle pectus polliderii. Somnia coram
magistro faciente uidebat ceterorum opera uel sua sp̄ote
poterat considerare. Isti credunt eos qui hec uelint dis-
crete alia rōne doceri posse commodius preeterea nec pos-
sunt quidem ea que sūmuntur ab aliis exempla tam
ēē acomodata ad artem preeterea quod in dicendo bre-
uiter unusquisq̄ locus plerumq̄ tangitur ne ars appa-
reat in precipiendo expresse conscripta ponē exempla
ut in artis formam conuenire possit et post indicendo
ne possit ars imminere et ab omnibus uidere facultate
oratoris occultatur ergo etiam ut magis ars cognoscat̄
suis exemplis melius est uti. postremo hec quoq̄ res nos
duxit ad hanc rōnem q̄ nomina rerum greca conuer-
timus ea remota sunt a consuetudine que enim res apd̄
n̄ros non erant earum rerum nomina nō poterant ēē
usitata. ergo hec aspectiora primo uideantur necē est

idq̄ fiet rei non nostra difficultate reliquum scripture
confirmetur in exemplis hec aliena si possemus factuz
ēēt ut quod comodius ēēt in hoc libro id nostrum nō
ēēt quod asperius et inusitatum id proprie nobis attri-
bueremus ergo hanc quoq̄ incommoditatem fugimus
hiis de causis cum artis inuentionem grecorum pro-
bassemus exemplorum rōnem secuti non sumus. Nūc
tempus postulat ut ad elocutionis pateperio primum
dicemus quibus in generibus omnis super oratoria lo-
cutio debeat ēē deinde ostendemus quas res super habere
oporteat:

Figure orationis sunt tres quas figuras alii ge-
nera nominauerūt nos ^{quid sit et quid sit} figuras nominamus.
^{generis} In quibus omnis rō non uacosa ^{in uacua} confirmatur. unam
^{in uacua} grauiem ^{in uacua} aliam mediocrem ^{in uacua} tertiam ^{in uacua} extenuatā uocamus.
^{in uacua} Grauis est que constat ex uerborum magna et exorna-
^{in uacua} ta constituaone. ^{in uacua} Mediocris est que constat ex humiliori
^{in uacua} neq̄ tñ ex infima et puilgatissima uerborum dignitate.
^{in uacua} Attenuata est usq̄ ad usitatissimam puri consuetudinem
^{in uacua} sermonis. In graui figura confirmetur orō si que cuiusq̄
^{in uacua} rei poterunt ornatissima uerba repiri siue propria siue
^{in uacua} transacta eam ad unamquamq̄ rem accomodabuntur
^{in uacua} et si graues sūt que in amplificatione et comiseratione
^{in uacua} tractantur eligeret si exornaciones finiarum aut uerborum

De qualitate sermonis et
generis elocutionis subdit
fortuna

Quales sūt singule figure
sunt subiecte elocutioni
exemplis

De omnes modis elegi-
tis et uerbis optime de
phendunt et que aut
sunt in libro septimo
de quatuordecim uerbis
de elocutione uerborum in gra-
ui genere sermonis et in
extenuata in mediocri
et in attenuata uerborum

quibus in modis et elocutione
sunt in 2o de elocutione
sermonis et comiseratione
et exlogo

Quales in graui
figura orationis de-
beat et quid sit et
inuenire possit
Graui figura orationis
sunt in libro septimo
de quatuordecim uerbis
de elocutione uerborum in gra-
ui genere sermonis et in
extenuata in mediocri
et in attenuata uerborum

Exemplum est in genere deliberationis populi deliberationem emendans ne
 sit ex parte huius qui debent astutus patrum lentant si quis legibus
 daretur huius exemplum ex agitate et amplificatione per lectulatus posset
 Tale autem hic oratio ex istis generis magna et ornata constructio
 aut monstrat

que grauitatem habebunt de quibus post dicemus ad
 habebuntur. In hoc genere figure hoc erit exemplum nam
 quis uestrum iudices qui satis idoneam possit in eum
 penam excogitare qui prede hostibus priam cogitarit
 quod maleficium cum hoc celere cooperari quod huic
 maleficio dignum supplicium potest inueniri in his qui
 uiolassent ingenuam matrem facti conscupassent
 aliquem aut postremo necasset maxime supplicia nostri
 maiores consenserunt huic terribilissimo ac nephario
 facinori singularem penam non relinquerunt.
 atque in aliis maleficiis ad singulos atque ad paucos
 ex alieno peccato iniuria peruenit huius sceleris qui
 sunt affines uno consilio uniuersis ciuibus atroci-
 mas callamitates machinantur. Oferoces animos o-
 cendentes cogitationes oderelictos homines ab huma-
 nitate quid agere ausi sunt aut quid excogitare po-
 tuerunt quo pacto hostes reuulsis maiorum sepulchris
 deiectis membris ouates reuerunt in ciuitatem. Quo
 deinde templis spoliatis optimatibus cruciatis aliis
 obiectis infirmitatem materibus facinorosis mulieribus
 sub hostilem libidinem subiectis urbs acerbissimo con-
 dat incendio conflagrata qui se non putant id quod
 uoluerunt ad exitum perduxisse nisi sanctissimum
 prece miserandum sceleratim uiderint tunc ne quod

Secundum legem est sententia
 in eis condita cum res de
 qua agitur non ad paucos
 sed ad omnes pertinet quod
 est atheniensium

Per populum
 omnia que in re
 publica aguntur
 et qui leges so-
 lent exponere ut
 res et res ne
 bonum videat

Collocatio exclamationis
 quo in amplificatione
 rationis communis
 ut in lege

Conducit hanc
et amplius
et non finem
impetret orationem

^{Comprehendens} uerbis consequetur ^{solens} iudices indignitatem rei sed ne-
^{que res met} gligenaus id fero quia ^{quo dicitur} nos uiri non egetis ^{sapientia patris} Vester
^{adorat} autem ^{animus} amantissimus rei publice nos facile
^{exultat} docet ut cum ^{exultat} qui fortunas omnium uoluerit pro
^{inest} desse ^{exultat} precapitem ^{et patria} perturbetis extra ciuitatem quam hostium
^{inest} spurcissimorum ^{inest} dñatu nephario uoluerit obuiere.

longe e benignior
et sunt iudicibus
prescribit quid statu
eri in uau debant

In mediocri figura uersabitur oro si hec
^{bona sapientia et} ante diximus aliquantulum dimissimus ^{inest}

Constat hunc
Potest uideri quare
em sponte sua
putat sine Romano
bellum inferre tentant

neq tñ ad infimum descendemus hoc mō Quibus cū
^{seueralis} bellum gerimus iudices uidetis cum sociis qui pro nob
^{Romano} pugnare et imperium nostrum nobiscum simul uirtu-
^{cofili} te et industria conseruare soliti sunt. hu cum se et opes
^{conferant} suas et copiam necessariorum norint tñ uero nihilominus
^{que quibus} ppter propinquitatem et omnium rerum necessitate ^{datimur}
quid omnibus in rebus populus romanus posset scire
ut existimare poterant hñ cum deliberaffent nobiscum
^{Rogo que} bellum gerere queso queres erat quia ferri bellum gerere
^{in fine} suscipere conarentur cum multo maximam partem ^{manere}
sociorum in officio manere intelligerent cum si non
multitudinem militum non idoneos imperatores nō
pecuniam publicam presto ēē uiderentur non deniq
ullam rem que res pñet ad bellum administranduz
Si cum finitimus de finibus bellum gererent si totum
certamen in uno prelio positum putarent in omnibus

Arguit a spe
reuerentia qua
sors e no potuit

Facultatibus arguit

deceptis arguit

etiam
in omni
etiam
etiam

Multis enim sua sponte
Romani se subiecerat
Stute et eorum beneficia
noti et pariter illis
qua triumphis illis ma
luerunt et falsis atq
labini

rebus instructiores et apparatus uenirent ne diu illud
imperium urbis terre cui imperio omnes gentes reges
nationes partim uoluntate consenserunt
cum amicis aut liberalitate a populo romano supati
eent ad se transferre tantulis uiribus conaretur: quet
aliquis quid frageliam none sua sponte conati sunt
eo quidem isti minus facile conarentur quilli quicad
modum decessisset uideant. Nam rerum imperiti et
uniuscuiusque rei de rebus antegestis exempla pete no
possunt huius p imprudentia facillime deducuntur i
fraudem at huius qui sciunt quid alius acciderit facile
ex aliorum euentibus suis rationibus possunt prouide.
Nulla igitur re inducti nulla spe ficti arma subtile
eunt quis hoc credet ratam amenciaz q q remississe ut
imperium prelio temptare auderet nullis copiis freta
ergo fuisse aliquid necessarium est quid aliud nisi
quod id quod dico posse esse.

Admirabili ergo huius
modi ee debet quicquid
demonstrat et uoluntate
aut fura qui adole
scens incepta a suis
suis pulsati se dicit ad
responsum quod non possidet
res ipsa de qua agit
nobis et sone no q

Nat tenuato figure gne id quod ad infirmi
et quotidianum sermonem diuisum est
hoc erit exemplum nam aut forte hic in balneas ue
nire cepit postq defesus est deficiari. deinde ubi usui
est iit in alienum descenderet ecce ibi iste ex transuerso
heus inquit adolescens pueri tui modo me pulsauerat
satisfacias oportet hic quid id etatis ab ignoto preter

consuetudinem appellatum ē et erubuit. iste datus
eadem et alia dicere cepit hic uix tandem inquit co-
siderare. Tui nō ipa cepit clamare uoce ista que uel
cui uis rubores eicere posset. Ita petulans es atq̃ acer
ut ne ad salarium quidem mihi ubi uē si penes cēna
et in huiusmodi locis exercitatus sis etiam nunc pe-
dagogi lites ad auriditas uersarentur imperito
huiusmodi conuictorum ubi enim iste uidisset
scuram exausto rubore quise putaret nihil hēre quod
de extimatione pdere posset ut omnia sine fame detri-
mento facere posset. igitur gñā figurarum ex ipis exē-
plis intelligi potuerunt erat enim attenuata uerborū
dispositio quedam et inter alia in grauitate. alia
posita in mediocritate est aut̃ cauendum nedum
hec gñā conspeximus et infinitima et propinqua
uicia ueniamus. Nam grauis figura et laudanda
est propinqua est ei que fugienda est que recte uide-
bitur appellari si susculpta nominabitur. Nam ut corporis
bonam habitudinem timor imitabitur sepe ita grauis
oro sepe imprecitis uidetur ea que turgēt et inflata
est cum aut nouis aut prisas uerbis aut diuiter
aliunde translatis aut grauioribus q̃ res postulat
aliquid diatur hoc modo nam qui p̃ ducludibus
uendicat priam non satis supplicii dedit si p̃ces

boni p̃cepti s̃t q̃d
p̃cepti s̃t q̃d
p̃cepti s̃t q̃d
p̃cepti s̃t q̃d
p̃cepti s̃t q̃d
p̃cepti s̃t q̃d
p̃cepti s̃t q̃d
p̃cepti s̃t q̃d
p̃cepti s̃t q̃d
p̃cepti s̃t q̃d

na
p̃ ditionē antiquā
Romani uolunt. ope
vō in dicit q̃d
nō h̃dū p̃ceptū
Veramq̃

neptimias depulsi erit laetas penitet igitur istu
^{definitio fabulatus est proprius deus belli}
 qui montes belli fabulatus est campos substituit paas
^{In tali dicitur genere}
 in hoc enim genus populiq; cum declinassent et ab
^{loquendi genere}
 eo quo profecti sunt ab errauerunt et spe grauitatis
^{In}
 falluntur nec pspicere possunt orationis timorem
^{De illorum}

 Si in medio cre genis figure profecti sunt
si puenire eo non poterint errantes pueni-
unt ad confines eius generis quod appellamus dispo-
situm quod est sine uerbis et articularis ut hoc modo
appellemus se se fluctuas eo quod fluctuat huc et
illud nec potest confirmare nec uerisimile se se expedire
eius modi socii nostri cum belligerari nobiscum pro-
fecti vocati essent etiam atque etiam quid possent facere
si quidem sua sponte facerent non haberent hic adui-
tores multos homines et audaces Solent enim diu cogi-
tare homines qui magna negotia agitare uolunt. No-
pot huiusmodi summo tenore attentum auditorem defluat
enim totus nec quicquam comprehendens uerbis amplectitur

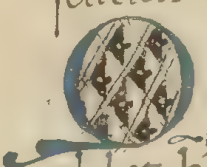
O Si non possunt in illa facetissima uerborū
attenuatione comode uersari conueniunt
ad aroeuēt ex origine gñs orōnis quod non alienū
est exilē nominari eiusmodi est. hec nā ille istuc in
balneas accessit ad hunc postea hic dicit illi considera
bo. post ille conuiciū fecit et magis magis pñtibz

multis clamauit ^{inap}seuolus hic quidem et illiberabiz
est sermo non est enim ⁹²est adeptus id quod hñ atte
nuata figura puris et electis uerbis ^{facit}composita orōez

Mne genus orōnis est graue et mediocre et
attenuatum dignitate afficiunt exōna
cionis de quibus post loquemus que ^{facit}fiare disponetur
distinctam ^{obliqua}ficuti coloribus ^{frangit}fiare collocabuntur
obliqua reddent orōnem Sz figuram in dicendo comu
tari oportet ut graue ^{infima}mediocis ^{aliud}mediocrem exapi
at attenuata deinde idemdem ^{propter varietate}comittetur ut facile
soaetas uarietate mutetur.

Soniam quibus ingencibus elocutio uersari
debeat dictum est uideamus nūc quas res
debet hñre elocutio comoda et perfecta que maxime
ad commodum oratoris accomodata est. tres res debet
hñre eleganciam compositionem et dignitatez

Elegancia est que facit ut unumquodq; di
ci uideatur pure et apte. Hec distribuitur
in latinutatem et explanationem latinitas est que
sermonem purum conseruat ab omni uicio remo
tum. Siua in sermone quominus ad latinum fit
duo possunt ee. Solocismus et barbarismus. Solocis
mus est cum in uerbis pluribus ^{secundum regulas}consequens uerbu
superioribus non accomodat. barbarismus est cum

Omnes Ingt oratio
In quapio hñ genex
Coloribz expit aboz
et sententia

Sunt qñq; apocrypha
nibz tenentur sit qñq;
Tare etnat inapima
Oranone Ita frequet
nimen deforu etnet
Vnde Q se quibz exor
nanomq; in des post qñ
tur uelut abse quoda
Sedimen Tom dicitur al
qui nimen asteruunt
Illaz Graz ad mlti

Transione vñ et gra
elocutione hñre debe
re orat at singula di
funt

Solocismus
ut Ingt denat e Inco
venet Romano Simon
Quid dicitur qñora qñora
figula atq; gñatice
posita
Bar.
ut ait Lomdes e te
na Romani Simon legi
aut simpla aut pñe
nata vñosa dicit
A pñe methaphis
dicit

unde vnde
maxime
quod dicitur
propter
in genere
atque
conuenit
tunc ab eo

Quia
et tam
aut et
ponit

Quod
omnino
prae
formae

Alia
colore
in quo
admodum
aut
hoc
tunc

ut
per
sensu
longa
ordinem

uerbum aliquod ^{reple} uiaose ^{quidam ad hunc} assertur ^{quidam ad hunc} dicemus. ^{reple} Explana^o
est que ^{reple} redit ^{quidam ad hunc} aptam ^{quidam ad hunc} et ^{reple} diluadam ^{quidam ad hunc} oronem ^{reple} ea ^{reple} compa^o
duabus ^{reple} rebus ^{reple} usitatis ^{reple} uerbis ^{reple} et ^{reple} propriis ^{reple} usitata ^{reple} uerba
sunt que ^{reple} uesantur ^{reple} in ^{reple} sermonem ^{reple} et ^{reple} consuetudinem
quotidianam ^{reple} propria ^{reple} sunt ^{reple} que ^{reple} eius ^{reple} rei ^{reple} uerba ^{reple} sunt
de qua ^{reple} loquimur.

Compositio est que ^{reple} facit ^{reple} facit ^{reple} omnes ^{reple} partes ^{reple} oronis
equale ^{reple} prepolitas ^{reple} ea ^{reple} conseruabitur ^{reple} si ^{reple} fugies
crebras ^{reple} uocalium ^{reple} concursiones ^{reple} que ^{reple} uastam ^{reple} atque ^{reple} similes
oronem ^{reple} reddunt ^{reple} ut ^{reple} bate ^{reple} enee ^{reple} amississime ^{reple} impendebant
et ^{reple} si ^{reple} uitabimus ^{reple} eiusdem ^{reple} lre ^{reple} assiduitatem ^{reple} nimiaz ^{reple} auuicio
uersus ^{reple} hic ^{reple} erat ^{reple} exemplo ^{reple} nam ^{reple} nihil ^{reple} prohibet ^{reple} in ^{reple} uiciis ^{reple} alienis
ut ^{reple} exemplis ^{reple} onie ^{reple} tute ^{reple} tata ^{reple} tibi ^{reple} tanta ^{reple} tirapnetulustu
et ^{reple} hic ^{reple} eiusdem ^{reple} poete ^{reple} quodam ^{reple} quisque ^{reple} queque ^{reple} quis ^{reple} conueni
et ^{reple} neget ^{reple} et ^{reple} si ^{reple} eiusdem ^{reple} uerbi ^{reple} assiduitatem ^{reple} fugiemus
nimiam ^{reple} ea ^{reple} est ^{reple} huiusmodi ^{reple}. Nam ^{reple} cuius ^{reple} rationis ^{reple} ratio ^{reple} non
extat ^{reple} ei ^{reple} rationi ^{reple} ratio ^{reple} non ^{reple} est ^{reple} fidem ^{reple} adhibere ^{reple} et ^{reple} si ^{reple} non ^{reple} utem
continenter ^{reple} similiter ^{reple} cadentibus ^{reple} uerbis ^{reple} hoc ^{reple} modo ^{reple} flentes
plorantes ^{reple} lacrimantes ^{reple} obfentantes ^{reple}. Et ^{reple} si ^{reple} uerborum
transfectionem ^{reple} uitabimus ^{reple} nisi ^{reple} que ^{reple} erit ^{reple} continua ^{reple} qua
de ^{reple} re ^{reple} posterius ^{reple} loquemur ^{reple} quo ^{reple} in ^{reple} uiao ^{reple} est ^{reple} cealius ^{reple} assiduis
ut ^{reple} hec ^{reple} est ^{reple} in ^{reple} priori ^{reple} libro ^{reple} has ^{reple} res ^{reple} ad ^{reple} te ^{reple} scriptas ^{reple} lucamus
simus ^{reple} elli ^{reple}. Item ^{reple} figere ^{reple} oportet ^{reple} longam ^{reple} uerborum
continuaconem ^{reple} que ^{reple} et ^{reple} auditoris ^{reple} aures ^{reple} et ^{reple} oratoris

de T. h. lano
dicitur

spm ledit. His uitiis in compositione uitatis reliquuz
opacionis consumendum est in dignitate.

Dignitas est que reddit ornatam orationem ue
ritate distinguens. hec et in uerbis et sen
tentiis diuiditur. Verborum exornatio
est que ipsius sermonis insignita continetur pollicione
Sententiarum exornatio est que non in uerbis sed in ipsis
rebus quandam habet dignitatem

Repetio est que cum continetur ab uno et eode
uerbo in similibus rebus et diuersis principia
sumuntur hoc modo uobis istud attribuendum est. uob
gracia est habenda uobis res ista erit honori. Item sapio
cartaginem deleuit Sapro pacem peperit Sapro ciuita
tem seruauit Item tu in foro prodire tu lucem cons
picere. tu in eorum conspectum uenire conaris audes
uerbum facere audes ab istis quicq petere. Audes supli
cum deprecari. Quid est quod possis deffendere quid
est quod tibi putes concedi oportere. aut uis iuranduz
relinquisti nu amicos prodidisti. nu in parentes man9
contulisti. num deniq in omni decore uoluptatus es
Hec exornatio tum multum uenustatis habet tu graui
tatis et acrimonie plurimum quare uidetur ee adhibenda
et ad exornandam et ad augendam orationem.

Tamē agredi
membri cloruro
us amodote dig
natem sz 2p5

De figuris. Vbi nūc
primū determinatio ne
agrediar quibz absolut
de sententiis figuris
loquatur

Repetio ē eiusdem rbi
in pncipis diuersis lau
satura pncipis de quo
nota. hos r similes
pncipis repeti uere. Repetio
fuit
Cum michi. lū michi. r
michi. lū michi. iudey.
Te celo te cupio te diligo
te peto ego maria
ora pro mea sancti amē

Incipit suppleto. Repe
tionis uoluntatem et
simul manifestans

Incipit p. laudans
armonie et apper
tate repetitio multi
dabit apperit et
uoluntate p. armo
ny et restitutum

Complexio ut brennatus
 Creatur e ou ab eoz
 In de terminatio
 In orationis comple
 tentes
 In factis utriusq. fact.
 Complexio eade
 Quia sunt q. pinguat
 and actus q. caritatis
 sed qui sunt q. special
 virtutes caritativas
 piores legibus hinc
 negat caritatis

Alina Al Capes voram invadine fete
 sa nati in veta Torundia e T. b. veta
 in decore veta pazei antate Kalista.

animum sed etiam atmorem orationem reddit hoc
 modo qui nihil h^{ic} in uita iocundius uita is ai uirtute
 uitam collere non pot^{est} Item cum hominem appellas q^{ui}
 si fuisset homo nunq^{uam} tam crudeliter hominis uitam peccasset
 at erat inimicus ergo inimicum sic ulasa uoluit ut
 ipse sibi reperiretur inimicus Item diuicias sine diuitiis
 ee tu uo uirtutem prefer diuiciis nam si uoles uix satis
 idonee tibi uidebuntur que uirtutis pediseque sunt. Ex
 eodem g^{en}re est exornationis cum idem uerbum ponitur
 modo in hac re modo in altera hoc modo. Cur ea rem
 tam studiose curas que tibi multas dabit curas Item
 nam amari iocundum est si auetur ne quid in fit
 amari Item ueniam ad uos si mihi senatus det ueniam
 In his quatuor generibus exornationum que ad huc
 preposite sunt non inopia uerborum fit ut ad idem uerbu
 recedatur sepius sed inest festiuitas que facilius auribus
 diiudicari q^{uam} uerbis demonstrari potest

Contempcio est cum ex contrariis rebus oratio
 conficitur hoc pacto habet assentatio iocunda
 principia eadem amarissimas exitus tibi affert. Item
 octo inimicas te placabilem amas inexorabilem prebes
 Item octo tumultuariis in tumultus octofis. in re
 frigidissima tales inferuentissima friges cum taato opp^{ro}
 est clamas cum tibi loqui conuenit obnustefas Ad des

In deliberatione q^{uam}
 et hoc exemplum qua
 detur cui lupi an
 ut tunc preferat
 dominis et ab eor^{um}
 dominus de se de
 molit

In exornatione
 et hoc exemplum qua
 detur cui lupi an
 ut tunc preferat
 dominis et ab eor^{um}
 dominus de se de
 molit

Qui dicitur
 quodammodo
 dicitur quodammodo
 dicitur quodammodo
 dicitur quodammodo
 dicitur quodammodo
 dicitur quodammodo
 dicitur quodammodo
 dicitur quodammodo

Quinta exornatio
 Contempcio est cum
 contrariis rebus
 oratio conficitur
 hoc pacto habet
 assentatio iocunda
 principia eadem
 amarissimas exitus
 tibi affert

In elatione
 hoc g^{en}re

In elatione

In elatione

In elatione

In elatione

In elatione

^{cu absent es} abesse ius abes reuerti cupis. ^{Tempore pax} In pace bellum queritas.
^{in bello} In bello pacem desideras. ^{in concione} in concione de uirtute loq-
^{robo e pugnando} ris. ^{in prelio} in prelio pignaua tibi sonitum ^{super} preferre nō potes
hoc ^{Comit in uicio} gñe. ^{sepius exortans hic} si distinguemus orationem ^{exortando} et graues et exor-
nati poterimus ēē.

duplex autem est lo-
quendi generatio et oratio
1. distinguens 2. laudans
3. graui feruens 4. mouens
et mediorum

Exclamatio est que confiat significatioe
doloris aut indignacionis alicuius ho-

Exclamatio dicitur sine
exortatione et elatione
sed in laudatione
dus exortans
aut indignationem
one de pugnando

minis aut uerbis aut loca aut rei cuiuspiā compel-
lacionem hoc modo. Te nunc ^{quid ad gloriā} a loquor afficane aus
mortui quoq; nomē ^{maie. laudeli} splendori et decori extiti cui-
tati. Tui clarissimi nepotes suo sanguine abluerūt
inimicorum crudelitatem. Item ^{q. nup. sedus pugnandi} operfidiose flagele
q̄ facile scelē nostro contabuiſtis ut cuius nitor
urbis ^{legentibus} italiam nup̄ illustrauit eo nunc iux fin-
damentorum reliquie manent. Item ^{legentibus} bonorum
hominum infidiatores lateocinio uitam inoccen-
simi cuiusq; petiſtē tantam ne ex iniquitate iuda-
eorum ueſtris calupniis ^{oportune} aſſuſiſtis facultatem. hac
exclamacione si loco utemur raro et cum rei magni-
tudo postulare uidebitur ad quā nolemus indig-
nationem animum auditoris adducemus

Quod que vobis
huius exortationis
nisi sit et cum re
quasiu pugnandi
nemant

Interrogatio non omnis grauiſt nec
conata ſed ad hec que cum enumerata
sunt ea que obſunt adueſariorum eſſe confirmat

Expleta exortatio
de qua pugnandi
reſeruat

superiorem orationem hoc modo cum igitur hec
omnia faceres diceret administrares utrum
animos sociorum a romano populo remouebas et
alienabas an non utrum aliquem exortari ope-
ruit qui ista prohiberet ac si non ficeret an nō

R ^{fractio rationis} ^{quodlibet loquor} ^{deducit rationem}
Aaoanacio est p quam non ipi anobis
rōnem posamus quare quicq dicamus
et crebro nos met anobis petimus uniuscuiusq pro-
ficiōis explanacionem Ea est huiusmodi maiorēs
nri si quam unius peccati mulierem dampnabant
quid ita quia necesse est eam que suum corpus
adduxerit turpissimie cupiditati timē. p multos
quos istos uiros parentes ceteros ad quos uidet
sui dedecoris infamiam pncere. Quid postea qd
tantopere timeat eos necesse est ut quoquo modo
possit beneficio petat qd qd nulla pot honesta rō
retinē eam quam magnitudo peccati facit timi-
dam. Intemperantia audacem naturā mulieris
incompederatam faciat necesse est quid beneficii
dapnatam putabant quidem impudiciz quos
necatio Quare qui nulla facilius ad id maleficiuz
causa q turpis amor et inmoderata libido cōmo-
uere poterit cum eius mulieris animus eet cor-
ruptus eius corpus castum non putauerunt ēē.

Ilana exoratio
Rationemque eā
nō nulli sūt defen-
si et ex interogant
et responsione p
corde ledant modo
ante. Quia aut sū
pura et interrogant
sibi et respondendu
sibi solus et nō in
gratia dicit.
Et ex ppheta opul
qui hōt dū nēpe
apud eum qui nō hōt
sūrgit anteq eundem rei
publiā redidit.
Si. Quare aliquid sciti-
lib. Rationem
subiungat sup hoc. Rō-
natio ferit dūel are.
Sunt auariz eget qd
compeht v/g
Tanger parla finit sur
ne minatur avariz

Alind ex pte in silibet
Gene. Cōsulat. qm parrendu
sit. Pius in bello laph. vte
sunt Tugurte

Quid iniuris. Idem ne obseruabant minime quid
ita qz uiros ad unumquodqz malum cupiditates cō
pellunt mulieres ad omnia maleficia cupiditas una
ducat. Item bene maiores hoc ^{desiderauerunt} comparauerunt ut nemi
nem regem quem armis cepissent iuta perirent qd
ita quia quam nobis fortuna ^{7m illis regis} facultatem dedisset
iniquū erat in eorum ^{potestatem} supplicio ^{more} consumi. quos eadez
fortuna paulo ante in amplissimo statu collocaret
Quid qz exeratim ^{faciendū sit} contraduxit desino ^{nolo nūc dūc} memisse qd
itaqz uiri fortis est qui de uictoria contendat cos
hostes putare qui uicti sunt eos homine iudicare.
ut possit bellum fortitudo ^{quia belli obsequia} munie pacem humanitas
augere. et ille si uiaisset non idem fecisset. nisi profecto
tam sapiens fuisset cur igitur et parcis qz talem stal
tiam contempnē non imitari consueui. Hec exorna
ad sermonem uehementer accommodata est et animū
auditoris uehementer retinet ^{p singulis interrogantibus adiunxit} actentum cum uenuf
tate sermonis tum rationis expectatione.

Sententia nota exornans
et est quous hmo ad in
m. aliter dōs etines
In quo moralitas corripit
ygnis de quo qd sit qd
oporteat aut aut
debeat. In qz sententia di
citur illud. Cum salū q
habet nūc illuz cōstat
habere qz sunt cōtū
no capia sapientes
et nō pōpulos s. mē
tē. Tūc sēgentz

Sententia est oratio sumpta de uita que aut
quid sit aut esse oporteat in uita breuiter
ostendit hoc pēto difficile est cum primum reuereri uir
tutes qui semper secunda fortuna sit usus. Item liber
is est existimandus qui nulli turpitudini fuit tē
egens is est eque qui non satis habet et is cui satis nihil

ans et hūis
ex pte qz ornans

sententia i. illa
platonis. qz
pōp. dēpende
in magna pōp.
d. Tūc dēpende

potest ēē. Item optima uiuendi rō est eligenda eam
 iocundam consuetudo reddat. Huiusmodi sūe
 simplices non sunt improbande pretereā q̄ hēt scilicet
 breuius expositio si rōnis nullius indignet magnā delecta
 tionem. Sed illud quoq̄ probandum est genus sūe q̄
 confirmatur subiectione rationis hoc pacto omnes bñ
 uiuendi rationes in uirtute sunt collocande pretereā
 q̄ sola uirtus in sua potāte est. Omnia enim preter ea
 subiecta sunt sub fortune anatione. Item qui fortius
 alicuius inducti amicitia eius secuti sunt hii simul ac
 fortuna delapsa est deuoluat omnes cum enim ea res
 recessit que fuit consuetudinis eā nihil superest quia
 possint in amicitia retineri. Sunt item sententiae que
 dupliciter efferuntur hoc modo sine rōne erant qui
 in prosperis rebus omnes impetus fortune se putant
 fugisse sapienter cogitant qui temporibus scandis casu
 aduersos maxime reformidant. Cum rōne h̄ p̄co qui
 adolescentium peccatis ignosca putant oportere fallitur
 p̄ea q̄ etas illa non est impedimento bonis studiis at hii
 sapienter faciunt qui adolescentes maxime castigant
 ut quibus uirtutibus omnem uitam tueri possint eas
 in etate maturissima uelint copare. Sententias in t̄pō
 raro conuenit ut rei auctores non uiuendi p̄ceptores
 uideamus ēē cum ita opponuntur multum afferūt

ornamenti nec enim est animo comprobet eam tantus auditor cum ad causam uideat accomodari rem certam ex uita et moribus sumptam

Contrarium est fere idem quod contempao
contrarium est quod ex rebus diuersis alte
ram breuiter et facile confirmat hoc modo Nam qui
suis rationibus inimicus fuerit cum quo alienis rebus
amicum fore speres Item nam quem in amicitia pfi
diosum cognoueris eum qui putas inimicissimum cum fide
habe posse Aut qui priuatus intollerabili superbia fue
rit cum commodum et cognoscentem in potestate sui fore
qui speres Et qui in sermonibus et conuentu amicorum
non uerum dixerit nunquam eum putes in conationibus a
mendacio temporeum Item quod ex collibus deuenis
cum hiis in campo anetuiuis dimicare qui cum plures
erant paucas nobis crequari non poterant hii postquam pau
ciores sunt metuiuis ne sint superiores Hoc orationis
genus breuiter ex continuatis uerbis factum debet esse
et cum commodum est auditu per breuem et absolutam
conclusionem tam uero uehementer id quod opus est
oratori comprobat contrarias res et ex eo quod dubium
non est expedit illud quod est dubium ut dilui non
possit aut multo difficillime possit

Altera est ratio
hanc quilibet dicit
contrarium est
aduersus illud
hoc illi contra sit quod
in contraria sunt
in metus eorum qui
sunt deperibiles anli
habent de illis sap
abas

Uim et spiritum
tem hanc (exorn
non) eadem dicit
de Tullio genit
pupis sonantem
loquuntur in li
fuerunt

Von der ^{ersten} Operation
in die.

naturalis sunt huius
 Q. desolationem appetit
 ut e qua plures de-
 rationes & interna
 distinguuntur quo plures
 (consequenter) evolvunt possunt

Arctically fact. f. f. f.
 distance very far
 Thomas Innes Ingle
 reg. Ind. red. g. f.
 f. f. f. f. f. f. f. f.
 (number) is at p. 11

Don't hamper a friend
with a doubtful
advice. Let it be
your own truth.

Continuatio est densa et continua frequenta
uerborum cum absoluone sententiarum ea
comodissime utimur tripartita in sententia in conatio
et in conclusione In sententia hoc pacto ei no mituz

1918 Tulay pimenapono
 hui eulove fieri co'st
 mo hui uanu hui e'for
 hui na so na interu hui
 pomena ret^v defunctet co'st
 hui na co

proque expellet in
 athena et iudicatus
 et contrario continua
 tionis et rursus dicit
 et hoc tempore hoc fieri
 posse. Et aliquid requi
 nere est quod contrarium et
 rursus non postulat sed
 et hoc in ordine quoniam
 tunc dicitur fuit in illis
 diebus expellet dicens me
 patria expulserat tunc
 te et iherosolimam
 mea recuperat et hoc
 hoc quod neque potest non
 et clausa et in ex densu
 et contrariis ubi frequen
 tibus contrarium est

COMPAR

Quasi non dicimus quod
in ordine melius quod possit
dici quod frequenter cum
loquimur in de
[?] e in tempore in
tamen in melius in
similiter in melius in
in melius in melius in
in melius in melius in
in melius in melius in

pot' obesse fortuna qui sibi firmus in ueritate ^{fortitudo} q' in casu
 p'fidium collocauit. In contrario hoc modo nam si
 quis spei sibi non multum collocarit ^{Talis fortuna} in casu quid e'
 quod sibi casus magnopere obesse possit. In conclusioe
 hoc pacto quid si in eos plurimum ualeat fortuna q'
 suas r'ones omnes in casu intulerunt non sunt omnia
 comittenda fortune ne magnam nimis in nos d'na-
 tionem habeat. In hiis tribus generibus ad conti-
 nuacionis uim adeo nec'ia est frequentacio ut i'st'ima
 facultas oratoris uideatur nisi sententiam in cor'p'
 et conclusionem frequentibus offerat uerbis. Sed et at
 quoq' non nunq' non alienum est tam et si nec'e non
 est eloqui res aliquas p' huiusmodi continuacione
 Compar appellatur quod h'et in se membra
 orationis de quibus ante diximus que cos-
 tat fere ex pari numero sillabarum hoc non de n'ra enu-
 meracione fiet. Nam id quidem puerile est s' t'm
 affert usus et exercitatio facultatis ut animi quodas
 sensu ^{plane d' recte} par membrum superiori referre possimus hoc
 pacto. In prelio mortem oport'bat domi filius nup'as
 comparabat hec omnia graues casus administrabat
 Item illi fortuna dedit scilicet hanc industria
 uertutem comparauit. In hoc g'ne sepe fieri potest
 ut non plane par n'is sillabarum fit. et t'n e'e uideat'

*Cypraea Z.
Lemonstratus
Gene Construct
Voluptas et
Liby Collat me
Quis queque
Mora et v's
huius f. l. huius
habet*

Filipina

Si una ac eam altera syllaba est alterum breuius
aut si cum in altero plures sunt in altero longior
aut longiores sunt plenior aut pleniores syllabe
erunt et longitudo aut plenitudo harum multi-
tudinem alterius consequatur et exequit.

Similiter cadens exornatio appellatur
cum in eadem constructione uerborum
duo aut plura sunt que similiter hisdem casibus
offerantur hoc modo hominem laudas egentem
uirtutis habundantem felicitatis. Item et omnis in
peccata est spes asapiencia animus est remotus dili-
gentia comperat diuicias negligencia circumpit aures
et tñ cum ita inuitur nullum pre se duat homines

Simile definens est cum ita et si casus non
infinut uerbis tñ similes exitus sunt hoc pa-
cto Turpiter audes facere nequiter studes dicere. ui-
uus inuidiose delinquis studiose. Item audaciter
territas humiliter plaras hec duo gñā quocū alter
in exitum alterum in casum similitudinem uersa
et inter se uehementer conueniunt et ea re quibus
bene utuntur. plerumq; simile ea collocant. in hisde
partibus. orationis plerumq; hoc modo facere oportet
peditissima ratio est amorem petere pudorem fugere
diligere formam negligere famam. Huc et ea uerba

sedentia exornatio similiter
cadens et est quando duo
se clausule a simili casu
deripiunt et in simili casu
desinunt ~ loquens laude
facit loquens uirtuti
facit loquens fortuna facit
facit loquens et fortuna facit
facit te luna beati

sedentia exornatio similiter
definens et est quando in simili
casu in uerbo inueniatur
quodam

delinquit quos duos
casus simul ponit
et se

A Nnoſatio eſt cum ad idem nomen ^{ſic ſupponit} acceditur
uel uerbum bis ponitur ^{ut inſerens diuerſa} cum mutatione in
uotu et quandam comutationem ſupponit uel uni
lre uel lreorum ſyllabe uel ſyllabarum ita ut confi
lia uerba ſub tali mutatione ad res ^{no le plene ſz plene qm d} diſſimiles det
Ea multis et uariis rōnibus conſiatur ^{ſc} attenuacōe
aut ^{ſc} complexione euſdem lre. Attenuatione euſde
lre ſic hic qui magnifice iactant et oſtentat ſeuē
anteq̃ romam uenit ^{ſc} Et ex contrario ſic hic quos ho
mines alea uiat ^{legat} eos ſtatim ^{ſc} ferro uiat ^{ſc} productione
euſdem lre ſic dulcedo auuium ^{ſc} diuat ^{ſc} ſad auuium
porrectione ſic hic tam et ſi uē ēē honoreis cupidus
magis tñ curiam ^{ſc} diligit ^{ſc} q̃ntum curiam ^{ſc} Addendis
lris hoc pacto hic ſibi poſſet ^{ſc} comperare ^{ſc} in malet optē
perare ^{ſc} Demendis lris hoc modo ſi lenones iutaſſet
taq̃ leones uite ſc tradidiſſet ^{ſc} Transferendis lris ^{ſc}
ſic iudices uidete utrum hōi uano an uano cede
uelitis nolo ēē ſaudator ne uidear adulator. Cō
mutandis hoc mōbre diligere oportet quem uelis
diligere. hec aut a nōminaciones etiam in lreorum
breui comutatione aut aliquo huiusmodi gñe
uerſantur. Sunt autem alie que non hñt tā ſpīqua

Aeterna Septima expositio
 e omniariis e que sunt
 fit locum novum simili
 videri in significatione de
 versa v Anommaro fit
 senus vna qz huiusmodi
 curia curam gentium
 huius que malum dunt
 fit huius in vniuersal
 ronesios fit ante mlti
 modis quid huius huius
 vnde

Senly e Bm Gloriat^o
tanto upe nunc qua Be
ma veniet venditq fuit

Na cura senatū /
inferant pūā velut
solubū q̄ hū. Curatio
q̄ meretur coepit,
fuit autē cura pūā
mobile

similitudinem in uerbis et tñ dissimiles non sunt qbus
 de gñibus unum est huiusmodi quid ueniam qui sū
 quare ueniam quem in similem aut prosim quem
 postulem breuiter cognoscetis nam hic est in quibusdā
 uerbis quedam similitudo non tam affectanda q.
 ille superiores similitudines s tñ adhibenda nō nūq
 Alterum genus huiusmodi demus operam quiritēs
 ne omnino patres conscripti circōscripti putentur.
 Hec annominatio non magis accidit ad similitu
 dinem q̄ superior sed minus q̄ ille superiores p̄ea
 quod non solum adite sed uno tempore dēpte quoz
 lre sunt Tercium genus est quod uersatur in casuū
 cōmutatione aut unius aut plurimorum nominū.
 Vnius nominis hoc modo Alexander macedon sūmō
 labore animum ad uirtutem apuericia confirmat
 Alexandri uirtutes per orbem terre cum gloria et lau
 de uulgate sunt. Alexandrum omnes maxime me
 tuunt et plurimum dilexerunt Alexandro si uita
 longior data ēet transuolasset oceanum macedonū
 uarie hic nomē unū in cōmutatione casuum uo
 luntatum est plurima nomina casibus cōmutatis
 hoc modo non facit annominacionem. Tiberium
 gracum rem publicam administrantem prohibuit
 indigna rex in ea diucius commorari Gaius gracho

occiso est oblata qui iurum rei publice amanti-
mum subito defimumuitatis eripuit Saturnum
fide raptum maiorum natum pfidia pscelus uita
peruauit Tuius odia se sanguis domesticos parietes
et uultum parentis asperxit Sulpicio au paulo an
omnia concedebant eum breui spacio no mo nuu f
et sepelli prohibuerunt Hec tria genera proxima
exornacionum quorum unum infimili cadentibz
alterum infimile definentibz uerbis Terciu in ano
minacionibus positum est praro sumeda sunt cum
in ueritate dicemus ppea quod non uideretur posse
reperiri sine laboracione et assupacione opere Eiusmi
autem studia magis ad delectacionem q ad ueritate
iudentur accomodacione q fides et grauitas et securi-
tas oratoria minuitur His exornacionibus frequit
collocatis non mo auctoritas dicendi tollitur sed
offenditur quoq in huiusmi orone auditor ppea
q est in hiis lepos et fastiuitas ^{no} dignitas neq pulcitu-
do Quare que sunt ampla et pulcra diu placere pos-
sunt que lepida et conana cito saetate afficiunt autem
sensum fastidiosissimum Quomodo ergo si crebro
utemur his generibus puerili uidebimur elocutione
delectari ita firaro interferemus has exornaciones
et in tota ca uarie dispergemus comode luminibus

distinctis illustrabimus orationem

Subiectio est cum interrogamus
aduersarios aut querimus ipsi quid ab
aliis aut quid contraria possit. Deinde subiungimus
id quod oportet dici aut non oporteat aut nobis
adiumento futurum sit aut illis ob futurum esse
hoc modo. Quero igitur unde iste tam pecuniosus sit
factus. Amplum patrimonium relictum est non ac
bona patris uenerunt hereditas ab aliqua parte ob
uenit non potest dici sed etiam anceps omnibus
hereditas est premium aliquod ex lite aut ex iudicio
cepit non modo id non fecit sed etiam insuper grandi
sponsione uictus est. Ergo si ab his rebus non est
locupletatus sicut omnes uidetis aut isti domi nascitur
aurum aut unde non est licitum pecunias accepit
Item sepe iudices animaduerti multos atque ex honestate
qui nam neque inimici quidem criminari possunt sibi
presidium petere quorum nihil potest aduersarius facere.
Nam utrum ad partis uirtutem confugiet at enim patrem
uos iurati capite damnastis aut ad suam reuertetur
antiquam uitam alicubi honeste tractari non nam hic
quidem ante oculos uestros satis omnes agnatos
enuntiabit suos quibus non conueniat commoueri. At
hii quidem nulli sunt amicos proferet. At nemo est qui

sibi turpe non putet istum amicum nominari. Item
credo inimicum nominari quem innocentem putabas
in iudicium adduxisti non nam cum in dampna-
tum necasti leges que id facere prohibebant iustas es
ac nec scriptas quidem iudicasti cum ipse ueretur ami-
cie commouere faceret commotus es at nihil se accidisti.
Quid est tibi pueri ad pedes uoluptarentur in iam motus
es ac eorum patrem crudelissime quoque sepultura
prohibuisti. Multum est acrimonie et grauitatis in
hac exornatione prope quod dum quesitum est quid opor-
teat subiciatur id non esse factum quasi sanissime sit
ut ea exaugeatur indignitas negotii. Ex eodem quoque
generis ut ad nostram personam refferamus subiectiones
faciamus sic nam quid me facere conuenit cum
at tanta gallorum multitudine circumfunderet aut
dimicare aut cum parua manu tam prodiremus.
loci quos inimicissimi habebamus absederemini castris
at neque subsidium quod expectabam hoc etiam neque
erat quo uitam producerem castra relinquerem at
obsederemini uitam militum negligerem at eas
uidebat ea accepisse conditione ut eas quoque ad posse
incolumes patrie et parentibus conseruarem hostium
conditionem repudiarem ac solus antiquior est
militum quam impedimentorum. Huiusmodi consequitur

identidem subiectiones aut ex omnibus ostendi ui-
deatur nihil potius q̄ quod factum sit faciendum
esse alias fuisse.

Gradatio est in qua non ante ad consequens
uerbum descenditur q̄ ad superius ascen-
dit hoc modo. Nam que reliqua spes manet liber-
tas si illis quodlibet licet et quod licet possunt et
quod possunt audent et quod audent faciunt nob̄
molestum non est. Item non sensi hoc et non suasi
neq̄ suasi et non ipse facere statim cepi et nō p̄feci
neq̄ p̄feci et non probaui. Item assuetudo induit
uirtutem uirtus gloriam gloria emulos compauit
Item imperium egregium fuit apud ethenienses Athe-
nientibus potiti sunt sparte spartes superauere the-
bani qui ad imperium grece breui tempore ad-
iunxerunt asiani bello subactam hēt in se quēdā
leporem superioris causę crebra repetitio uerbi q̄
propria est huius exortationis.

Diffinitio est que rei alicuius proprias am-
plectitur potestates breuiter et absolute. h̄c
mo. Magestas rei publice est in qua continet̄ dignitas
et amplitudo ciuitatis. Item iniurie sunt que
aut pulsatione corpus aut conuicio aures aut
aliqua turpitudine uitam cuiuspiam uolūt

Item non est ista fortitudo sed temeritas diligencia
auaricia ideoq; diligencia est accurata conseruacio
suorum auaricia est inuiciosa appetitio alienoru
Item nō est ista fortitudo sed temeritas p̄pica quod
fortitudo est contemptio laboris et periculi cū rōne
utilitatis et compensatione comodorum Temeritas
est causa inconsiderata laborum perperione gla
diatoria periculorum suscepao. Hec ideo comoda
parat exornacio quia dictum rei cuiuspiam uim et
potentiam ita diluade declarat et breuiter ut neq;
pluribus uerbis oportuisse dici uideatur nec breuius
potuisse dici putent.

Transficio uocatur que cum ostendit bre
uiter quid dictum sit proponit. Item quid
consequatur hoc pacto. Modo in patria cuiusmodi
fuerit betis nunc in parentes qualis fuerit confide
rate. Item mea in istum beneficia nostis. Nunc qm̄
iste mihi gratiam retulerit considerate. proficiat
hec aliquantulū exornacio ad duas res. Nam et qd
dixerit commouet et ad reliquū parat auditorem.

Correctio est que tollit id quod dictum est
et id quod magis idoneum uidetur reppo
nit hoc modo si iste suos hospites rogauisset imo uiuisset
mō faale hoc p̄fia potuisset. Item nam postq̄ isti uiuēt

imo adeo uicti sunt eam qui non uicti sunt uictoria
appellem que uictoribus plus calamitatis q̃ boni
dederit. o virtutis comes inuidia bonos consequens
imo plerumq; adeo infestatis Comouet hoc gñe aĩs
auditoris. Res enim comuni uerbo ellata tĩm mō dicta
uidentur. Ast ea post ipsius oratoris correctionem magis
idonea sit pronuntiatione non igitur satis ēē dicit
aliquis ab initio presertim cum scribas ad optimū
et elementissimum uerbum est cum non est facius
si commutatio id uerbi erit demonstrata cuiusmodi
rem ēē ut cum cā cōi uerbo appellaris leuius dixisse
uidearis cum ad electius uerbum accedas insigniore
rem facias q̃ si continuo uenisset ad uerbum id nec rei
nec uerbi gratia adiūsa fuisset

Caupacio est cum diximus nos pretereire aut
non fare aut nōle dicere id quod tum ma-
xime diamus hoc modo. Nam de puericia quideq;
tua quam cum omni intempanaa adduxisti dicere
si hoc ipse idoneum putarem. Nunc ex consulto reli-
quo et illud pretereio quod tribuni rei militaris te
infrequentem crediderunt deinde q̃ iniuriarum fatisse-
cisti. i. labeoni nihil ad hanc rem ptinere puto horū
nihil dico reuertor ad illud de quo iudiciū. Item
non dico te a sociis pecunias recepisse non sum in eo

occupatis q̄ ciuitates regna comes omnium deprecator
es. furta rapinas omnes tuas omuto. Hec utilis est
exornatio si aut rem que non pertinebat aliis ostendet
occulte amonuisse prodest. aut longum est. aut ignobile
non pot fieri aut facile reprehendi ualuis sit occulte
fuisse suspicionem q̄ cuiusmodi intendisse orationem
que redarguatur

Disiunctio est cum rerum de quibus diamus aut
utrumq̄ aut unumquodq̄ certo concludit
uerbo. Sic p. e. numanciaam deleuit cartaginem subf
tulit corinthus disiecit. fregelias euerit nihil numā
ciis uires corporis auxiliare sunt nihil cartaginē fib
saenaa militaris aduimento fuit. nihil corinthis exu
data caliditas presidii tulit. nihil fragiliariis modis
modus rerum et sermonis societas opitulata est. Item forme
dignitas aut morbo deflorescit. aut uetustate extinguit.
hic utrumq̄ in superiore exemplo uestra q̄q̄ re certo co
cludi uidetur.

Coniunctio est cum interpositione uerbi et
superiores partes orationis comprehendunt.
et inferiores hoc modo. forme dignitas. aut morbo de
florescit. aut uetustate.

CDiunctio est cum uerbum quo res comprehendit
non interponimus aut primum aut postremum

collocamus primum hoc pacto deflorescat forme dignitas . aut morbo aut uetustate forme dignitas deflorescat
Ad festiuitatem disiunctio est appposita q̄e rariis ea
ne faciam rem pariat . At breuis conuinctio pariat qua
re sepius adhibenda est . s̄ tres exornaciones de simplia
ḡne mouent .

Con duplicatio est cum rōne amplificacōis
aut cōmiseracōis eiusdem uerbi aut plurū
uerborum iteratio fit hoc modo . Tumultus . g . grachi . Tu-
multus domesticos et intestiuos compet . R . p . radiatus .
Item cōmotus   tripedes mater amplexatur
non es commotus . Item nunc audes eaam uenire i horū
conspectum proditor inq̄ patre uerare audes in horū
conspectum . Vehementer auditorem monet eiusde
reintegratio uerbi et uulnus maius efficit in contraccio
causē quasi aliquod tellum sepius perueniat in eade
partem corporis .

Interpretatio est que non iterans idem reinte-
grat uerbum sed id cōmutat quod positum
est alio uerbo quod idem ualeat hoc modo rem . p . radi-
atus . eueristi ciuitatem funditus deiecasti . patrem ne-
pharie uerberasti . parenti manus sceleratias intulisti
Necē est . eius qui audit animum . commoueri cum
grauitas prioris dicti renouatur interpretatione uerborū

Communitio est cum due sive inter se discre-
pantes ex transfectione ita effertur ut a
priori posterior contraria priori proficiatur hoc mo-
do esse oportet ut uiuas non uiuere ut edas. Item care poe-
mata non facio quia cuiusmo possim non uollo cuius-
modo uollo non possim. Item quod de illa dicitur dia
non potest et quod dia potest non dicitur. Item poe-
ma loquens pictura est. Tacitum poema dicitur debet
esse. Item si stultus es quare taces non tamen si taces stultus
es. Non potest dia quomodo commodum fiat cum contrarie
sive relatione uerbi quoque conuertantur plura subi-
acemus exempla ut quoniam difficile est hoc genus exorna-
cionis inuentu diluadum est ut cum bene est intellectu
facilius in dicendo nos aliquam rem totam tradere
et concedere anima uoluntati sic. Quoniam omnibus rebus
solum mihi est animus et corpus hic ipse quoniam multis
concessa sunt uerbis et nostre misericordie condono potestati
uos me uero quo pacto uobis uidebitur utamini atque
abutamini licet imponite in me quid libet statuite
diate atque obtemperabo. Hoc genus tam et si alias
quoque non nunquam tractandum est tamen ad misericordiam
commouendam uehementissime est accommodatum.

Dubitatio est cum querere uideatur orator sicut
de duobus potius aut quid potissimum de pluribus

dicat hoc modo. Obfuit eotempore multum rei publice
 confulum siue stulticiam siue maliciam dicere oportere
 siue utrumque. Item tu istud ausus es dicere homo hominum
 mortalium quero nam quote digno moribus tuis
 appellem nomine.

Expediatio est cum rationibus compluribus enū-
 tiis quibus aliqua res non potuerit relin-
 quitur quod nos intendimus hoc modo. necesse est cui
 constet istum fundum nostrum fuisse ostendas te.
 aut uacuum possedisse aut usucapione tuum fecisse aut
 emisisse aut hereditate tibi uenisse. Vacuum cum ego
 adesset possidere non potuisti tuum etiam usui fe-
 cisse non potes emptio nulla praefertur hereditate tibi
 me uiuo mea pecunia uenire non potuit relinquitur
 ut me ego ui de meo fundo eueceris. Hec exornatio
 plurimum uiuabit coniecturales argumentationes sed
 non erit tamquam inplerisque ut cum uelimus ea possimus
 uti nam facere id non poterimus nisi uobis ipsa negotii
 natura dabit facultatem.

Dissolutio est que cum conuentionibus uerborum
 ex medio sublatis separatis partibus effertur
 hoc modo. Gere morem parenti pare cognatis obsequere
 amias obtempera legibus. Item descende in integram
 deffensionem. noli quicquam recusare. da fructus in quos stude

uerum inuenire hoc genus et acrimoniam hñt in se
et uehementissimum est et ad breuitatem accomodatū

P Reassio est cum dictis quibusdam reliquiū
quod inceptum est dicta relinquatur incho-
atum sic mihi tecum precertatio non est ideo q̄ poro
me nolo dicere ne cui forte arrogans uidear te aut
sepe ignominia dignum putauit. Itē tu nūc istud
audes dicere qui nuper aliene domui non ausus
dicere ne cum digna te dixerim me indignum
quipiam dixisse. h̄ atrocior suspitio q̄ diserta ex-
planatio facta est.

C Onclusio est q̄ breui argumentane
ex hiis que ante dicta sunt confiat qd
necto consequatur hoc modo Quod si datum erat
oraculum non posse capi troia sine philotece sagittis.
hee autem nihil aliud fecerunt nisi alexandrium
pertulerunt hunc extinguere ni mirū capi fuit
troia. Restant autem .x. exornationes uerborum
quas igitur idcirco non uage dispersimus s̄ a
superioribus separauimus quod omnes in uno gñe
sunt posite. nam harum omnū hoc proprium est
ut ab usitata uerborum potestate recedatur atq̄
in aliam rōnem cum quadam uenustate orō con-
feratur de quibus exornacionibz nominatio est

primaq; nos admonet ut aut rei nome aut non sit aut
 satis idoneum non sit ea nos met idoneo uerbo noiem;
 aut mutaconis aut significaconis cā mutaconis hoc
 modo ut maiores eudē et mugire et murmurare et
 sibillare appellarunt. Aut significande rei cā sic postq;
 iste romanus pontifex fecit impetum fragor ciuitatis
 in primis est auditus hoc gñe rone est utendum ne
 noui uerbi assiduitas odium pariat. S; si comode
 quis proferat et raro ita et non modo offendet noui-
 tates s; etiam exornat oronem.

Prenominatio est que sicuti cognomine quoda
 extraneo demonstrat id quod suo nomine non
 pot appellari. Et si quis cum lode gradis an tū
 affricam nepotes inquiet istius modi fuerunt. Item
 si quis de aduersario cum dicat. Videte nunc in q;
 iudices quemadmodum me plagio sippus iste
 tractarit. hoc modo inordinate poterim; et in lauda-
 do et in ledendo aut in corpore aut in aīo. aut exneis
 rebus dicere. sicuti ignome; quod pro certo nome
 collocamus.

DEnominatio est que a rebus propinquis et
 finitimis trahit orationem quia possit intel-
 ligi res que non suo uocabulo sit appellata Id ad
 aut^{ab} inuento colligitur aut ab inuettore fiat.

Et si quis de carpeio loquens eum capitolinum
nominet aut ab inuento ut si quis pro libero ui-
uum pro cerere frugem appellet aut ab instruo dñz
diamus ut si quis macedonas appellarit hoc modo
non tam ato satisse gracia potite sunt aut idem
apud gallos significans nec tam facile ex italia tran-
s alpina armatura transacta est depulsa est Aut
id quod fit ab eo qui facit ut si quis cum bello uelit
ostendere aliquid quempiam fecisse dicat mas istu-
re face nato coepit aut si quis faciat ab eo quod fit
ut cum desidiosam artem ee diamus quam piger
effiat ab eoq continet id quod confitetur hoc modo
denubitur armis italia non pot uia nec greca dis-
plinis Nam hic que grecas et italicas continet notata
sunt ab eo quod continetur id quod continet ut si
quis aurum uel argentum aut ebur nominet cum
diuicias uelit nominare harum omnium denomi-
nationum magis inpreapiendo diuisio qm inq-
rendo difficilis inuencio est Ideo aude plena consue-
tudo est non modo poetarum et oratorum s etiam
quotidiani sermonis huiusmodi denominationum
Citrauicio est oro rem simpliciter assumptam
circumscribens hoc mo sapientis prouidentia
cartaginis opes fregit Nam hic nisi ornandi qda

66
rō est habita sapio potuit et cartagio simpliciter
appellari.

Transgressio est que uerborum perturbat ordine
aut peruersione aut transfectione. peruer
sione si hoc uerbo dictus immortalis arbitror dedisse
uirtute pro ira Transfectione hoc modo Instabilis
in istum plurimum fortuna ualuit omnes inuidiose
exipuit bñ uiuendi casus facultates huiusmodi tra
fectio que rem non reddit obscuram multum pro
degit ad continuationes de quibus ante dictum ē
In quibus uerbis oportet sicut apocis in quendam
extremum uerum ut pfecti et ppolitissime possunt ēē
absolute.

Superlatio est orō superans ueritatē alicuius
augendi muniendi ue tā. Hec sumitur
separatim aut comparatione. separatim sic Quid si
concordiam retinebimus in ciuitate impii magnitu
dinem solis ortu atq; occasu mecum? Cum comparatōe
aut a similitudine aut suplatio a presencia fuit.
Ad similitudinem sic corporis candorem nūcu
aspectu igneum ardorem assequabatur. A presencia
cuius ore sermo mille dulciore pfluebat eodem genere hoc
est badius erat in armis splendor ut solis fulgur obscu
rior uideretur.

In te lectio est cum res tota parua de pte
cognoscatur aut de toto pars. De parte tot^m
sic intelligitur non ille tenuipales tibi eis mateomo-
nii comouebant nam hic omnis sanctimonia nupciar^f
uno signo tibi eum intelligitur. De toto partem
ut si quis ei qui uestitum aut ornatum sumptuo-
sum ostentat in diuitias et locupletes copias iactas
Ab uno plura intelligentur hoc mo^o peno fuit ispan⁹
auxilio fuit imanis ille transalpinus in italia quoq⁹
non uenio sensit idem rogat⁹. A pluribus unum
sic intelligitur atrox calamitas pectora mero⁹ repulsat.
Itaq⁹ auellans ex imis pulmonib⁹ para ducebatur
spes. Nam in superiorib⁹ plures yspani et galli et
togati et id unum pectus et unus pulmo intelligit⁹
et erit ibi n⁹s diminuta festiuitatis ca. bicadau⁹.
grauitas gratia.

Abuso est que simili uerbo et
propinquo pro certo et proprio abutitur.
hoc modo. Vires ho⁹s breuis sunt aut parua statura
aut longum in homine consilium aut o⁹ magna
aut uti pauco sermone. Nam hic facile est intellectu
finitima uerba rerum dissimilium rone abusi⁹
esse traducta.

ordini honestissimo macule atq; dedecori sit q; parē-
 tes hētis ostendite istius supplicio uobis homines im-
 pios non placere. Quibus liberi sunt statuere exem-
 plum quante pene sint in ciuitate hominibus istius
 modi comparate. Item senatus est officium consilio ciui-
 tatem uiuare magistratus est officium opera et dilige-
 tia consequi populi uoluntatem populi officium est res
 optimas et homines idoneos maxime suis sententiis
 diligere et probare. Accusatoris officium est inferre
 crimina defensoris diluere atq; propulsare. Testis dūc-
 que scuit aut audierit questoris est unūq; horum
 in suo officio continere. Quare. l. cassi in causis si testes
 preter q; que sciat aut audierit argumentari et conuictu-
 ram persequi patetis uis accusatoris cum iure testi-
 monij conuictis testis improbi cupiditatem confirma-
 bis reo duplicem defensionem parabis. Hec est corna-
 copiosi comprehendit enim in breui multa suūq; aug-
 tribuens officium et separatim res diuidit plures.

Licentia est cum apud eos quos uereri aut me-
 tuere debemus cum aliquid pro iure nro
 diamus quod eos minime offendat aut q; huius diligit
 cum aliquo in errato uere deprehendi posse uident
 hoc modo miramini conuictes q; ab omnibus nre cons-
 deferantur quod causam uestram nemo suscipiat q;

se nemo uestrum deffensorem confiteatur. id tribu
ite nre culpe. atq; id definite iurare. Quid est eni
quare non omnes istam rem fugere ac iutare debeat.
Recordamini quod habueritis deffensores studia corf
uobis ante oculos proponite. deinde exitis omnium
considerare. Tunc uobis ueniet in mentem ut uere
dicam negligencia uestra sine ignamia potius illos oes
ante oculos uestros tradatos ee inimicos eorum uestris
fuisse agis in amplissimum locum puenisse. Item na
quid fuit iudices q; in suis ferendis dubitaueritis
aut istum hominem nepharium amplaueritis. nuc
aptissime res erant criminu date. nu omes hec testib;
comprobate. nu contra tenuitue et nugatorie resposu
est. hic uos ueriti estis si primo cetui condemnasset
eum ne crudeles extimaremini dum eas uitastis uitu
peraciones. que longe a nobis aberat affuturas eas in
ueristis ut tumidi atq; ignari putaremini. maximas
priuatas et publicas calamitates accepistis cum eorum
maiores impendere uideantur. Sedetis et ofiam
luce noctem nocte lucem expectatf aliquid quotidie
acerbi atq; incomodi nunciatur et cum eis opa nobis
hec accidunt. Vos remoramini. diutius et aliter ad
rem pu. priuam detinetis quo ad potestis incuitate.
Eiusmodi licentia si numpum uidebitur acrimonie

63
hęc multis mitigationibus lemetur nam in continuo
aliquid huiusmodi licebit inferre. hic ego uirtutem
uestram quero sapientiam desidero ueterem consue-
tudinem requiro ut quod erit commotū licentia
id mitigetur laude ita ut altera res ab ira condia
et molestia renoueat altera res ab errore deterreat
hec res sicut in amicitia ita dicendo si loco sit maxie
facit ut et illi qui audient a culpa absint et nos qui
dicimus tam amica ipse illi qui audient a culpa
absint et nos qui dicimus tam amica ipse qui ueri-
tatis esse uideamur est autem quoddam genus indicendo
licentie quod de astucia ratione comparatur cum aut ita
oburgamus eos qui audiunt quod ipse cupiunt ob-
urgari aut id quod scimus facile omnes auditarios
dicimus nos tunc quod accipiant si tamen ueritate com-
ueri ut nihilo facilius dicamus horum amborum.
gratia exempla subiciamus prioris huiusmodi nimium
qui res animis estis simplicibus et mansuetis rumpi
creditis unicuique existimatis unumquodque eorum ut pro-
ficiat quod uobis pollicitus sit. Erratis et falsa spe frust-
ram diu detinemini. Stulticia uestra est quod quod
erat in uestra potestate ab aliis petere quam ipsi sumere
maluistis posterioris licentie hoc erit exemplum. mihi
cum isto iudices fuit amicitia si ista amicitia tam et si.

uereor q̄no accepturi sitis tamē dicam uos me peruastis
quid ita quia ut uobis essem probatus cum qui uos
oppugnabat inimicum potius q̄ amicum h̄re uolui. Ergo
hec exornatio cui licencie nomē sicuti demonstramus
dupli ratione tractabimus. Ac comonia quoq̄ si ni
mum fuerit aspera mitigabitur laude et assimula
tione. de qua superius diximus. que non mitiga
tionis indiget p̄pterea quod imitatur licenciam et
sua sponte se ad animum auditoris accommodat.

Diminutio est cum aliquid mēse in nobis
aut in hiis quos defendimus. aut n̄a aut
fortuna aut industria dicemus egregium quod
ne qua significetur arrogans ostentatio diminuit̄
et attenuatur oratione hoc modo. Nam hoc pro mō
iure iudices dico me labore et industria curasse ut
disciplinam militarem non in postremis tenerem. h̄
si quis dixisset ut optime eam tenerem et si uē dixisset
in arrogans usus ēēt. nunc et ad inuidiam uitā daz
et laudem operandam satis dictum est. Item igitur
utrum causa auaricie aut egestatis accessit ad arro
ganciam auaricie at largissimus fuit in amicos quod
signum libertatis est que contraria est auaricie. Eges
tatis at huc quidem pater nolo dicere nimium nō
tenuissimum patrimonium reliquit hic quoq̄ uitatū

est in magni

est ne magnum aut maximum diceretur hoc igitur
in nostris aut eorum deffendimus egregiis comodis pro
ferendis obseruabimus. Nam huiusmodi res et inuidia
contrahunt in uita et odium in orone si inconsiderate
tractes. Quare quemadmodum rone in uiuendo fingitur
inuidia ita et in dicendo consilio uitatur odium

D Esceipao nominatur que rerum consequentiu
perspiciam et dilucidam cum grauitate ex-
positionem hoc modo. Quod si istum iudices uestris sen-
tentiis liberaueritis statim sicut aculea leo missus aut
aliqua teterima belua soluta est catenis uolutabit
et uagabitur in foro aculeus dentes multos in cuiusq[ue]
fortunas in omnes amicos atq[ue] inimicos notos atq[ue] igno-
tos inuasans aliorum famam deprecians aliorum
caput oppugnans aliorum domum atq[ue] omnem fami-
liam p[er]stringens rem pu[er]i funditus libefactans. Quare
iudices crite eum de ciuitate liberate omnes formidine
uobis deniq[ue] ip[s]is consulite. Nam si istum impugnati
dimiseritis in nos met ip[s]os mihi credite feram tuncule-
tamq[ue] bestiam iudices dimiseritis. Item nam si de hoc
iudices grauem sententiam tuleritis uno iudicio simi-
multos uigilaueritis. grandis natu parens cuius spes sene-
tutis omnis in huius adulescentia posita est quasi uelit
in uita manere non h[ab]ebit filii parui priuati patris auxilio

ludibrio et despectui patris inimicus exunt oppositi.
tota domus huius indigna concidet calamitate aut
inimici statim sanguinolenta palma crudelissima uictoria
potui insultabit in horum miseras et superbiam
simul et uerbis inuehenter. Item nemine uestruz fugit
quirentes urbe capta que miserie consequi solent arma q
contratulerunt statim crudelissime reuocant ceteri
qui pōt per etates et uiros laborem herile ferre rapiat
inseruitutem qui non pōt uita peruantur uno deniq
atq; eodem tempore domus hostili flagrabit incendio et
quos natura aut uoluntas necessitudinem aut beniuolentia
coniuncti distrahentur liberi partim de gremio diripientur
parentum partim in sinu iuglabuntur partim ante
patres constupentur nemo iudices satis est qui possit
satis rem consequi uerbis nec refferre orōne magnitudinis
calamitarum hoc gñe orōnis uel indignatio uel mīa
pōt commoueri cum res consequentes comprehense uni
uerse uniuerse perspicua breuiter exprimentur orōne.

Dilectio est que rem semouens abre uirga
absoluit orōne subiecta hoc modo. Cur ego
nunc tibi quicq obicam si probus es non meruisti si im
probus non commouē. Inopia atq; auaritia. Te auarū
in fēna diuisione cognouimus. Inopem aut egentes
nunc uidemus. Quis pōt igitur ostendere causam

70
malefici non fuisse Inter hanc diuisionem et illam
que in partibus orationis tertia est de qua in primo libro
dimimus dum narrationem demonstrauius hoc interest.
Illa diuidit per enumerationem aut per expositionem
quibus de rebus in tota oratione disputatio futura est.
Hec statim explicat se et breuiter duabus uel pluribus
partibus subiiciens rationes exornat orationem

Frequentatio est cum res in tota causa disper-
se coguntur in unum locum quo grauior aut
acrior aut crimiñosior oratio sit hoc modo. Aquo tñ abest
iste uicio. Quid est iudices curi iudicio uelitis eum
liberare. siue pudice proditor est. insidiator aliene cu-
pidus. intemperans petulans. superbus impius in pā-
tes. ingratus in amicos. infestus in cognatis. in superio-
res contumax. inequos et pares fastidiosus in inferiores
crudelis denique in omnes intolerabilis. Eiusdem generis
est illa frequentatio que plurimum coniecturalibus causis
cum suspensiones que separatim dicte minuunt et infirmę
erant unum in locum coacte rem uidentur perspicuas
facere. non suspiciosa hoc pacto. Nolite igitur nolite
iudices non ea que dixi separatim spectare sed omnia
colligite et conferte in unum. Si et commodum ad istum
est illius morte ueniebat et uita hominis est turpissima.
animus auarissimus. fortuna familiaris. rei publice

astenuatissima et res ista bene nemini preter istū fuit
neq; aliis quisq; eque comode neq; istis aliis comodis
eibus rōnibus facē potuit neq; preteritum est ab isto quic
q; quod opus fuerit ad maleficiū neq; factum quod
opus non fuerit et cum locus idoneus maxime quesitus
sit tñ occasio comoda aggrediendi tempus adeundi
oportunissimum spaciū consiciendi longissimum
sumptum est non sine maxima occultandi et p̄ficiendi
maleficii spe et si preterea anteq̄ is homo occisus est
iste uisus est in eo loco in quo est occisio facta solus et
paulo post in ipso maleficii loco uox eius qui occidebat
audita est deinde post occasionem istum multa nocte
domum rediisse constat postea die titubantur et incōstāt
de occasione illius locutum hęc partim testimoniis par
tim argumentis partim questionibus omnia compro
bantur et rumore populi quem ex argumentis notum
recte est. Verum uestrum iudices est hīs in unum locū
collocatis certam sumē sententiā non suspicionem
maleficii. nam unum aliquid aut alterum pot in
istum casum occidisse supplicium ut omnia inter se ap
ad postremū conueniant maleficiā recte est casu nō posse
fieri. Vehemens est hec exornatio et inconuenienti con
tuatione cause firmē semper rectā et inceteris generibus cau
satum et in oratione adhibenda non nunq.

EXpoliatio est cum in eodem loco manemus et
 aliud atque aliud dicere uidemur. Ea dup-
 pliater fit si aut eandem rem plane dicemus aut de
 eadem re eandem rem dicemus non eodem modo. Nam
 id quidem obtundere auditorem erit non rem expol-
 lire sed commutare commutabimus rem tripliciter uerbis
 pronuntiando tradendo. Verbis commutabimus cum res
 semel dicta iterum aut sepius aliis uerbis que quidem
 ualeant eandem res semel dicta proferretur hoc modo.
 Nullum tantum est periculum quod sapiens pro salute
 patrie uitandum putet. Cum augetur incolumitas
 ciuitatis perpetua qui bonis erit rationibus predictus
 profecto nullum uite discrimen sibi pro fortune rei pu-
 giendum arbitratum et erit in ea sententia semper ut pro-
 patria studiose quous in magnam descendat uite dumi-
 cationem pronuntiando rem commutabimus si tamen
 in sermone tamen in acimonia tum in alio atque alio genere
 uocis atque gestus eadem uerbis commutando pronuntiationem
 quoque uehementiam imutabimus hoc neque commodissime
 scribi potest neque parum est aptum quare non eget exemplo
 Tercium genus est commutationis quod tradendo confi-
 citur si sententiam tradidimus aut ad sermoanationem
 aut ad exusitationem. Sermoanatio est de qua planus
 paulo post suo loco dicemus. Nunc breuiter ad hanc

rem quod satis sit astringemus in qua constituetur alius
p[er]sone orō accommodata ad dignitatem hoc modo. Ut quo
saluis res cognosci possit ne ab eadem recedamus sapiens
qui omnia rei p[ro]p[ri]e cā suscipienda pericula putabit sepe
secum loquitur non mihi soli s[ed] etiam atq[ue] etiam adeo
multo fortius natus sum patrie. Vita que fato debet
saluti potissimum p[er]soluatur. Aliut hoc metu p[er]ire
Vita te atq[ue] honestate produxit usq[ue] ad hanc etate
monuit me has r[ati]ones bonis legibus moribus optimis
honestissimis disciplinis. Quid est quod a me satis
ei p[er]solui possit. Unde hec accepta sunt q[ui] loquetur
sapiens secum. Sepe ego in periculis rei p[ro]p[ri]e nullum
periculum fugi. Item mutatur res tractando si pro
duatur ad exultationem cum et nos cōmoti dicē
uideamur et auditoris animum cōmouerimus sic.
Quis est tam tenui cogitatione p[re]ditus cuius
animus tantis angustiis inuidie continetur qui nō
hunc hominem studiosissime laudet sapientissimum
iudicet qui pro salute p[er]ie pro incolumitate ciui-
tatis pro rei p[ro]p[ri]e fortius quoduis magnum atq[ue] terro-
periculum studiose suscipiat et libenter subeat. Egd[us]
hunc hominem magis cupio laudare q[uam] hīs rebus
in dicendo commutabitur rebus uerbis pronūciando
et tractando. Sed tractando dupliciter. Sermo canē

et exustatione sed de eadem re cum dicemus pluribus
 utemur exemplis conuersionibus. Nam cum rem sim-
 plicem pronuntiauerimus tunc poterimus subicere
 deinde duplicem uel finem rationibus uel cum rationibus
 finem pronuntiare. Deinde afferre contrarium de
 quibus omnibus diximus in uerborum exornationibus
 deinde simile et exemplum de quo suo loco plura di-
 cemus. deinde conclusionem de qua in 2°. libro. In quo
 quod opus fuerat diximus. demonstrantes argumen-
 tationes quemadmodum concludere oporteat. In hoc
 libro docuimus cuiusmodi est exornatio uerbi cui con-
 clusionis nomen est. Ergo huiusmodi uehementer orna-
 ta poterit esse expositio que constabit ex frequentibus exor-
 nationibus uerborum et sententiarum hoc modo.
 Egitur vii partibus tractabitur si ab eiusdem finis non
 recedemus exemplo ut scire possis quod finale preceptum
 rethorice artis rex simplex multiplica ratione tractet.
 Sapiens pro re publica nullum uitabit periculum ideoque
 sepe fit ut cum pro re publica perire uoluerit necesse est cum
 re publica pereat et omnia sint comoda a patena accepta
 nullum incommodum pro patena gratie putandum
 est. Ergo qui fugiunt id periculum quod pro re publica
 subeundum stulte faciunt nam neque effugere. incommoda
 possunt et ingrati in ciuitate experiantur. At qui

patrie pericula suo periculo expetunt. hii sapientes pu-
tandi sunt cum et eum quem debent honorem rei pu-
reddunt et pro multis patrie malunt quam cum multis
Et enim uehementer est iniquum uitam quam a natura
acceptam propter patriam conseruaueris ne cum rogat
non redere patrie cum rogat non dare et cum possis
cum summa uirtute et honore pro patria interire
male per dedecus et ignominiam uiuere et cum pro
amicis et parentibus et ceteris necessariis addere peri-
culum uelis pro re publica in qua et hoc et illud sanctissimum
patrie nomen continetur nolle in discrimine uenire
itaque uti contempnendus est qui in naufragio nauem
quam se magis uult incolumem ita uitupandus qui in
re publica discrimen siue plusquam communis saluti consulit
nam enim fracta multi incolumes euaserunt ex
naufragio patrie saluus nemo potest enatare quod
mihi bene uidetur de cuius intellexisse qui se deuouisse
dicatur et pro legionibus in hostes immisisse medios
amisit uitam at non perdidit re enim uilissima et parua
maxima quam redemit uitam dedit accepit patriam ami-
sit animam potius est gloria que cum summa laude
prodita uetustate quotidie magis emittit quam si pro
re publica debere accidere periculum demonstratum est et
exemplo comprobatum hii sapientes existimandi sunt

qui nullum pro salute patrie periculum nitatur. In
 hiis generibus expolitio uersatur de qua producti
 sumus ut plura diceremus quod modo eum tam
 diu adiuuat et exornat orationem sed multo
 maxime per eam exercemur ad elocutionis facultate
 Quare conueniet extra causam in exercendo tones
 adhibere expolitiones in dicendo uti cum exornacionibz
 argumentacione qua de re in libro docuimus secundo

Emmoracio est cum in loco firmissimo
 quo tota causa continentur maneat diu
 et in eodem sepius redditur hac uti maxime conuenit
 et id est oratoris boni maxime proprium non enim
 datur auditori potestas animum de re firmissima
 dimouendi huic exemplum satis idoneum subici
 non potuit propterea quod hic locus non est a tota causa
 separatus sicut membrum aliquod sed tanquam sanguis
 perfusus est per totum corpus orationis

Contentio est per quam contraria refferuntur
 ea est in uerbis exornacionibus ut ante
 docuimus huiusmodi inimicas te placabilem amicas
 inexornabilem prebes. Seniarum huiusmodi uos in
 huius incommodis lugetis iste rei publicae calamitate letatur.
 Vos uestris fortune diffiditis. Iste solus suis eo magis
 confidit. Inter hec duo contentionum genera hoc interest.

Illud uerbis celeriter locatis constat hic sententiae græcæ exco-
paratione refferatur oportet.

Similitudo est oratio traducens ad rem quæpiam
aliquid ex re dispari simile. Ea sumitur aut
ornandi causa aut probandi aut apertius dicendi aut
rem ante oculos ponendi et quò quatuor de causis sunt
ita quatuor modis dicitur. scilicet per contrarium per negatio-
nem per benitatem per collationem ad unamquodque causa-
sum de similitudinis accommodabimus singulos modos
pronuntiandi. Ornandi causa sumitur per contrarium sic
non enim quodmodum in palestra qui cedas ardentes
accepit celerior est in cursu continuo quàm qui trepidat
ita melior imperator nouus qui accipit exercitum quàm
ille qui discedit propterea quod disfatigatus cursor integro
fatem dat hic prius imperator imperito tradit exercitum
hoc sine simili satis plane et perspicue et probabitur dici
potuit hoc modo dicitur minus bonos imperatores a
melioribus exercitum accipere solent. Sed ornandi causa
simile sumptum est ut cum oroni quedam dignitas
comparatur dictum est per contrarium nam tunc similitudo
sumitur per contrarium cum ei rei quam nos probamus aliquam
rem negamus esse similem ut prius paulo ante cum de cur-
soribus asseriebamus per negationem dicitur probandi
causa hoc modo neque equus indomitus quis bene nã

conpositus sit idoneus potest ēē ad eas utilitates que
 desiderantur ab equo. Neq; homo indoctus quous sit
 ingeniosus ad uirtutem potest peruenire hoc probabi-
 lius factum quod magis est uerisimile non posse uir-
 tutem sine doctrina comperari quous nec equus indo-
 mitus quidem idoneus possit ēē. ergo sumptum est pro-
 bandi causa dictum aut per negacionem. Id enim
 p̄ficiūm est de primo similitudinis uerbo. Sumetur
 et ap̄cus dicendi causa similitudo dicitur autem per
 breuitatem hoc modo. In amicitia gerendi sicut in are-
 rendi certame non ita conuenit exerceri ut quo ad
 necesse sit uenire possis s; ut productus stuo et uerbis
 ultra facile p̄curas nam hoc simile est ut ap̄cus inteli-
 gant mala rone facere eum qui reprehendunt eos
 qui uerbi causa post mortem amica liberos eius casto-
 diant p̄pterea q̄ incursore q̄tum ueloater ēē oporteat
 ut efferatur ultra s̄nie dictum autem simile est p̄
 breuitatem non enim ita ut in teteris rebus res abre-
 separata est sed utraq; res conuicte et confuse pronū-
 ciate sunt. Ante oculos ponendi negotii ca sumet f̄iti-
 tudo cum dicitur per collacionem sic. Sicut citare de cuius
 prodierit optime uestitus pala inaurata inductus cu-
 clamide purpurea collaribus uariis intexta et cum
 corona aurea fulgentibus geminis illuminata citara

tenens exornatissimam auro et obore distinctam. Ipe
preterea forma et spe sit et statura apposita ad dignita-
tem si cum magnam populi commouit his rebus expecta-
tionem repente silencio facto uocem mutat accerbissimam
cum turpissimo corporis motu quo melius ornatus sit
et magis fuerit expectatus eo magis contemptus et deri-
sus eatur. Ita si quis in excelsa loco et magnis locuple-
tibus exornatus copiis fortune muneribus et non com-
dis omnibus abundabit si uirtutis et arcum que
uirtutis magis sunt egent quo magis ceteris rebus
erit copiosus et illustris expectatus eo uehementius
derisus et contemptus ex omni conuentu bonorum deici-
etur hoc simile exornatione utriusque rei et alterius
in scia artificii citare di alterius stulticia simili ratione
collocata sub aspectu omnium rem subiacet. Dictum
est autem per collationem propterea quod proponit a simi-
tudine paria sunt omnia relata. In similitudinibus
obseruare oportet omnia diligenter ut cum rem offe-
ramus similem cuius rei illam similitudinem attu-
lerimus uerba quoque ad similitudinem habeamus
accomodata. Id est huiusmodi. Ita ut irundines estiuo
tempore presto sunt frigore pulserunt. ex eadem
similitudine nunc per translationem uerba sumimus
ita falsam in sereno tempore presto sunt si uires

hæc enim fortune uiderint deuolant omnes. Si in uentio
 simulum facili erit si quis sibi omnes res animatas
 et inanimatas mutas et eloquentes feras et mansuetas
 terrestres et celestes et maritimas et artificum compatas
 casu nã uisitas atq; inuisitas frequenter ponere
 ante oculos poterit et ex hiis aliquam uenerari simi-
 tudinem que aut ornare aut docere aut aptiore
 rem facere aut ponere ante oculos possit non enim
 res tota tote rei necesse est similis sit sed ad ipm adqd
 refertur beat oportet.

Exemplum est alicuius dicti aut facti pti cui
 certi auctoris noie proportio. Id similitudine
 huiusdem de causis quibus similitudo rem oratione
 facit cum nullo rei nisi dignitatis causa similitudine
 Apertorem cum id quod sit obscurum magis dilucidum
 reddit probabiliorem ergo cum magis uerisimile
 facit ante oculos ponit cum exprimit omnia pferre
 ut res prope dicta manu temptari possit uniuscuiusq;
 rei uel gñis singula subiiciamus exempla nisi exemplum
 quod genus in explicatione demonstrauissemus et
 causas simendi in similitudine aperuissemus qre
 uidemus neq; pauca quomum intelligeretur neq; re
 intellecta plura perscrubere

Mago est forme cū forma cū

quadam similitudine collatio. Hec sumitur aut laudis aut vituperationis causa. laudas causa sic. Ibat in prelium tauri ualidissimi corpore impetu leonis acerum similis. Vituperationis sic. ut in modum inuidiam et in contempationem adducat hoc modo. Iste quotidie per forum medium tamquam rubatus deaco seepit dentibus adimas. aspectu uenenato spiritu rabido circumspiciens huc et illud si quem reperiatur cui aliquid mali faucibus afflare ore attingere. dentibus insectare lingua aspergere possit. ut inuidiam adducat hoc modo. Iste qui diuitias suas iactat sicut gallus e frigida aut aridus quispiam depressus et oneratus auro clamat et delirat. in contempatione sic. Iste qui tamquam obsequeus retentat sese tacite obdormo quousque tatus et in domo totus commendatur auferatur.

Defectio est cum exprimitur aqua effugit. Verbis corporeis cuiuspiam forma quo ad satis fit ad intelligendum hoc modo. hunc iudices dico rubrum breuem in curuum cornu subcristum cessum cui sane magna est in mente acutitudo si quo modo potest uobis in memoriam reddere. habet hec exornatio tum inutilitatem si quam uelis demonstrare. tum uenustatem si breuiter et dilucide facta est.

Otatio est cum alicuius natura certis describitur.

signis que sicuti uoce quedam nra attributa sunt ut
 si uelis non diuitem sed ostentatorem pecuniosum
 describere dices. Iste inquit iudices qui se diuitem
 dia putat esse preclarum primum nunc uidete quo
 uultu nos intueatur non ne uobis uideatur dicere
 dare sibi locum si mihi molesti non estis cum enim sinist
 mentum subleuat extimat se gemine nitore et auri
 splendore aspectus omnium perstringere. Cum pueru
 suu respicit huc unum quem ego noui uos no ar
 biteor nouisse alio noie appellat. deinde alio atq. a
 Heus tu inquit ueni somno ne quid isti barbari per
 turbentur ut ignoti qui audiunt unum putet se
 eligi de multis ei dicit in aurem ut aut domi lectu li
 pernantur aut ab auunculo rogetur ethiops quid
 ad balneas ueniat aut sturioni locus ante hostiu
 suum detur aut aliquid fragile false coragium
 glorie competat deinde exclamat ut omes audiat
 uideto ut diligenter numet si pot ante noctez puer
 qui iam illius bene naturam nouit Tullio multas
 oportet plures inquit si hodie uis transmunerari age
 inquit duc tecum libanum et soliani Sane deinde
 casti ueniunt hospites homini qui istum dum splen
 dide receperunt peregrinaretur ex ea re homo herde
 conturbatur. In auicio nature non recedit bene.

inquit facis cum uenissetis si rectius fecissetis si ad mea
domum recta uia abiissetis Id facimus inquit
illi si domum nouissemus ad istud facile quidem fuit
cuiuslibet inuenire. Serum eundem illum sequuntur
illi sermo huius interea consumitur hominis in ostenta
tione querit in agris frumenta cuiusmodi sint ne
gat se quod uile incense sunt accedere posse. nec edifica
re etiam nunc audere tam et si in tusculano quidem
cepi insanire et in huiusdem fundamentis edificare
dum hec loquitur uenit in edes quasdam in quibus soda
litium erat eo die futurum quo iste uenit in edes pre
noticia domini edium ingreditur cum hospitibus. hic
inquit habito prospiciat aut argentum quod erat
expositum iussit triduum strati prolat. Accedit fruib
diat homini clam dominum iam uenire si uelit exire. Ita
est inquit ne eam ne hospites frater meus uenit ex fa
lere egrum al de cura. illi obuiam pergant. Vos hic
ad decimam uenitote hospites discedunt iste se capti
in domum suam deiecit illi de cura qua iussat
ueniunt querunt hunc reperiunt. domus cui afit
in diuersorum derisi conferunt sese uident homines
postea die narant epostulant accusant. aut iste eos
similitudine loci deceptis augi portu toto deerrasse
se contra ualitudinem suam ad noctem multam

expectasse Samiōm puero negotium deerat ut uassa
 uestimenta exegerent Seruilius nō inurbanus satis
 strenue et contine compat. Iste hospites domum de-
 deduat se edes maximas cuidam amico ad nuptias
 comodasse nunciat puer argenti repperit ptinuērat
 qui accomodauerat appage inquit edes accomodauit
 familiam dedi argentum quoq; uult tam et si
 hospites hō non utatur h nos sannis delectabimur
 Quid ergo que deinde efficiat narem parem et eis
 modi natura est hominis ut que singulis diebus
 efficiat gloria atq; ostentatione ea uix aīo fmone
 enarrare possim huiusmodi descriptiōes que descri-
 bunt quid consentaneum sit uniuscuiusq; natura
 uehementer hnt magnam delectationem. Totam enī
 naturam cuiuspiam ponunt ante oculos aut glo-
 riosi ut nos exempli gratia cepamus aut inuidi
 aut tumidi aut auari ambrosi amatores luxu-
 riosi furis quadeuplatores deniq; cuiusq; studij
 protrahi pōt in medium tali notatione.

Sermo ciuicatio est cum alicui psonae sermo attri-
 buitur et is exponitur cum rōne dignitatis
 hoc pacto tñ militibus urbs redundaret et omnes
 timore oppressi domi continerentur Venit iste cū
 sago gladio subinctus tenens iaculum quinq;

adulescentes homines similes ornatu subsequuntur.
Ireupit in edes subito deinde magna uoce ubi est
iste beatus inquit edum dñus qui m̄ presto fuit
Quid tacetas hic alii omnes stupidi timore obtumu-
erunt. Sxor illius infeliciſſimi cum maximo fletu
ad istius pedes euat seſe parce. Inquit et p̄ ea que
tibi dulciſſima ſunt inuita miſerere noſtri noli exi-
gere extinctos. Fer manſuete fortunam nos quoq;
ſumus beati noſte te eē hominem. At ille qñ illum
mihi datis at uos auxibus meis opploare non deſi-
nitis. non abibit illi nunciatur interea uenisse iſtū
et damore maximo mortem mirari minari quod ſc̄
ut audiuit beus inquit Gorgia pediſegua puerorū
pueros abſconde deſſende ſar ut incolumis ſit adoleſce-
ntia. Sux hoc dixerat cum ecce iſte preſto. Sedes inqt
audax etiam non uox meatibi uitam adheunt
exple meas inimicicias et recondiani ſature tuo
ſanguine. Ille cum magno ſpiritu inquit metueba-
ne plane uictus eē nunc uideo in iudicio mecum
contendere non uiſ tibi turpiſſimum ſeparari et
ſeparare pulcherrimum eſt. Intceſſicē uiſ accidas egdē
ſed uictus non peribo. At in extremo uite tempore
etiam ſentencioſe loqueris neq; ei quem uidet do-
minari uiſ ſupplicare. Tum mulier ſmo iſte quideſ

rogat supplicat. Sed tu queso comorere et tu per deos
 inquit hunc amplexare dominus est. Sicut hic te. Sicut
 tu. Hunc autem cur non desinas inquit uxor loq
 que me digna non sunt tace et que curanda sunt
 cura. tu cessas mihi uitam tibi omnes bene uiuendi
 spem mea adimere morte. Iste mulierem pepulit
 a se lamentantem illi nescio quid incipienti dicere.
 quid dignum uidelicet illius uirtute esset gladium
 in latere defixit puto in hoc ex datos esse uniuersum
 sermones ad dignitatem accommodatus id quod oportet
 in hoc genere obseruari. Sunt etiam fascinoes
 consequentes hoc genus nam quid putamus illos
 dicturos si hoc indicaueritis non ne omnes uent
 hac orone deinde subicere sermonem oportet.

Conformatio est cum aliquae
 non adest persona configitur quasi ad sit.
 aut cum res muta aut informis sit eloquens et for
 mata et oratio ei attribuitur ad dignitatem accomo
 data aut actio quedam hoc pacto quod si nunc hec
 urbs suauissima uocem emittat non hoc pacto loquatur.
 Ego illa plurimum ornata trophis triumphis dita
 ta certissimis clarissimis locis completata uictoris nunc
 uis seditionibus uxor ocules quam. dolis mali
 cosa cartago uiribus probata numancia disciplinis

erudita corinthus labe factare non potuit eam pa-
timini nunc ab hominibus detrimis pteri atq;
conculcarei. Item quod si nunc. Ille brutus reminis-
catur et hic ante pedes nros adsit hic non hac utat^r
oratione. Ego reges erepta uos tirāpnis introducit.
Ego libertatem que non erat peperci uos partam suam
non uultis. Ego captus mei periculo patriam liberaui
Vos liberi ēē sine periculo non curatis. hec confortatio
licet in plures res mutas atq; ināitatas transferatur
tū proficiat plurimū in amplificationis partibus et
commiseratione.

Significatio est res que plus in suspicionem re-
linquit q̄ positum est in oratione. Ea fit per ex-
pacionem. ambiguum consequentiam abfissione simi-
litudinem. Per expacionem tum plus est dictū
q̄ patitur ueritas augende suspicionis causa sic hic
de tanto patrimonio tam cito testā q̄q; sibi petatione
non reliquit per ambiguum tum uerbum potest in
duas plures uel suās accipi. Sed accipitur tantū in
eam partem quam uult is qui dixit ut de eo si dicas
qui multas hereditates adierit prospice. tu qui plu-
rimum cernis ambigua quemadmodum uitanda
sunt que obscuram reddunt orationem ita hec consequē-
da que huiusmodi conficiunt significationem ea

repperitur facile si nouerimus et aduocauerimus uer-
borum anapites aut multiplices potestates per conse-
quentiam significatio fit cum res que consequentur
aliquam rem dicuntur ex quibus tota res relinquitur
in suspicionem ut si salsamentarii filio dicas quiesce
tu cuius pro arbitrio se emungere solebat per abscissionem
si cum incipimus aliquid dicere deinde preadamus
et ex eo quod iam diximus satis relinquitur suspitionis
sic qui ista forma et etate nuper aliene domus ale
nolo plura dicere per similitudinem cum aliqua
re simili elata nihil amplius diamus sed ex ea signi-
ficamus quid sentiamus hoc modo. nolis atueni ne-
nimium populi reuerentia factus est stulticie. gay
grathi memento. Hec exornatio plurimum festiui-
tatis habent. Interdum et dignitatis. Sunt enim
quiddam tanto oratore ipso auditorem suspicari.

B Reuerentia est res ipsa tunc modo uerbis necessariis
expedita hoc modo. leminum preteriens cesar
cepit. Inde caui presidium reliquit. post urbem ma-
chinam substulit. In pulvis in elephorum statim potit
habide. Item modo consul quondam tribunus is
deinde primus in ciuitate cum proficiscitur maxiam
deinde hostis est et exul dictus est. post impator et
populorum postremo factus est consul habet pauas

comprehensa breuitas multarum rerum expedicio
nem Quare adhibenda est sepe cum aut res non cogit
longe orationis aut tempus non sint commorari.

Demonstratio est cum ita uerbis res exprimitur
ut geri negotium et res ante oculos esse uide
atur. Id fieri poterit si que ante et post et in ipsa re
facta erunt comprehendemus aut aribus consequenti
bus aut circumstantibus non recedemus hoc modo
quod simul atque grachus prosperit fluctuare populi
uerentem nec ipse senatus auctoritate comotus a uo
luntate uindictae sententiam desisteret. Iubet auocari
orationem. Iste malefactor interea scelere et malis cogita
tionibus redundans euolat e templo iouis stans oca
lis audentibus erecto capilio contorta toga cum pluribus
aliis ire celerius cepit. Illi prece faciebat audientiam
hic sibiselum quodam calce premens dextera pedem
defrigit et aliis iubet hoc idem facere. Cum grachus
deos inaperet precari cursu isti impetum faciunt et ex
aliis aliisque partibus conuolant omnes atque e populo
unus fuge fuge inquit tiberi grache. nunc rudes respice
inquit deinde uaga multitudinis subito timore praeterita
fugere cepit. At iste spumam ex ore eiciens anellans et
infinito pectore crudelitatem contorquet brachium
et dubitanti gracho quid esset neque tamen locum in quo

confiterat relinquenti parit tempus. Ille ulla
uocem edens delibans infusa uirtute conadit tacitus.
Iste uiri fortissimi sanguine aspersus miserando quasi
facinus preclarissimum fecisset aranspectans et
ilariter seclerata gaudulantibus manu preigens
in templum iouis contulit sese. Hec exornatio plu
rimum prodest in amplificanda et comiseranda re
huiusmodi narrationibus. Statuit enim rem totam
et proponit ante oculos.

Mnes rationes honestande elocutionis stu
diosè collegimus hereni in quibus si te dili
genter exercueris et grauitatem et dignitatem et
suauitatem habere inloquendo poteris ut oratorie plac
loquaris ne nuda atq; inornata inuenio uulgar
sermone proferatur nunc identidem nos met ipsi insistent
res enim omnis augetur et frequenter et assidue
consequamur artis rationem studio et exortatione quod
alii cum molestia tibi de causis maxime faciunt
aut si cum quibus libenter exerceantur non habeant
aut sibi diffidunt aut nesciunt quam uiam conseq
debeant que a nobis absunt omnes difficultates.
Nam et simul libenter exercebuntur propter amicitia
uius inuicem est cognatio facit cetera phie confirma
bit ratio et nobis non diffidemus propter quod aliquotulu

processimus et alia sunt meliora que multo intencius
petimus in uita ut etiam si non prouenerimus in di
cendo quo uolumus parua pars uite perfectissime
desideretur et uiam quam sequamur habemus ppea
quod in his libris nihil preteritum est rethorice
preceptionis demonstratum est enim qñō res in oribus
generibus causarum inuenire oporteat dictum est
quo pacto eas disponere conueniat traditum est qua
ratione esset pronuntiandum preceptum est qua uia
meminisse possemus. Demonstratum est quibus perfecta
elocutio competat. Que si sequimur accute et cito
repperimus et distincte et ornate ponemus grauitate
et uenuste pronuntiabimus firme et perpetue me
nerimus ornate et suauiter eloquimur. Ergo am
plius in arte rethorica nihil est. Hec omnia adi
piscemur si rationes preceptionis dilligencia conse
quemur et exortacione

MARCHI TVLII CICERONIS RETHO
RICORVM NOUORVM LIBER QVI
TVS ET VLTIMVS EXPLICIT FELICITER

81
oratori: quib hoc in menso dicendorum acerbo ingenij uim aucto-
ritatem et eloquentiam parem marito ac marite dignitati
et magnitudini rerum subministraret. hec ego quanta eent
quantumq; suo pondere uires meas opprimerent: tum meam
ipse dubitarem: cepi uerecundus subdubitare mihi uicio uerti
posse si quotidianis uotis expectantem laudacionis occasionem
non officiose satis et cumulare psoluerio dum principis mei me-
moralibus meritis exiguum dicendo atq; ieiunam operam
impertiree. Sed q; excolescentes principes qui me officio et amore
prosecuti sunt colendos ee: iporumq; impatui parendum semp
existimaui. constitui animo delatam fidei mee oracionis
hoc genus nullius loci exemptione: nulla ue ca recusare: ma-
lo. n. imbecillitatem q; animum accusari. Dum igitur ex
dua hec meisq; maiora uiribus moliri agrediar: diuinam
opem imporabo: ut quo adire mea ignoracio non possit ce-
lesti fauore ductus aspreem. Letor inprimis humanissim
doi q; apud hos dico quorum plerimi cum inprimis pna-
pis meis gestis rebus et periculis quotidie uersati diu nu
animum prudensq; ingenium eius magna experientia
cognouerunt. Nulla equidem illud rerum sublimitas superat
nulla confundit uarietas: nulla obruit magnitudo: eiusq;
celeritas tanta est tanta in rebus pspiciendis facilitas q;
in preclaris facinoribus et implicata omnium magnarq;
rerum copia sublimi aliorq; acumen adeo semper excoluit
ut nesciam ad quem primum ingenij usum principum
ipm natura parens genuerit: et ipa uirtus exerceat: q; b;
in rebus sempiternas omnium laudes: in quibus ut cyero
meminit: difficilius est exitum q; principium inuenire
uolenti composito et florido oracionis stilo contexere tam
copiosa materia: tanta ornamentorq; libertas aboritur q;
dies notq; omnis media ipa in oracione deficeret: cum
nullo splendore facunde nulla dicendi aut scribendi aucto-
ritate satis ornari cumulate satis comemorari possint.

ut facilius sublimi speculatione sua ad omnium rerum no-
ticiam penetraret uarios mortalium mores diuersarū genarū
multifarias naturas suum diffusi orbis et mundi remotissi-
mas regiones per ingentia maris ac terre pericula late peregrinatus
studuit oculorum iudicio et cognitione callere. fore enim illius
imitatis uisum a principe grecorum homerū sempiternis
uerfibus celebratum Regnum eius uere tranquillitatis reges
et tute salutis portus. diu atq; hū pot. Nam factis et dissipatis
tranquilis aquibus dignitatis et uite periebat infidie et
complura minutissima oppida fuerunt intercepta nō modo ue-
lute dñacionis ab eo fuerunt priores fines reuocati: sed mitior
est amplius suum regnum uel imperium propagatum. Quā
sane rem non aliena prudentia: sed suo et dñi Marte conficit.
Dum primum. n. ex phebis exisset bellice disciplinē et pru-
dentiae militari confectus robore atq; auspicio eius et mili-
tis et ductoris uictores undiq; exercitus remanebant. Ipā q̄q;
candida iouis ales et triumphalis aquila quociens allatis signis
confecte legiones dimittendo Martis impetum temptauissent:
toaens infestos inimicorum animos triumphis uictoris
terrebat quanta uero in dubijs alienis rebus fuerit ipius
animi celsitudo bononiensis ciuitas testetur atq; testari pot: q̄
cum amice etiam defeasset ēēq; inde bellum exortum oīū
p̄uicacissimum q̄ unq; regionem illam splendidissimam. uexa-
uissent. beatissimus pontifex et duodecim p̄res. quos fidei. xp̄iane
cardines appellauit impotentissima manu omnibus uictoris
temporalibus accersitis singulari eius eminenia et rebus gestis
impulsi pro recuperanda Augusta ciuitate. eum m̄is et̄ie
grālem dūcem et uexilliferum creauerunt uniuersis heroib;
p̄sque potentissimis qui in ipis castris militabant ipius mo-
deratione de imperio gubernatis. Cumq; hostium armorum
terrore ac discrimine undiq; uane regiones circumfoca-
rent bellum ipm̄ tanta celeritate cōfecit: urbem potentissi-
mam ac ferocissimam ad gremiū pie matris remanere cōegit.

ut in iuuenibus annis / maturitate uero seculi imperatoris in
 difficultate labor / in periculis fortitudo / in explorando indas-
 teria : et ceptorum prosequendorum tolerantia perseuerans in
 celum eius linguis et uocibus effecerent . Et quod nihil est tam
 populare : quodque magis ad honores et ad amplitudinem
 euehat : quam insignis et clara uirtus Regina prouinciarum
 Italia maximis animorum incendiis effluante ab senatu vene-
 tum Serenissimi illius domini plenissime uires suo labori
 atque humero impositae et comisse : quia hoc fortissimo domino ducem
 lem uicem atque locum optinente . Nihil aduersum aut asperum
 uerebantur . Eo quod in munere quantum alios fortitudine et
 gloria iam praedem uincere solitus erat iudicante successu tantum
 se ipsum exoptauit . Florentia quod excellentissima ciuitas antiqua
 nobilis / potens / diues / opum / studijsque asperam belli quonens tam
 uocauit : et imminentes libere ciuitati quales nostra uidit etas ca-
 lamitates afflagitauit dum pro suo imperio in columitate
 gloria ac libertate belligerauit a magnis uirtutibus et rebus
 gestis summo et praesentis augurio res suas prospere processuras
 principem ipsum sapientissimum et rerum summe praefecit . In
 quia delegata et suscepta administratione res omnis feliciter
 expedita suo nomini inmortalem laudem atque gloriam
 pepererunt . Sed dicendi modus est adhibendus : ut hac uita
 audiendi facilitate fama gloria / siue inchoate uirtutes / resque
 geste populares et promulgatae sunt quod non nimis ad lucem
 omnium exteriorum : quam ad suorum familiarium aures per-
 uenerunt : unde mirifica merita sua nullius obscure diu-
 tunitatis obliuio unquam obliterabit : sed dum uiuet christianum
 nomen de hoc fulgentissimo fidere omnes loquentur praedica-
 bunt et testabuntur et celo demissum fuisse principem tales
 commemorabunt : quo nesciant an quisquam eorum quos atque
 aut uiderint aut legerint gloriosius imperitiam quam igitur
 predicatione fulmen illud acuminis extollemus : quid in
 potestate et licentia tanta nunquam nisi ad benignitatem :

ad officium ad uirtutem accomodandum esse existimauit.
Eius quippe misericordie extant in alijs exempla satis rara
cum inopes homines ipsorum egestate intellecta nunquam a se
dimiserit necessarios destitutos. singulisque amemissimam eius
presenciam adire solitis paternae caritatis festiua illecebre
suauissimorumque sue maiestatis applausu omnem mercedem ade-
merit omnem semper solitudinem mitigauit: ita ut ad mira-
dam eius sapientiam pietatem modestiam utimini aliquid
nos qui sue maiestati seruimus amemus et ueneremur: atque
ita colamus quod sine satelite sine milite sine armis tanta multi-
tudo populorum et mortalium moderatur tractatur et re-
gitur. bone deus quanto sincero in principis cordis integritas
et ad immortalem deum quantae reuerentiae: quantae religio:
quantus timor: qui non apostata celsitudinem quotidie religiosi
patres obseruantur tam confirmate mentis ceptis pauissi-
mos confitentur. Postea quoniam a uisitacione sacrarum edum
saluatoris et iacobi ad regnum et ad patriam uenit post
moderatum exercituum salutis corporis indulgendum omne
eius uacuum tempus distribuit: ut uel cura sua grandis
imperij uel studio sacrarum litterarum aut legendis psalmis et
orationibus tradidatur: ita quod posterius ad quos tantarum uirtu-
tum fama defluerit nomen ipsius in eternum celebratum
quod facient nosque fuisse beatissimos qui hoc diuino principe
fuerunt. eumque nostris oculis tueri potuimus admirabili sue ma-
iustudinis et preconij declarabunt. eos igitur clarissimi
uiri italicae nobilitatis inuicissimae fidei. Gaudet secus quod
stelle celum hunc celebrem concessim atque locum ornatissi-
ma uestra presenciam illustratis in hac tanta amplissimorum
hominum abundissimarumque laudum multitudine pene obruti
mihi cogitationes uestras accomodate: ut eas que pro magni-
tudine rerum in hac temporis angustia explicari ante oculos
late nequeunt tacita uos ipsi cogitatione recensetis. occurrat
uobis longeuus a seculis repetendo potentissima gentis geniosa

deprauata et prona ad omne malum facinus natura: tum
 ut suam doctrinam et eloquentiam ostenderet: tum uero
 ut se uendicaret preceptorum uel predicatorum quondam suo spiritus.
 fimo animali laurenas Calle: quos et morum et uite turpitu-
 do fima consuetudine copullauit. quod cum resassem rei
 indignitate commotus monui cum pauas per epistolam: ne
 suam stulticiam uulgaret: et simul si perseveraret dixi eum
 non in puerum latitum. At ille aratione deuus furcibus
 tantum ab omni pudore alienus tantum ab officio adolescentis
 procul fuit: ut non solum non corrigeret errata: sed priorem
 culpam maiori flagitio cumularet. Itaque profiliuit atque percussit
 iterum in mea maledicta serpentina furcibus tamquam qui iam
 dudum uerus contra me nepharium concepisset. fertur in prius
 sic mordacitatis impetu quodam repentino congerereque uelut
 tum turbida atque insana tamquam rapidus montano flumine
 torrens deuehitur: ut me suis infusissimus uocibus tremeret:
 ut cenam nescio quam mendacis et impudiciam refer-
 tam bonus poeta confingeret. Credi dicit mihi timorem inuiti
 ac corona illa stercorea: quem quondam insipidum caput et
 pediculosos canes demenae insignibus obumbravit. opinatus
 est nobiliorem reddere adolescentiam suam: cum scribat se
 iugissimum⁹ etatis animum agere. hac sua fanatica infusa me-
 daci accusatione: qua in re nequam fallit eum sua opinio: no-
 bilitabitur a me pro meritis: qui non primum nec didici
 compescere simili mordacitate canes. Nihil autem a me dicit:
 ut me purgem a suis criminibus nam nihil facio adolescentis
 meritorij: nauseantis stomachi vomitiones: sed ut nouelli-
 ter sitis crapulam reficem infamem illam impudicam:
 ut eius nequam mendacium uanitas/improbitas pate-
 fiat. Exquirunt enim lateator ille puerus non nullas excu-
 sationes: ut iusta ratione motus contra me furere uideat!
 in quibus conuincam illum suis scriptis plane mentiri
 et falsis falsa addere in sui erroris defensionem. Scribit

in primis absq; ulla poesi poeta noster ceptans asellus
me nullis ab eo contumelijs prouocatum nullis inui
rijs lascessitum: sed semper q̄ntum in se fuit omni genere
laudis. honoris. predicationis honestatum iam pridem
sermone. nūc uero lris ita inuehere in ipm ita procurrere
ut psequi: clamare: exeuacare: exterminare uelle uidere
Magnum uerborū inanium agerem cumulaſti ſtultiffime
catamita: ut maximum mendaciorū turpitudinis.
dedecoris. p̄fidie. uanitatis. in te cumulum inſpicerem.
Ago tibi gratias q̄ ptem mee epistole recitaſti: quā qui legēt
in ea nequaquā p̄secutionem aut exeuacationem aut demq;
exterminationem ullā aduenerent: Sed te falſum falacē
uanum. mendacem. uerſum repperient: et tibi metipſi cōt
re inſcriptis tuis. Et p̄mum ut te omni pudore nudatū
amentēq; conuincam. Cide q̄ tibi conſtes fureſcer celeſte
q̄ te ipm reſellas q̄ te peſſimum conuictorem demōſtres:
q̄ falſas obcauſas te in caſſum latrare profitearis Nam ſi
male de me ſentire: prius loqui peſſime ſcribere. honori
detrabere. honeſtare hominem eſt: fateor me ate ulē
q̄ facultas tua tulceit egrege honeſtatum ſed ut planū
ſat: qua ueritate onequiſſime detractor accuſatio tuam
ratur: reſeruanda mihi eſt epistoſa tua impudentiſſima
tue prociuitatis conuicij demenae teſtis: qua laudas et
extollis Callani magiſtrum tuū me turpiter nominas:
turpius rephendis. Scribis in p̄mis: tu mihi es teſtis locu
pletiſſimus: cum eſſent oblata mihi ſuperiori anno libri pog
grami quanto deſiderio exarſerim ſiſcipiendi laurena
partes. Eſi mihi otium fuiſſet: certe feaſſem. Hic oſtēdit
p̄ſius nequiſſimus optimus ad mentandū Lanista quo
animo q̄ amico q̄ beniuolo: qua amicaa in me ante m̄a
epistoſam quam reſert: fureit: cum profiteatur ſe aduſarij
contra me partes ſi fuiſſet otium ſuapturū. Nunc uero eta
tis n̄re dedecus et artiſex impuritatis ardorem tuū tam

84
equum tam honestum tam religiosum nostra aqua resti-
guere uoluisti. neque otium obstitit ad detractionem: neque de
mandatum ut ais a pontifice munus. Nimis inani pompa
et uerborum apparatus more tui preceptoris preterque copulas
tuas te iactas cadauer fetidum et ad bestias proiciendum.
parum certe uideretur doctus pontifex: cum sit doctissimus.
si tibi a fello stulto impudenti calceoso sordido quicquam preter
laccinatum aut penoris custodiam demandaret. Non est
tua talis dicendi facultas: non tale ingenium doctrina
eruditio. eloquentia ut ab aliquo sit probanda: preter sectarum
furentissimam laurentianam. Scio quicquid tuo nomine pro-
fectum non tuum: sed alterius opus esse. & ineptissimum nescio
quid et semigreculum resonans auribus pontificis in ias: quod
quam probetur non est prout temporis disputatio. Sequens de-
inde in tua epistola quid mihi licuit: id feci. Cuiusmodi de
hac re sermo accidit apud doctos: Cerebris quoniam sermone non
poteram Laurentium excusari: tutatissimum. Sed hoc leuius. In-
genium enim adolescentis et grati officio functus es: mercedem
magistro tuo pro stulticia tibi impensa reddere: et ei
aut flosculum etatis tradideras etiam ingenium et linguarum
dicacem dedicare uoluisti. Illa uero magna et honorifica mee
laudis et honoris ante facta est commemoratio aus enim misereet
me conditionis tue populi. pudet sanctitatis tue qui cum
ante acta etate benedicendi laudem consecutus esses: eam
omnem in senectute amisti. Iam nunc et geminam in adamantem
confringe. Quid uirum doctum sincerum temperatum
quietum tibi denique amicis laescebas: omnes inuenire si-
miles tibi uis: non mirum facis. Est misecorum ut male-
uolentes sint. Magna est hec operis nequam et pudicæ cor-
ruptela de me laudationis significatio. Didisti ut opinor
asinus ab asino hoc laudandi genus. Nam sicut ille rogatus
calabris morfi domino suo gratulari se putabat: ita tu negasse
furasse asinino me honore hoc est conuitio et obprobrio ornare.

uoluisti conequam et infulse pedagogule pudeat te scelestis-
simam pusionem etatis tue turpissime cum fumo dedecore
inter omnia probra exacte: pudeat flagrantissimorum mors
turpis uite et ad omnem neptaculz questum parate: q̄
in publico meritorij corporis questu diutius uersata est:
pudeat stulticie garrulitatis infamie: pudeat turpissimi
uicij q̄ te magis quam ulla doctrina famosum fecit Senectu-
tem ego meam ita ad hanc diem produxi ut omni pudo-
re honestetur omni careat dedecore: ut nulli sit mea laus
impudencie ut semper fumo inhonore et dignitate fuerim:
ut semper incensum cum laude uiueam: et omnium pontificu
omniumq; romanam ciuiam sequentium preter infanum
laurentiu tuum cuius inimicia potior q̄ amicia hñda
est: fuerim beniuolentiam consecutus: ut nec florentissia
pria sua sponte ad dignitatem uebis preapnam absentem
uocaret. Tu uero uertus ad quos honores ad que: nisi fe-
dissime seruitutis statum: ad quem nisi turpissime mere-
triciis honorem: ad quam nisi obscene uite dignitatem: ad
quod nisi stulticie culmen prouexit: quem impudens co-
mendauit: questus corporis fedissimus nobillem fecit: cu
uite turpitudine quorundaz maiorum beniuolentia cohaerit.
saceres intusorum uicioru nodore et ceno uilissime lateuiale
nisi eorum quibus corpus tamq̄ latinas ad christi patro-
anum a confidentia spūs ad uersaniam submistrasset. Tu
etate adolescens nequitia senex qualis sis quam multa ex-
timandus mores improbi uita flagrans corrupta turpis
consuetudo lingua maledicta scripta plena dedecore satis opte
demonstrant. Adias superiorem alia non minora tue lau-
dis et erga me beniuolencie q̄ predicat expressa uestigia in-
quis. n. in hac tanta doctissimorum uiuorum copia omnes
laurentium admirentur: hunc unum laudant: hunc
extollunt hunc omni ratione ac predicatione dignu existi-
mant contra pogum accusant damnant detestantur.

85
queruntur dolent Ab illo nihil falsius nihil amenius nihil
opiosius dici potest: huius libris nihil sedius nihil ineptius
nihil perturbatius esse dicunt. Illi plausus maximi con-
gratulatory honorifica signa laudis glorie admirationis per
multa ab omnibus doctis impetrantur: hunc uero flocci omnes
faciunt contempnunt perdidisse operam omnem atque oleum predicant.
Denique ut breui complectar omnium iudicia: adice ego
stultorum opus laurentij omnium admiratione et beni-
uolentia in celo est: Scriptis poggij nihil unquam fuit infamius
nihil turpius nihil denique omnibus generibus ordinibus
etatibus offensius. Et post paululum ceterata laurentij calce
laudatione: poggijus ais ueluti triumphatus relinquitur
ut exorsus et enervatus iacet ut exquamatus et exdorsatus piscis
uxo palpitat. Et deinde quid princeps noster inquit? Nonne
honorificentissima sententia in laurentium tulit: dici non
potest plena manu quam ingenuam quam ornate laudes eius iustitia
fustulit: hic est honor egregius: hec laus hec predicatio de
me habita ab sceleratissimo pusione: hac dignitate me coho-
nestauit laureatus lucanus asaselus Hic ostenditur singula
cis eius in me beniuolentia: hoc est maximum sue amicitiae
ame disolute ut ait argumentum. Sed uelim scire abste-
in mundissime exolete et potius pedagogice Ubi sit ista tanta
doctissimorum uirorum quam laudas in laurentij laudibus
occupatam: At tu uesana bestia neminem nominas propter
prinapem tuum sub cuius scuto nequaquam potes latere. Noui
ego omnes non solum qui bonome: sed qui in Italia sunt doctos
uiros: qui de ingenijs: de doctrina: de eloquentia ueram
sententiam ferre possunt: qui si redaequeerent equo animo
ferrem eorum monita et reprehensiones: ac hi longe absunt
a tua consuetudine quam minime delectantur. Quis enim
plane disperet aut tibi par moribus adolescentis impuri
contaminari peccatiosi malis moribus uita deteriori nisi
inuitus consuetudine uteretur. Dic oro te eorum aliquem

qui laurentium ammirarentur: me contemnāt. Scio enim
nullum doctum et bonis artibus eruditum uirū bonome
ēē cum tua improbitas et turpitudine notior sit quam putes
sed dicere nūfant. Scio inquam nullum doctum et bonis
artibus eruditum uirum bonome ēē cum tua improbitas
et turpitudine notior sit q̄ putes: sed dicere nūfant. Scio iq̄
nullum p̄obum doctum ^{et} bonis artibus eruditum. uirū
in ea ēē ciuitate: qui me non diligat te oderit de me
non bene sentiat de te pessime opinetur et loquatur: qui
me non laude dignum te omni exortatione dignissimū
iudicet: qui mea scripta non comendet: tua ut insulsi
atq; infantis pedagoguli uerba spernetur. q̄ autem p̄nci-
pem tuum nominas et aras ut tui iudicij testem. Si caedi-
nalem intelligis facis nequiter et puerse qui nimis domestic
de eoloquaris. qui uirū omni laude prestantem nomines
in tam spurca epistola cui tam fallax iudiciū ascribas. Quid
enim opus fuit ignauia p̄ncis tui testimonio p̄ncis uti. An
uereraris ne crederetur uerbis tanti poete: nisi illius additis
auctoritatem. Num dubitabas ne tue insane dicantati fides
haberetur nisi tuam nequiciam et mendacem sententiam
sumi illius ueri auctoritate confirmares: q̄ existimo te
hac laude p̄ncis plane mentiri. Scio ego bonos uiros
raro malos: laudare solere: rarius uero a malis bonos lau-
dari consuetum. Est tñ cuiusq; iudicium liberum ut q̄ uellet
sentiat et laetur et ut laudandi et detrahendi habeat fa-
cultatem. Inuentus est quondam qui dionysium pessimum
Sicilie tyrannum laudaret: platonem uero uituperaret q̄ns
ab omnibus uir sanctissimus haberetur: neq; tñ aut laus
aliqua dionysium secuta est ex illius descriptione aut ulla uitu-
peratio adhefit platoni. Sed uellim scire qui sunt doctissimi
ueri tue sententiae comprobatores ex quo ordine: ex q̄ digni-
tate: ut sciamus quantum sit eis credendum tu unus ex illis
ēē non potes cuius iudicium corruptius est q̄ egrotantis gustus.

76
cui omnia ualitudini aduersa placent. Tu egrotus uel stulto
potius simulis neque de leui neque de eloquentia neque de ulla doctria
sententiam ueram ferres: Cui ut aiunt mel discerneres ab
aceto Nam quod me eneruam et exossem appellas iam efficiam
ut intelligas mihi et os sapere et nervos: non tamen eos cuius
modi palpare consueueris. Pretereo multa arte male dicta
que prioribus adiungis ut fugiam legentium satietatem: hec
solum retuli non ut aliquid extimarem fetentis exoleti et
iactabundi nebulonis uerba insulsa: sed ut plane uideas te
stultissimum nequissimum perulantissimum mendacissi-
mum esse qui in accusationis tue probemio in excusationem
manifesti criminis et errati tui scripseris: me nullis tuis
contumelijs prouocatum: nullis lasterfitum iniurijs: sed
semper arte omni genere laudis honoris predicationis ho-
nestatum in te inuehere et acerrimis moribus dilacerare ac
profundere et te de me bene meritum maledicendi arte infecta
et quantum rerum testimonium in testem afers epistolam
meam: ne cui dubium sit te palam mentiri et mendacioris
ac temeritatis artificium arte esse de promptum. Nam tua opta-
oluctose procelle multis mensibus antea scripta est quam ego me
am ad te misi. Recognosce uesana ac furens belua si quis est
in te sani hominis sensus: utcum mea epistola te persequatur
et exterminet ut mendacissimis scribis insolens et exolate
an uerum professate moneat errati tui: dixi primum dele-
ctari te laudibus ualleis: nulla in hac amelefis es: uerum
enim et quid tute ipse faceris protuli: necesse tamen est ut eius
laudes libenter audias in quo laudando es preter modum profusis-
simus. Dixi tibi insuper portento amicaque esse: quid ueris-
simum et tu ingenue concedis: neque id preter consuetudinem
uidetur. Samus enim stultum insipientem: scelestum facino-
roso insanum demente: furvum maledico: lastium paula te
mendarem falan et menaentem delectari solere. quia in sen-
tentia si te deprehensum uides culpa tua est qui ab adolescentia

hesisti in dori uiciorum stultissim preceptoris. Monui q̄ te ad
comprimendam stulticiam scribendi in quam mihi uidebare
prolapsus studio defendendi hominis tui amantissimi: neq̄
hoc non sanum consilium fuit si nō homini penitus insano
datum ēēt. Dixi reliqua que tu ipse refers in quibus nulla
excruciatio aut dilaniatio uersatur sed summa modestia ult̄
quam deceat insaniam impudentiaz temeritatez iactantia
insulsiissimi ganeonis. Extollis multis uirtutibus Calla-
cium iam non modeste fero tibi militie illius tuendas
partes suscepisse cuius in castris pudiciā pdidisti. Laudet
uos inuicem q̄ntum libet aliorum q̄ uestre nepharie detes-
tandeq̄ factionis de tua ac illius facinorosa uita/moribz
litteris integrum iudicium erit. Non enim plebecula cuius
cumores captas non stulti quorum patrocino tamq̄ canicula
ad hostium dñi latens lateas non indocti quorum iudicio
te comendas. Non improbi pditi nepharii inter quos p̄na
patum tenes non p̄ncipes quorum sententiae magis aliq̄no
ferende q̄m probande sunt sed uiri docti graues euiditi
prudentes maturi de nobis absq̄ ulla inuidia iudicabūt.
Ad hos tuam uitam scripta mores improbitatem lasciuiaq̄
maledicta iudicanda eicio. Ame quidem tua conuicia
tanti sunt quanti sunt uerba conuiciatoris inquinatissi-
mi dicubulq̄ nebulonis omni digni suplicio excimāda. Hū
enim in ee uoces tue prophane tam ad iurgia et contume-
liam p̄mpte distare uidentur a sonitibus peditantis aselli
quos saltando eugendoq̄ edoce consueuit. Cur inquiet
forsam aliquis non eius conuicia contempsisti? Nihil de me
sum locutus quo me p̄uigem acriminibus tuis tuam imp-
bitatem stulticiam mendacia nota ēē uolui. Simul ut
ostendam me non ita exossum ut nepharius pusio existi-
mare uideretur. Post multa que mihi obis uisisti me tabulla
in orōne tua: quam ut rem dignam laude diuulgasti et
illud addidisti me rome in regia pontificis maximi spectatibz

clarissimis uiris atq; adeo omni curia presente in te impetuz
fecisse atq; ate p'stantum extorquere uoluisse: et id p'rimu
diffute uel potius fuisse n'c amice signum fuisse. O di
boni quanta scelerum est consuetudo que diutius latere nō
possunt. Desunt tibi uera crimina ad accusanduz et necesse
fuit falsam aliquam sedem mendacis exquisisse. Sed odemēs
fuerunt q'uo ea scribere audes in quibus plane mentiris.
Nunc demum uideo tibi lauream poeticam ad fingenda cri
mina admodum profuisse. Magna uis est profecto ueritatis
que latet aliquo improbo fallacis sub obscura diutius tñ
nequit latere et libet sepius multi sit in uolucis oppressi:
emerge tñ aliquo scaturiens et in publicum etiam nobis i'uitis
prodit o petularis lateunale o mosticum herculea claua dig'
non erubescas furifer omni pudore uacuis Non enim pudor
ullus ēē potest in corpore ad omnium libidines prostituto: sed
non saltem tremor aut timor aliquis cohibuit mendacem
mentem furacem animum ad tam manifestum mēdatuz
confingendum o in mundū stes qui huius recognosce. recognosce
in q' mēcam mendax exolete furtum ate commissum et me offi
ci si potes accusa. oblitus eram et furti et celeris tui audax et
impudens scortū abierat e memoria turpe scelus ate parratū
Non enim tantum otium mihi est arcibus meis ut terentia:
nus ille chremes ait: ut aliena curam que nihil ad me attinet.
Sed tu cautus et prudens ut intus uirtutibus enumerādis
mihi materiam supeditares ea refricasti quorum omnino
fueram oblitus: ut omnes inteligerent quibus primicijs
uirtutum tue adolescentie reueris fundamenta Iohannes de
savo ferato amicus meus contribulis tuis Eugenij pontifi
cis tempore ut opinor ad me scripsit scribi olim cum domi pue
culus cēs p'stantū suū legendo muto dedisse non ut illius
fur cēs: sed ut ex eo doctrinam aliquam haurire At tu doctrinā
omnem in furtum nequissimum contulisti: et eum qui
liberum suum tue fidei concediderat p' sumam fraudē elusisti.

fidemq; datam abnegasti. Nunquid a prisciano preperas
rem creditam falso esse subripiendam. Nunquid inde di-
diceras tuam adolescentiam hoc furti celere nobilitanda;
Iam cognosco laureolam illam folijs stercore inquinata
te eum reddidisse qui uir malus/orator peior/poeta
pessimus imprudens furcunculius uidereris. Quis unq;
a deo insignis stulticie fuit: qui rem turpissimam iam
obliuione sepultam in suam ignominiam atq; infamiam
referret: ut suum scelus suam perfidiam suam impudenciam
detegetet animaduerte perfide pusio turpitudinem tuam
et quia sis dignus laude considera. Rogauit me peripistolas
Iohanes ut te hortarer: ut sibi restitueres priscianum quem
amplius quadrennum per inuiriā tenebas: id tibi si per-
derem mea se opera illum: recuperaturum professus est. Ego
de te quem antea non uideram. quidem nescio quem obiecti
pusiunculi. Non dum enim mihi aut alicui docto aut
probo homini notus eras cum in pallacio eum pontificis pri-
uatus: Cui te conuenire Iohannis exposui: rogauit ut boni
adolescentis officio fingereris. Suasi librum restituendum
esse pro tempore expaluisi paulum titubansq; uerbis inerte
et ambagem furto querentibus non negasti eum librum
tibi creditum fuisse: sed uelle te de ea re ad priorem referre: pau-
as post diebus me compellans aus apertum tibi rescriptum nescio
quas pecunias aperte Iohannis esse debitas propterea librum ne
restitueres. Rescribo hec Iohani. Ille uero per sancte leges iureat nihil
tuo prius a se aut apertente debere: confictam esse fatellam huius
modi ad habendum librum. Denique tecum loquor diuq; pri-
us pererat Iohanes: addensq; tuus honor et fides postulare uide-
batur: monui ne amicum falleres: boni uiri esse rem sue
fidei creditam restituere: si quid patri deberetur iure agere
oportere. tu elato capite cohortatione mea offensus ac tanti
uerba mea quanti fidem tuam faciens abisti causa furti in
parentem reiecta. Deum testor neq; antea neq; postea te ai-

28
me fuisse locutum. Nam cum te perstantem in p̄fidiā uidi et
tam confidenter amicum fallere deploratum ingenium existi
maui et malis moribus imbutum hic est ille impetus immens
quem inter me arguis fecisse hic est ceteris clarissimorum uiroꝝ
quem falso constringis ad contegendum tuū maxima dere
ac periculosa apud aliquē immanē tyrannum ac non apud
abiectum contemptumq; pusillum acturus eēz ut
magno foret opus impetu: ut ceteris clarissimorum uiroꝝ
aduocandus eēt et tota romana cūera exatanda debebas ad
dere me cum lictoribus aduenisse ut te tamq̃ furti reū cōp
henderem: non enim alio nomine appellari pot. nā si furtū
est ut prudentes uolunt rei aliene domino inuito cōtēctio
hoc tuum facinus indignum non solum furtū sed lateo
num dici pot: neq; tñ ab inuito sed veniente reclamante
reposito accusante domino subreptum. Qz uero ais signū
amiciae nre illud non dissipte sed fuisse fuisse: quam tu fassa:
que nunquam in ita fuerit duas amicaam penitus ignoro:
Nunquam enim ne diu amicus sed ne uel parum quide
notus mihi fuisti tecum nisi his p̄sidiis cedendi cā sum locu
tus. Statim enim cum te aspexi tam i eo furti impudente
nescio quod portentum insanū subinuidum iactabūdu
uisis sum uidere incedebas enim facie pallidula capillis
passis hircum olentibus: elata fronte pectore porrecto habitu
subreisti: ut ipō aspectu elatione iactantiam fastidium
inuidiam pomulam quandā demenae similem pre te ferre
uidereris. Quod uero superioribus est impudentius ais in
eadem cenosa oratione huiusmodi re fecta mendatis fuisse
me iam pridem in p̄m tuum dum p̄tore esset Tulenti de barba
tuo pessime rabula o corpus sceleribus fetens et ad omnem tur
pitudinem uulgatum: Lutatenta laurea foliis maradis ni
dore pessimo mentem tuam ad constringenda mendacia exortau
Agas impatori gratias impentes h̄ qui tue insanie debeat
di fugendiq; licentiam subministras pro p̄fidiis mendatis

inane pectus refecit locutus sum olim cum patre tuo huius
cum illac iter facerem postulans ut quendam mulionem ab
iniuria prohiberet: quod ille quia iusta petebam benignè respo-
dit se effecturum cum eam redisset: egi cum pontifice
quia pector magis nescio cui lucello quod iusticie deditus erat
pro illius liberatione: quo tempore patris tui liris mihi signi-
ficavit se mihi in eo quod rogaram obsecratum. Tu parasitaste in-
munde uesania plenus mente furis animo debacharis corpe
phanaticus oleo erubescere fueras: librorum expilator mendacior
contextor bonorum detractor rabula infantissime mendandi
artem pro boni iuri officio suscepisse: tu tibi mendacis que
aduersum me confingis famam et gloriam queris aselle pe-
diculose: tu te ex mea infamia putas etatis commendatione
consecuturum dabo operam ut non fallacibus: sed ueris laudi-
bus exornetur: ut me satis offatum squamosumque cognoscas:
quamquam fatebor enim ne uosior in te satis Calla tuus fuit
quem tu tamē enee uen breui tempore pueris consuetudine
reddidisti. Et tibi et laudis ac fame tuende curam esse di-
cas iactator inanissime: que aut tua fama aut laus est: qui
etiam parentibus es et domesticis ignotus. Credo te Cycero-
nis gloriam demosthenis laudem: Ciceronii famam: honorem
Titi liui affectum od edecus tui nominis sempiternum
Tu si tibi ulla uirtutis. quam ab inente ab adolescentia tunc casti
aut laudis aliam quam semper contempsisti cura fuisset
tot te uicis totque flagitiis tot scelerebus inquinasses: quis ulla
preceptorem tuum stulticia inuidia detrahendi ac male
dicendi exortatio pessime agendi licentia superasti: quem
dum tu ex uis et sua flagitia tegere te ipsum omni pudoris
atque honestatis ueste spoliatum reddidisti imitatus mulier
culam quandam: que cum foris de improviso nudo capite
exisset dum caput indumentis a posteriori parte sumptis
tegere uoluit culum detexit longam ac mendaciorum
uerborum turpem seriem contra me comentus es: ut

non frustra laurentij discipulus fuisse uidearis: ut postea qm
 bonus ignotus es: te scelestum rabulam furem pomicem pe-
 diculum ferentem cunicem omnibus ostentarem. Et tu nepha-
 rie pusio tibi fame curam ee dicas: Risi profecto cu laurea tua
 laudes complecteris longo in silsoq sermone in pma illa tua
 uomita mercenaria: ut illi cui corpus infame psummum
 dedecus subdidisti etiam mente atq animum turpissimo ob-
 sequio abducares uisus es mihi in hac tua inani uerborum
 magniloquentia unisex psonatis illis qui alieno ornatu in
 scenam prodire solent. Turari uul infamis exoletus famas
 suam laudem et gloriam magnificat iam uobis uirgilius
 alter ex illis putridis lauri folijs taq mures ex putredine
 solent exortus est qui gloria ipm uocat homerum et in Gue-
 giliis nomē surrepat. Quis crederet huio asello pbeo spiri-
 tu uesano tante cure laudem et gloriam ee ut omnia agat
 que spectent ad ignominiaz et infamia addipiscendaz.
 Que uero gloria esse in infam exoleto mercenario cada-
 ue uitiorum pessima offiana: At forsam laurea illa pre-
 abus et importunitate alteriusq intercessione parata aliquid
 laudis infano capiti affere potest: An illam dicunt nudore
 effam carnis olem mures una cum cerebro coeossisse.
 Quia autem intefamam dicimus ee in fausto genio ma-
 lis moribus inuidia natura proflagata ad omē scelus uita-
 natum olatruncule detestande tu amescribere audes te
 psumum scelus lacerari uexari oppmi: Hec aliorum
 opera extiterunt: qui tuum corpusculum ad omnem
 turpitudinem promptum uexarunt atq oppresserunt.
 Mea uero scripta in quo te non solum non lacerarunt: sed
 cuiusq paulo equi iudias mentem offendere potuissent.
 Non fuisti solum laurentij defensor et amicus sed meractu
 satur detractor oppugnatore hostis acerrimus: neq ego
 in te sum inuectus. pluribus n. uerbis alia dicendi copia
 alia tui oppugnandi ratione usus eem. Sed te monui

ut non tam protervum tam improbum tam mendacem tam
stultum te prebere. At tu e. uestigio quid iam antea partu
erit animus peperisti / euomisti: operas obiectissima tãq̃
canis & aplam indigestam et cum uera deessent crimina
laureole tue abfingendum auxilium implorasti. profun
disti in me uerborum turpitudinem iam antea meditata
non que me laderet: sed lateuntium impudentissimi ac uulsi
fimi scorti mores iutam animum. instituta representaret
Reote sane in re conuenit p̃clara socratis sententia. qui cum
audisset quendam se maledictis incesse ait bene illi loqui
non didisti sed non sum ego primus nephariorum inuidia
a conuicio laesissus. Non nec primum uetus insectatores
atq; emulos habet antiquum est hoc uicium: ut boni amari
sapientes a stultis / casti a peruersis / modesti a turpibus infidias
et maledicta pateerentur. Socrates apollinis iudicio uir sa
pientissimus iudicatus: multorum conuicia et contumelias
passus est. Adeoq; emulancium obtreectatio potuit ut ab im
quis uiciabus damnaretur. Plato atq; aristoteles emulos
habuerunt. Marcum cicero nem multi calupniati sunt neq;
eius summa eloquentia et uetus maluolorum effugit dica
tatem. Virgilium q̃ carmen apluribus est improbatu
Terentij prologi nil aliud agunt nisi ut eorum respondeat
maledictis quorum conuicio laesebatur. Vir sanctissimus
ac doctissimus beatus Hieronimus semp in fuorũ operum
prohemis detractationibus respondere uacatus est at om̃z
uetus et sapientia eloquentiam detractorum inuidorũ
dicacitatem et maluolentiam superauit cum in luce uersetur
clarissima alij cum suis uicijs intenebris et in umbra mortis
atq; in obscuro sepulti iacent. Nunquam uetus conuilatione
cauit et inuidia malicie / nullus unq̃ inuidit neq; det̃xit
improbos. Quanti ame sis imunde in stercore fedissimi ui
cijs uoluntate fieri existimas uoces tuas: quo ad me uero
attinet / id tibi respondebo quod socratem legi respondisse. Naz

cum illum quispiam tui similis uerbis petulans lacerasset. Dicit
 quidam. Nonne ille tibi maledixit: non inquit. mihi enim
 ista non assunt. Aristoteles quoque cum audisset maledictis
 se a quodam laceratum, absentem etiam uerberet inquit alii
 preterea qui meum prola coniecerat dicenti Num satis te
 obtuli. Non tibi animum incendit ait: Idem ame tibi
 de tuis contumeliis et conuiuiis fit responsum. Saepe iacula
 quedam leuia et minime acuta debili contorta manu me
 emissa: sed longo interuallo ad me minime pueniunt.

Quid enim eximande sunt eius contumelie: an corporis
 questus plus contulit: quam doctrina: cuius etatis dedecus tanta
 dementia concessit ut non credas tua flagitia pessime posito
 nota esse: Atrienfes cum prioris tum presentis etatis tue dedecora
 latere. Saepe quid tibi animum prebeat ad obloquendum. Saepe
 cito ablaturos annos hanc tantam insanientis arroganti-
 et barba rescenti mihi crede decreet audacia. Aperiens si fuit
 opus loquari: qua tua stultitia uel potius confidentia tam sor-
 dide contra me scripsisti: excruciam hanc tuam manem iactan-
 tiam tumoremque beluinum: adeo ut intelligas aliud in ar-
 bitrio muliericillam lascauiam et iactabundam aliud in acie
 uirum esse. Tu more canis Atrienfis qui in perfidio domini
 confidit in preliis alterius fretus uiribus cum omnibus tuis
 copiis descendit reserasti lingua dolosa unico mercato amantem
 taceum domesticæ turpitudinis ac uulgate improbitatis: et
 ut pauperum tenui censu paruula impensa enactuant bur-
 sam suam. sic tu homo leuissime ad premium conuersum o-
 tuo apparatu omnibus uiribus effusis bellum impium mo-
 uisti. Exposuisti unico edicto arcam in munde tue suppe-
 lectilis euomisti crapulam ex crudelitate stomachi diuiciis
 cetentam ad purgandum cerebrum insana pro elleboro us-
 Dixisti me furere: debere dari uexare te lactare persequi ar-
 gumentum horum uerborum fumens ex mea epistola que
 humanissima fuit. Quid nec inquires fetida pecus cum legeris

hec in tuam laudem scripta et quidem q̄ antea copiosius:
ad que uerba confugies: quid finges amplius: noua nempe
uocabula exquiras oportet: ut aliquid addas superioribus. no
uellam dicendi artem mediteris licet / aut laurencij uel alij
auxilia implores Ego paulo q̄ tu falsior non educta meas
omnes in primam aciem copias / multa mihi aduectus te
et in secundo et in tertio si fuerit opus prelio reseruauit. Inq̄b;
firmioribus utar prefidys neq; cuiusq; neque principis uel
pruati auctoritatem perhorrestam. non utar uerba in amib;
sed exemplis: non argumentis dubijs sed testibus firmissimis
res agetur Non opinione: sed certis criminibus ac flagitiosis-
simum spurcissimum inquinatissimum eē conuinctam. Quō
me in uerbis laanjs corripuisti: ostendisti te uere laurencij disci-
pulum semper de uerbulis insulissime disputantis non contē-
dam tecum pedagogulo insulso / inepto / garrulente conuictatore
tibi enim obprobrio: si cum exoletis lateunculo / infami turpi
flagitioso / sine pudore sine naso similibus disputaturunculis cer-
tarem: quas ego cæteris doctioribus relinquo iudicandas Redu-
sam stulticiam ame dictum culpasti. Et clausam dici oportuiss-
se ais. Ego id dixi quod facbas te esse facturum. Nam si te
monuissē ut indusam stulticiam teneres: tu meo consilio mi-
nime paruisses: id ergo uerbum protuli in quo mihi magis
eēs optemperaturus. Id ego uolui ut tuam demenciam ac stulti-
ciam populaees in quo tu mihi optime morem gefisti Sed q̄
tu me reprehendis insane fuit p̄fatio: dictaui subito epistolaz
cum plures adessent / non scripsi aut scribentis erratum in me
conoceris demens rabula. Sed hec parui dico Nam q̄ scribis te
uigessimum etatis annum agere: nulla mihi tuę etatis uel
improbis curae est. Ad eam illi animi aduertant in ea
se speculentur quorum libidini etatem flagitiosissimam adduxisti.
Coluisti ut opinor cum etate adolescentem te dicerem ostendere
quam esses uiciss pessimus uicinator existimasti ea eōne hominē
summam tuam eloquentiam miraturos sed magis opera mea

illustres fies q̄ tua turpi ditacitate alij adoleſcentiam ſuam aliq̄
 uirtutis comendatione predicari queunt: tu tuam inſignem fla-
 gicio maculaſti. Alij probitate aliqua uiam ſibi muniunt ad
 honores: tu illam p̄ſide puſio p̄ artem meretriciam munuiſti.
 Ceteri aliquem ſibi gradum procurant ad gloriam comparandoz:
 tu tibi ſummam infamiam turpi flagicio queſtuq̄ corporis ne-
 phario preparaſti. Allij dando et largiendo ſibi amicos parant:
 tu ſine nequiſſime capiendo ſundozq̄ tibi ex amico inimicum
 redidiſti: neq̄ pluris amicitiam honorem et laudem feaſti
 q̄m corpus feceris impudicum. Ita eſt proſecto Non poſſunt ab
 infamia p̄cepti mores cumq̄ annis areoloreati ſancti opera aboleri
 necceſe eſt ut uerba ſint animi interuicia: ut lingua ſit mētis
 interpres quid te adegit ſutilis aſcle ut contra me inani inſulſaq̄
 tua loq̄tate deſpices: niſi andamati ingenij deſperatio et opti-
 me ueſtigia expreſſa demencie. Quoniam uero lauree dignitate
 ſultus adeo nobis inſolens euafiſti exiſtimans tuum nomen
 late p̄ omnes gentes uulgarum eē: neq̄quam omnino ceras di-
 uulgata eſt proſecto tua inſania inter multos: qui tibi ſulti-
 ae ignorantie temeritatis impudentie palmam tradunt. Quid
 tibi negotij eſt inſulſa belua cum laurea corona: Cuium q̄ poeta
 eſ illa eſt tibi tradita: an quod orator: an q̄ neuter. p̄mum ora-
 tores nulla corona donabatur. Si poetam te dicis. Gelim ſcire
 quid genus poeſis uſurpes: non herorum opinor. Nullum enim
 uerſum uel inſulſum adhuc edidiſti: neq̄ tragedum aut come-
 dum aut licum de repente laureole beneficio te factum dicere
 audebis cum nullum ex eius modi poetis uideamus adhuc
 te legiſſe. Scio quid ages. Satirum te eē profiteberis p̄pter hanc
 tuam preclaram orationem. Sed alia corona capiti tuo ea grā
 imponetur. Circundabimur illud pelle ferentis hirci qui uer-
 bis et moribus tuis ſit precapue acomodatus. Sed qua oro te
 ex cauſa lauream aſumpſiſti. uxo latinas literas doctus īmū-
 diſſime cathamita. Nunquid quempiam in uerſū certamē
 aliquo ſuperaſti. Nihil minus. Nos enim ſunt antiquis ut

in certamine uersuum corona daretur. Numquid ego uictor
in aliqua contentionē caeminum euasisti? ne id quidem
dices: quamuis sis impudentissimus. Que igitur ratio
hominem latine lingue ignarum poesis indoctum: eloquē-
cie inscium ad laureandum te uel ad laurandum poaus mo-
uit? Existimo cum capiti pediculofo coronam imponeret im-
pator uenisse in montem illoium uersuum: quibus uirgilis
insua utitur priapea. Ne rude lignum uilicis dolauit et
dixit mihi tu priapus esto. Eo pacto cum doctus am rudis
ēēs iudicium ille ferere non posset: dixisse puto Nicolae pūte
et stulticia pūte poeta esto. Ut uero priapo conangit si uersu
oracy forsam legisti olim teumais exaim fialnuis inutile lignū
Cum faber incertus: Scampnū faceret ne priapum: Maluit
ēē deum: deus inde ego ita tibi accidisse pūcaudubio putādū
est: cum ēēs teumais quierneus ad nullum nisi ignis usum
utilis e uestigio poetam te ex stulto tamq̃ priapum ex ligno iūth
euasisse. At inquires laurea sum potitus: non doctrine que in
te nulla erat: sed impudentie que fuit in te nulla erat. maxia
psonata illa insignia data sunt Nunquid parua tua hec demē-
tia censenda est qui id cogitaueris appeteris que fieris omni fas-
tidio et importunitate eflagitaueris q̃ demencie potius signa
imiteret q̃ doctrine sed que est quēso poesis tua: ubi inuēta:
ubi porta: quo studio: quo usu: quo exeat: quibus uersibz
quesita. Quod autem tuum certamen fuit? exolctorum ne:
am pediculorum: am mustarum: am pulicum: que tibi
ingilandi materiam subministrarunt. Quid autē oro te lin-
gua maledicta de corona illa fiet: quo in faceario: quo in tēplo
eam collocabimus ad ignominiam tue impudentie sempit-
nam circumdabis eam si m̃ credes pro sibligaculo aselli cau-
de quo abaliste ligno non offendantur posteriora tu simihmi
animalis. Ita facies si noui prudentiam tuam ut ceptibus
stercoreq̃ eius pro arabias odoribus uati nouello sacra fiat:
q̃mquam si recte sapiēs ad parnasum montem proficiāscens

musarum patroanio nouellam procurebis lauream reiecta
 illa quam tanto dedecore postulasti. Sed idem tibi con-
 tulit corona illa p summum dedecus recepta quod olim asse-
 cutus est pontificibus heradides qui fame patriam preme-
 re quesito ab apoline remedio theoros pythiamq corripuit
 ut dicerent famam cessaturam / si heradidem uiuum antea
 corona honorassent: siq; ut heroem colerent: quid cum i
 theateo fecissent ille in insaniam est conuersus / hoc idem t
 accidisse uidemus cuius caput sanatum reddens laurea me-
 tem debilitauit: inq; insaniam conuertit: tuusq; uicis pbiuit
 auctoramentum. Quid enim illa tibi contulit preter demen-
 tiam infamiam et omnium gentium derisionem: Nunq d
 tu ex ea doctrina aliqua actus es? Non audebis id proloqui.
 Nu uirtutem ullam inte congescit: at peior q; eras antea et sce-
 lestior euasisti. Nu saltem gloriolam aliquam: at tu ex ea ta
 petulanti improbaq; postulatione / temerarij / audacis / psumptuo-
 si / arrogantis nomis contraxisti. Quid igitur te impulit sce-
 lestissimum pusionem ad extorquendam ab indocto / inuito / re-
 pugnanter omni importunitate lauream: nisi ut operam tua
 meritoriam carius uendicares abi in malam ceuicem uel lingui-
 se et cum eius similibus discere loqui parte uerborum turpitu-
 dini: quamuis sis turpissimus / abstine ab honorum uirorum
 detractone q;uis sis bonorum omnium hostis. Dedisce tui p-
 ceptoris scienciam ate pceptam: cum te nepharium / infidus
 impurum / maledicum reddiderit ac mendacem ego tuam
 magistri tui scilicet omnis ure / pfidiam / amicitiam / sceleratuz
 confectum ac noticiam penitus recuso. Sio bonos amalis non
 solere laudari: nullamq; probis uiris et honestis cum nepharijs
 ac sceleratis ee animi conuictionem. Non enim una laus et
 ignominia uicium et uirtus: honestas et turpe cohabitare pos-
 sunt. Mibi ate laudari sume foret turpitudini Antisthenes cu
 aliquo amalis laudaretur. Magna inquit iniquitate crucior: ne
 forsam mali quippiam fecerim. Nil enim nisi dedecus in se

continet sceleratorum laudatio. Tam turpe fit tibi Seneca inquit
laudari atuepibus q̄ eē turpem. Malo in me maledictam linguam
exerceas q̄m ab infami corpore ateterrimo monstro aclestro latrū-
culo in me lausulla p̄feratur. Nam que uera laus ab eo qui sit in-
turpissimo questu corporis uersatus meritorio exercatio infamis
latrunculus prodire potest. Necesse est enim cum sis om̄i uicio dedecore
scelere profligatissimus nihil atam detestanda mente nisi sedum
turpe maledicum flagitiosum profasatur. Ceteri quidem proū-
bio Gas uini quo primum refectum est diutius odorem solet ser-
uare. Respondi infilissime falsissimeq; tue accusationi longiori
q̄ uellem sermone: sed breuius quam tua indignitas postularet.
Primum in eo quo me dias ut tue maledicentia aliquam iustā
causam p̄feras atē omni ḡne honoris laudis: predicationis
fuisse obonestatum conuicio ex tuis leīs ad baptistam ante
meam epistolam quam ita acriter accusas: scriptis planissime me-
tiri: q̄m in ea tanq̄m rabidus canis expositus atq; infamis
adolescens lateas. Dixi nulla in re uiolatam fuisse amē am-
iciam nēam: quippe cum nulla nedum amicitia: sed ne uel par-
ua quidem consuetudo mihi unq̄ fuerit tecum infami turpi
prostitutoq; exoleto. Confutavi temeritatem tuam intuendo
fuerum atē commissum cum te honesti officij accusasses q̄ te boeta-
tus sim absq; ullo ut somnias impetu: neq; p̄ntē ut nequiter
fingis curia romanam: sed te solum ad p̄santium quem inique
obtuleras restituendum. Ostendi mihi cum patre tuo nullā
fuisse ut stulte gareis uel paruulam uerborum concertationē
pallam fca epistolam ad te uexa meam qua te uexatum la-
ceratum exterminatum mendaciter et inane fingis mitiorē
fuisse et humaniorem: quam tua stulta mordacitas requireret.
Mostreui nulla in te telesum fuisse amē: sed tantūmodo admo-
nitum ut maledicentia abstineres: nec ullam causam tibi amē
prebitam tue tam mendaxo tam loquaxo uidere tue tam im-
puro tam sordido ore tam fanatica mente contra me fureres. Ex
quibus nemini dubium eē potest naturam tuam ad meliorem

maledictis bis motum fuisse plusquam apud te ualuisse imp-
 bam naturam et mores corruptos tuosq; preceptorum gratificandi
 uoluntatem quam ullam aut te defendendi aut mihi de-
 bendi rationem. Conceperas enim ex impressa in omnes bonos
 inuidia contra me odium pestiferum quod primum illa epis-
 tola spurcissima tum oraculicula insolentissima ac mendacis-
 sima uomitasti laudauit gratitudinem tuam q; eius loa au-
 te quondam subieceras: nunc robustior nec immemor p'sani-
 usis uolueris tamquam bonus lanista prodire in campum
 quo uera contra me conspiciatio ualidior redderetur. Postremo
 laureolam tuam ex qua tantum poetice dignitatis auisti ut
 nullam eius ptem uel paulum degustaris Lauream in qua
 tanto labore / sudore / studio / tantis meritis partem palam fea-
 te ad demenciam redegissem et ex hospite hostem miscerem te ee
 factum. Que omnia nullam in defensione que mihi obiectas
 scilicet non enim predicantis asini non uerba sed lateatus me ul-
 paulum mouent. Sed ut et princeps tuus quem in epistola satis
 infate nominaisti et reliqui doctissimi uiri quos tibi assentiri
 dicis mea opera intelligant quam male habitent malum
 ingenium Nicholay corrupti et insani: qui mentem flagitijs
 omnium dedecori: etatem infame / corpus questu ueris-
 sio deditauit: cuius annos in libidine uersatos aet scoti meritorij
 et pditum uile corporis exercituum nobilitauit qui nomen
 suum non plures q; pudorem et pudiciam fecit: cui ad hanc
 diem non cum doctis sed cum exoletis ac enussarijs pditisq; homi-
 nibus frequens usus et consuetudo fuit: a quo et maledicendi
 et peius agendi execratiō a suo magistro pcepta habunde
 satis est amplificata. Quid ad hec monstrum nebandissi-
 mum respondebis: negabisq; tuam infulsam garrulitatem
 mendaciorum ee sententiam et ate manes: imbeciles / fraudulētas
 latrandi contra me causas esse questitas. At tua met scripta ipse
 belluo te mentientem falsum / uanum / pfidum ee conuincunt
 Audebis negare te furem esse: At perisauris ablati se p iurā

detineri clamat: tu ipse rem ablatam confitearis Iohannes te accu-
sat fuisse. Inficias ibis exoletum te prostitutum pusionem im-
purem. At omnes qui te norunt sed dicere musant: uulgo re-
sortum pessimo uicio inquinatissimum confirmant: cuius
male olens cenum adeo longe lateque fetet ut florentiam usque
puenerit feddissimus odor longae adolescentie tue. Num te non
stultum dementemque ac ridiculum dices. At laurea illa fa-
natico capiti impositam se queritur: teque ut uesanum temera-
rium / ridiculum / infamem proteruum omniisque inre prece-
pitum damnat. Quid ages igitur inutilis stipes atque in ignem
proiacendus: quo te uertes. Aduoca tuorum presidium emis-
sariorum / consule tue impudiae emptores. Implora aurum tuum
tui Calle. roga ut pristinum obsequi recordetur. Doctissimus
est iudicio tuo ingentem tibi uerborum copiam suppeditabit
quorum est opamur architectus lege suas inelegancias discas de
uerbulis disputare Non indoctus es non poteris: neque adeo in-
elegans ad dicendum abi igitur Abi igitur perditissime uite
animal impurem in malam rem et ad lictores migra ut hoc
seculum rem infami prodigo purges:

Stans Manlius Pontifex Solus in armis

Diploma
Amicus
Dilectus

Imperatori Manlius Pontifex
alarij
vacatiora
no diffidit
salutem

Nobilis domi nicolar fratres mi dilecti

Munera ne potas det munere
Munera

Qui Terram

Qui Terram portas mare portas fidem
In luctu fides In communi luce
Manc pens lectum vesper pens lectum
Debeat Insequi sententia dicitur illud
Qui sans quod habet nil illum costat
Habere qd fiant virtus no copia solum
Et nos paupertas sed montis lara regentis

offender enim geruntur

Hobitus

gloriam

Ly erat

Ad no quippe

Respon

Le

Maria Virgo pia intercede
 pro nobis
 Mariae gratias

Hand at angille

Terra maris est per se
 glaci et aqua. Per
 per maris tractat. per
 so, tractat per se maris
 marte ad medium ablat
 impetumque. et alio per
 so tractat per se per
 go ipse per se
 tractat ad per
 per se. Salus felicitas

[illegible]

Modurus affinis parvus
 femur humeri 252 mi
 lura pectus 200
 cauda 175 mellea 2 et
 po. l. 1000

[Faint handwritten notes, possibly bleed-through from the reverse side.]

1. *Justice*
 2. *Justice*
 3. *Justice*
 4. *Justice*
 5. *Justice*
 6. *Justice*
 7. *Justice*
 8. *Justice*
 9. *Justice*
 10. *Justice*
 11. *Justice*
 12. *Justice*
 13. *Justice*
 14. *Justice*
 15. *Justice*
 16. *Justice*
 17. *Justice*
 18. *Justice*
 19. *Justice*
 20. *Justice*
 21. *Justice*
 22. *Justice*
 23. *Justice*
 24. *Justice*
 25. *Justice*
 26. *Justice*
 27. *Justice*
 28. *Justice*
 29. *Justice*
 30. *Justice*
 31. *Justice*
 32. *Justice*
 33. *Justice*
 34. *Justice*
 35. *Justice*
 36. *Justice*
 37. *Justice*
 38. *Justice*
 39. *Justice*
 40. *Justice*
 41. *Justice*
 42. *Justice*
 43. *Justice*
 44. *Justice*
 45. *Justice*
 46. *Justice*
 47. *Justice*
 48. *Justice*
 49. *Justice*
 50. *Justice*
 51. *Justice*
 52. *Justice*
 53. *Justice*
 54. *Justice*
 55. *Justice*
 56. *Justice*
 57. *Justice*
 58. *Justice*
 59. *Justice*
 60. *Justice*
 61. *Justice*
 62. *Justice*
 63. *Justice*
 64. *Justice*
 65. *Justice*
 66. *Justice*
 67. *Justice*
 68. *Justice*
 69. *Justice*
 70. *Justice*
 71. *Justice*
 72. *Justice*
 73. *Justice*
 74. *Justice*
 75. *Justice*
 76. *Justice*
 77. *Justice*
 78. *Justice*
 79. *Justice*
 80. *Justice*
 81. *Justice*
 82. *Justice*
 83. *Justice*
 84. *Justice*
 85. *Justice*
 86. *Justice*
 87. *Justice*
 88. *Justice*
 89. *Justice*
 90. *Justice*
 91. *Justice*
 92. *Justice*
 93. *Justice*
 94. *Justice*
 95. *Justice*
 96. *Justice*
 97. *Justice*
 98. *Justice*
 99. *Justice*
 100. *Justice*

Handwritten: Handlung

Syntherisma fr. ...
... ..
... ..

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

*In celestibus est ma qd m
in qt mider nre st
est nre forme qd ma nuda
stans est in qt nre lort
ut pt v phure
Est ne thurs qd o qt nre
ut ab alio nre*

Amo 1797. 11. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844.

[illegible]

valgus - 5 mags - 6 mags - 7 mags

220 p. in 4. H. 215.

In bono bonis et ibi in
puro pueris et in
Maria Virgo pia intercede
pro nobis
Maria in gratia

Fandat angille
in mortibus
ille in bonis
in deus qd
colat eos

in pueris
in bonis
in pueris
in bonis

Dulce

in pueris
in bonis

in pueris
in bonis

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely from a 17th or 18th-century manuscript. The text is arranged in several lines across the lower half of the page.]

1

